

in B M in Sab. Ad Complet in fine hyanni. Gloria tibi De
qui natus est etc.

- Sab De B M in Sab col. alb In Miss. ora. 1. Deus qui cord
cles & Praef B. M. Vesp. de Plat. cap. Dom. Aña ad Magn
calorum ex Sab. ante Dom 4 Nou ora. ex Dom 6 post Epiph
C 14 Dom. 7. 25. post Pent 4 Nou & 6 post Epiph. De ea tem
primæ lect. ex Dom. 4 Nouem. In 3. noct. Homil. Aña ad Bñs
extiam ad Magn & ora. ex Dom. 6 post Epiph. Cum 2. Vesp
d 25 f. 2. De ea. In Miss. (quæ ex Dom. præced. sine Glor. & Credo
orat. 2. Eidelum. 3. Acumtus.
e 16 f. 3. De ea. Vesp. seq. sem. col. alb.
f 17 f. 4. Gregor. Thaumaz. Ep & conf. sem. Vesp. seq. du p. eom præ
ced. col. idem alb.
g 18 f. 5. Dedic. Basilicæ Ss. Apost. dup. In Miss. Cred. & Praef. comu
In ora. secreta omittitur tota Parenthes. In Vesp. om. seq.
a 19 f. 6. S. Pontiani Pap. & m. col. rub. lect. 1. Prophet. Amos ex fer
præced. lect. 2. Abdi. s. ex fer. præsent. lect. 1. prop. Resp. 1. Hone
im. sec. ex 2. noct. vnus mart. Resp. 2. Dñe præsent. s. Vesp. de
Praef. cap. B. M. in Sab. col. alb.
b 20 Sab. De B. M. in Sab. In Miss. ora. 2. Deus qui cord. 3. Eccl. & Praef.
B. M. Vesp. Præsent. B. M. dup. com. Dom. Aña Super muros ex
Sab. ante Dom. 5. Nou. ora. ex Dom. 24. vltim. post Pent. col. alb.
C 21 Dom. 7. 26. post Pent & vltima. no. Nou. Præsent. B. M. dup.
mai. 9. I. Hem. & com. Dom. in laud. & Miss. in qua Credi. Praef.
B. M. & in fine. In. Dom. in Vesp. com. Dom. & seq.
d 22 f. 7. Caecilia virg. & mar. sem. col. rub. In Vesp. cap. seq. com. præ
ced. & S. Felicitatis mar. col. idem rub.
e 23 f. 3. Clement. P. & m. sem. 9. 1. & com. S. Felicit. m. in laud. (Aña
Dñe ci. or.) & in Miss. in qua ora. 3. Acumtus. In Vesp. com. seq.
f 24 f. 4. S. C. hrislogm. col. rub. lect. 1. Michas ex Dom. præced. alia
du. de Sact. Resp. duo ex 3. noct. vnus in Vesp. seq. dup. col. rub.
g 25 f. 5. Catharina virg. & m. dup. lect. 1. noct. N. hum. ex fer. 2. Haba
ruc. ex fer. 3. & Sopben. ex fer. 4. præced. In Vesp. com. seq.
a 26 f. 6. S. Pet. Alexand. Ep & m. col. rub. lect. 1. Argens. ex fer. 1. præ
ced. lect. 1. Zachar. ex fer. 6. occut. lect. 3. prop. ac. S. Resp. duo
2. noct. vnus mar. Vesp. de Plat. cap. B. M. in Sab. col. alb.
b 27 Sab. De B. M. in Sab. In Miss. ora. 2. Deus qui cord. 2. Eccl. s.
Praef. B. M. Vesp. de Plat. cap. Dom. 1. Aña ad Magn. Be
nouu. (S. I. 29. Ss. omittuntur, vsq. post octa Epiph. post Vesp.

Imitatio de Yamp.

TRILOGIVM
EVCHARISTICVM,
CONTINENS SVCCINTE
MORALE, SCOLASTICVM, ET
mysticum Eucharistiæ, vt Sacra-
mentum est.

*Valde vtile morale studentis, scolasticum
proficienti, & spirituali attendenti.*

AD REVERENDISSIMVM
pariter, & sapientissimum Patrem Fr.
Petrum Manero, totius Familiæ
Cismontanæ, Vicecommis-
sarium Generalem.

AVTHORE P. F. DIDACO IZQUIER-
do, Ordinis Minorum Regularis Observan-
tiæ Lectore Iubilato, & Alma Pro-
vincia Burgenfis Diffinire.

CVM LICENTIA:
Pompelone, ex Officina Martini á La-
bayen, & Didaci á Zabala Typograph.
Regni Navarra, anno 1650.

1588
* DVLCIVS.

EX IP SO FONTE

TVR A QVAE.

B I B V N

LICENCIA, Y TASSA.

DOR Fe, y testimonio, yo el Secretario in-
frascripto, que por el Consejo Real deste Rei-
no de Navarra está dado licencia al P. Fr. Dis-
go Izquierdo Lector jubilado, y Disfruidor de la
Pronvincia de Burgos de la Orden de S. Fran-
cisco, para que pueda imprimir un libro intitula-
do: Trilogium Eucharisticum. Y assi mis-
mo por el dicho Consejo está tassado cada pliego
del dicho libro para que se pueda vender a qua-
tro maravedís y medio, como consta por los reced-
dos que en mi oficio quedan, y en certificacion
dello firmé en Pamplona a quince de Agosto de
mil seiscientos y cinquenta.

Marcos de Echausti Secretarius

B R R A T A S.

Folio 28. pag. 2. lin. 21. necessariu, necessariu.

Fol. 60. linea 11. crederint, crederent.

Fol. 73. linea 14. qua, qui.

Fol. 77. linea 7. predicti, predicti.

Fol. 77. linea 21. Christum, esibus.

Fol. 91. pag. 2. linea 2. cordi, cordis.

Fol. 101. pag. 2. linea 8. mortali, mortale.

Fol. 112. linea 19. seculares, seculares.

Fol. 116. linea 4. propicacionem, propiciationem.

Fol. 118. linea 15. absolutione, oblatione.

Alonso de Amaya.

*CENSURA REVERENDI PATRIS AL-
phonsi de Amaya, Lectoris Sacre Theolo-
gie in Colegio Societatis Iesu
Pampilonensis.*

Trilogium Eucharisticum Religioſi-
ſimi, ac doctiſſimi Prætris Fr. Didaci
Yzquierdo Ordinis Seraphici, olim Sacre
Theologiæ professoris: nunc vero Prouin-
tiæ Burgensis meritiſſimi Deſſinatoris; inſu
Regii Nauarra Senatus ſumma cum animi
voluptate perlegi. Opus quidem dignum
pietate, Religione, & doctrina tanti viri. In
eo enim claritas cum breuitate perlucet;
quin tamen aliqua omittat, immo omnia,
quæ ad Eucharistiæ myſterium ſpectant, tanta
dexteritate comprehendit, vt merito opus
aliàs longum, breue ſit. In eo nihil inuenio
quod fidei orthodoxæ, bonis moribus, San-
ctorumque Patrum ſententiis diſſonet; ſed
potius opus iudico non ſolum Theologicis
diſputationibus vtile; ſed Sacerdotum per-
fectioni, & muneri perneceſſarium. Quare
dignum exiſtimo, vt prælo mandetur. Pom-
peopoli, in Collegio Societatis I E S V,
die 21. menſis Maij, anno Domini 1650.

Alonso de Amaya.

*CENSURA R. P. IO ANNIS
de Oribe e Societate Iesu olim in Pom-
pilon. Collegio Theologia
Lectoris.*

EX commiſſione D. Doctoris D.
Michaëlis Perez de Anguix Vicarii
Generalis in hac Pampilon. Diceceſi per
Illuſtriſſimum D. D. Franciſcum de
Alarcon eiufdem Diceceſis Episcopum;
legi librum, cuius inſcriptio eſt: *Trilogium
Eucharisticum*, compoſitum à R. P. Fr.
Didaco Izquierdo, Ordinis Minorum Re-
gularis Obſeruatiæ, Theologiæ Lectore
iam emerito, & nunc Prouintiæ Burgēſis
Deſſinatore. Et animaduerti, vt *Trilogium*
eſt, triplicem continere virtutē. Nam in
illo cernitur breuitas perſpicua, qua mul-
tiplices de immenſo Eucharistiæ myſte-
rio quæſtiones ſuccinctè, ac dilucidè ex-
plicat. In aliorum libris breuitas obſcu-
ritatem obducit. Quod contigit in libro,
cuius titulus eſt, *Annoationes in Iob;*
quæ D. Auguſtinus, lib. 2. recta & cap. 13.

icet nō afferat esse suū, nō tamen audeat
inficiari; de illo tamen sic faturs: *Breuitatē
sententiārū tanta secuta est obscuritas, ut
eā lector vix ferre possit.* In isto tamen li-
bro breuitatē nō sequitur obscuritas, sed
succinctā breuitatē comitatur dilucida
claritas; qua cuiuslibet, etiā mediocris
ingenii acies facile arduas alioquin sen-
tētiās potest cōprehēdere. Apparet etiā
in illo veritas sententiārū, quę non stylli
pigmētis fucatur; sed sinceris verbis pro-
fertur. Nā ut dixit Am. Marcellus: *Verita-
tis sermo est simplex.* Ostenditur præterea
Religiosa pietas, & ardens zelus, quo fi-
deliū pectora ad Eucharistię deuotionē,
& frequentiā conatur accēdere: ut amu-
letur Seraphicum Doctore Bonauentu-
ram, non sola Religione, & sapientia, sed
etiā charitate. Seraphicus Doctore nō so-
la oratione soluta, sed etiā metrica, quę
ardentius animos cōmouet, suā ostendit
pietatem. Sic eius affecla nō sola prossa,
sed etiā versu pectora incendit. Et ut om-
nino inhæreat Magistri exēplis, obser-
uat idē metrū, quod ille tenuit in tracta-

tu inscripto, *Laudismus Crucis*: & in al-
tero, quem *Philomena* nuncupauit. Nec
indicari debet abiecta, & aliena à grauib',
& sapiētibus Doctorebus hęc verificandi
ratio, quando eligitur, ut mediū ad inflā-
mandos vehemētius animos ad pietatē,
& virtutē. Nā simili metro afflatus ab Spi-
ritu Sancto sacri vates vñ sunt in sanctę
Scripturę libris. Id testatur Agellius Proce-
mio in Psalmos Regii vatis sic faturs: *Sunt
in sacris literis quandoque versus, qui duo
quædā habeant. Nā similiter desinunt, &
equalibus constant syllabis.* Quod probat
allegatis locis ex Deuteronomio, & Psal-
mis David. Hęc duo habent etiā versus
Seraphici Doctore, & eius discipuli: Nā
& similiter desinunt, & equalibus cōstāt
syllabis; & sacrortū versuū metrū imitan-
tur, Nihil ergo in isto libro est parum pē-
dendū; sed quidquid in illo continetur,
plurimis æstimandū; quia valde cōtētū
Sacrę Scripturę, & doctrinę Sanctorū
Patrū, & Theologorū. Sic censo in hoc
Collegio Societatis IESV Pampilon.

Ioannes de Orle.

LICEN-

Licencia del señor Vicario General.

NOS el Doctor Don Miguel Perez Anguix Prior de Larraga, Prouisor, y Vicario General del Obispado de Pamplona por el Ilustrissimo señor D. Francisco de Alarcon Obispo del dicho Obispado, del Consejo de su Magestad, &c. Por la presente por lo que a Nos toca damos licencia para que se imprima el libro compuesto por el Reuerendo Padre Maestro Fr. Diego Izquierdo de la Orden del Seraphico S. Francisco, Lector que ha sido en Santa Theologia, y al presente Diffinidor en la Prouincia de Búrgos, cuya inscripcion es, *Trilogiū Eucharisticum*: por quanto le hemos hecho reconocer al Reuerendo Padre Maestro Iuan de Oribe Lector, que assi biẽ ha sido en sancta Theologia, y Conuenual en el Colegio de la Compania de IESVS desta Ciudad, que lo ha aproba-
do,

por no auer en el cosa contra nuestra Santa Fè Catholica, antes bien mucha, loable, y sancta doctrina, que se imprimirá, antes di esta licencia, para que della conste. Dada en Pamplona a veinte y tres de Mayo de mil seiscientos y cinquenta.

Doctor Perez Anguix

Por mandado del Señor Vicario
General de Pamplona.

Alonso Maço Secretario.

CENSURA REVERENDI ADM O-
dum P. Fr. Michaelis Guierrez, Lectoris
Iubilati, Calificatoris Sancti Officij Inqui-
sitionis, & Ministri Provincialis
Almae Provinciae.

Burgensis.

Trilogium Eucharisticum, continens
succinctè, morale, scholasticum, &
mysticum Eucharistie, ut Sacramentum
est a R. P. Fr. Didaco Yzquierdo meritò
in sacra Theologia Lectore laureato, &
nunc Provinciae Almae Burgensis Diffi-
nitore, elaboratum ex commissione, &
mandato Reverendiss. P. N. Fr. Petri à
Manero Vicecomissarii Generalis totius
Cismontanae Familiae strictioris Obser-
vantiae S. P. N. Francisci, pia animi affe-
ctione perlegi. In quo per capita, quæ-
stiones subtiliter, & appositè discussas, &
decisas, cū feruidis meditationibus my-
sterij magna claritate, quæ abundantiam
breuitati cõciliat, & solidis fundamentis
dubium à certo, probabile ab apparenti
secernit, & varietate opinionũ, quid spe-
culatiuè cū fundamento teneri, quid ve-
rò

rò in praxi futuri cõscientijs cõsulendo,
& in virtutũ perfectione proficiendo se-
quendũ sit, docet. Semper hunc Magistrũ
studiositati vacantem, & otiositate fugi-
entem auscultavi. Audiui illũ sepe in
Cathedra ingeniosè impugnantibus sa-
tisfacere, & disputantem si nõ cõtrarios
reuincantem, oprimentem. Si huius Au-
thoris non cõpelleret me modestia pau-
cis, quæ dixi in eius laudem ex affectu
erga ipsum quæ plura cumulassem. Scho-
lasticis Theologis disputantibus, cõfessa-
riis animabus consulentibus, Sacerdoti-
bus rem sacram facientibus, & mysticis
omnibus Iesum in Eucharistia meditan-
tibus hoc opus adaptare censui. Nihil
nostræ Catholicæ Fidei, & bonis mori-
bus dissonum, immò omne valde cõso-
num in hoc opere inueni. Dignum pro-
inde iudico, quod in lucem ad profectũ
omnium cedatur. Datum Lucroni in
Conuentu S. P. N. Francisci Kalendis
Februarii, anni 1650.

Fr. Michael Guierrez
Lector Iubilatus.

CENSURA REVERENDI
admodum Patris Fratris Francisci
Coronel, Lectoris Iubilati, Sanctæ
Inquisitionis Regni de Nauarra,
Meritissimi Censoris hæri, & nu-
dis tertius Diffinitoris, &
Custodis Prouinciæ
Burgensis.

DE commissione, & mandato Reue-
rendissimi, sapientissimi que Patris
nostri Petri Manero Lectoris Iubilati,
Supremi senatus Sanctæ Inquisitionis
dignissimi Qualificatoris, & Familiæ Cis-
môtanæ vigilantissimi Vicecommissarii
Generalis diligenti Inquisitione, & acu-
ratè perspexi Trilogium Eucharisticum,
Reuerèdi admodum, per doctique P. Fr.
Didaci Izquierdo Lectoris Iubilati, &
eiusdem Prouinciæ Burgensis Diffinito-
ris, inuenique gratissimum, & præclarum
opus, in quo nostri subtilis Doctoris Seo-
ti, Theologorum Principis vera imago
vi-

videtur expressa, explicita mens, opus
inquâ dignum suo Authore. Statuique
Sacerdotali proficui, est fons vberimus,
ex quo omnes merito bibere possunt, &
qui sitit, accedat, quia gratis fuit. Et quia
de hoc opere, de eius eruditione profun-
da, & eximia doctrina ritè sentio, vt or-
thodoxum opus arbitror edendum. Dat.
in hoc Conuentu Sancti Sebastiani Ci-
uitatis de Tafalla, die Vigesima quarta
mensis Iunii, anni 1650.

Frater Franciscus Coronel.

mo
LICENCIA DE N. P. R. VICECO-
missario General.

FRAY PEDRO MANERO
Vicecomissario General, y
seruo de toda la Orden de
N. P. S. Francisco en esta
Familia Cismontana, &c. Al Padre Fray
Diego Izquierdo Lector Iubilado, y Dif-
finidor de nuestra Prouincia de Burgos,
salud

salud, y paz en nuestro Señor Iesú xpo.
Por quanto V.P. ha compuesto vn libro
intitulado: *Trilogiū Eucharisticū, cōtinens
succinēte morale, scholasticū, & mysticū
Eucharistiā, vt Sacramentum est*: el qual
quiere dar a la estāpa y porque de su im-
pression se ha de seguir mucha vtilidad a
los fieles: Por tanto, por el tenor de las
presentes damos a V.P. nuestra facultad
y licēcia para la dicha impressiō, obser-
uando primero lo que dispone el sacro
Cōcilio Tridentino, los sacros Canones,
y las Pragmáticas Reales, y en su testimo-
nio mandamos dar esta nuestra patente
firmada de nuestro nōbre, sellada con el
fello mayor de nuestro oficio, y refren-
dada de nuestro Secretario. En nuestro
Conuento de S. Francisco de Madrid, a
10. de Nouiembre de 1649.

Frāy Pedro Manero
Vicecomissario General.

Por mand. de N. P. R. Vicecomis. General.

Fr. Felipe de la Torre Secret. General.

REVE-

REVERENDISSIMO

P. NOSTRO F.
PETRO MANERO,
RELIGIOSISSIMO PA-
RITER QVE DOCTISSIMO,
Lectori Iubilato meritissimo, San-
cti Officii Inquisitionis censori,
nec non Familiae Cismontanae Vi-
cecomissario Generali, & Guberna-
tori prudentissimo, humilis cliens,
& filius Fr. Didacus Izquierdo sa-
lutem in Domino precatur
sempiternam.

ARVO operi. Reueren-
disime Pater, nomen ali-
quod magnum praefigere
necesse est, & obscuro quo-
dammodo propter breuitatem clari-

tas Patroni accedere debet. Occurrit statim mihi tuum omnibus simul rebus nomen clarum genere, dignitate, doctrina, pietate. Dabis igitur veniam non tam audaciae meae, quam necessitati. Multa me volentem impulcrunt, ut hoc opusculum clientelae tuae committerem. Ipsa nimirum materia, quae minorum virorum tutelam nescit ambire. Tum facilis illa morum suavitas, qua omnes vis iuuare, propter comitatem, potes propter auctoritatem. Nobilitas deinde tui generis, cuius ne nomen quidem est vacuum laudis.

Fumus est gloria, quae de fumosis imaginibus nascitur, clara vero laus, & egregia, quae proprijs ex virtutibus micat. Ab infantia specimen virtutis, & desiderium ad discendi lite-

ras dedisti. In studio liberalium artium omnium animos in tui admirationem conuertisti, precipue in Rethorica. Testis est Apologia Tertuliani, quam summa eloquentia, adornata sapientia, splendore, gratia, & venustate ex lingua Latina in Romanam traduxisti. Duodecim annorum spatio sacram Theologiam singulari omnium plausu, atque acclamatione mirifice explanasti. Tali sapientia, & doctrina in Religione laureata Tribunal Sanctae Inquisitionis latatur edoctum experientia inuenisse virum iuxta zelum tanti Senatus.

Consumatus in breui expleuisti tempora multa, & gradatim ascendendo ad magna volasti. Manero quasi Magnus sum, & Magnus ero. Manero quasi Magnus sum, & Mag-

nus Manē ero. Ad altiora, ut spero
vocaberis. Ex inferiorib⁹ maiori præ-
latura laudabiliter expleta ad officiū
Secretarij Ordinis vocatus, quam
prudentia? qua comitate? qua Reli-
gione? qua affabilitate illud exercui-
sti? Magna felicitas quod à facie tua
nullus non hilaris exierit.

Æquum non erat, ut Prouincia
qua te genuit, tuo regimine non frue-
retur. Absens eras cū te ad gubernan-
dam almam Aragoniæ Prouinciam
vnanimi consensu illius Patres ele-
gerunt. De hinc in Congregatione Ge-
nerali Victoriæ celebrata ex multis
qui ibi confluerunt Diffinitor Gene-
ralis adscitus est, & breui temporis in-
teruallo ad culmen Vicecommissarii
Generalis Familiæ Cismontanæ per-
uenisti.

O nos felices quos tua iussa ferunt.
In his omnibus semper idem, nec mu-
tatus es in virum alterum. O nobile
cor, quod nec aduersis deprimitur, nec
prosperis exaltatur. Ergo merito ego
ob animi tui egregia ornamenta, Re-
ligionis zelum, negotiorum expeditio-
nem, solertem prudentiam, circumspe-
ctam maturitatem, alia quæ innume-
ra encomia opusculum istud dedico,
quod ad euitandum otium breuiter
confeci. Accipe igitur Reuerendissime
Pater munusculum istud cum affectu
filiali, & sit tibi gratum, quod sub pro-
tectione tui nominis in lucem emitto.
Vale.

Frater Didacus
Izquierdo.

✠ PRÆT E

PIO LECTORI.

✠ I V R A V E ✠

R E V N D O C A V E ,

N E S I L E A

MIRABERIS fortè quis
quis in hoc Trilogiū
incideris, quid tandem
opere pretium duxe-
rim post ter, tantaque
seipra de Eucharistia
hunc laborem mihi in
sumere. Huius igitur causam paucis ac-
cipe. Cum me vrgeat ardens desiderium
dignè accedendi ad Eucharistiam, ideo
voui mihi formam præscribere, quam
imitari deberem. Cum charitate frater-
na, pie Sacerdos, cōiunctus tibi sim, ideo
decreui hunc breuem tractatum scribere,
in quo veluti in rudi speculo munus
tuum inspicias. Cum in Eucharistia, quā
administras, reperiantur tria, nempe Sa-
cramentum tantum, quod est signum
sensibile, & res, & Sacramentum simul,
nempe Christi corpus, & res tantum,
quæ est gratia, ideo opusculum hoc Tri-
logium nuncupatur. Cum claritati, &
bre-

breuirati studium apponam, in tres partes hunc tractatum diuido. In prima parte de Eucharistia, vt Sacramentum tantū est ago. In secunda, de mirabili conuersione panis in corpus Christi, & vini in eius sanguinem sermonem instituo. In tertia, effectus huius Sacramenti ante oculos pono cum dispositione ad eos suscipiendos. Cum id, quod metro traditur, melius memoriæ mandetur: ideo in quibusdam carminibus, quæ cautinellæ nuncupantur, vocem dilecti Iesu pulsantis, vt eum digne suscipias, annuntio.

Cum periculosissimū sit officio Sacerdotis fungi, & non Sacerdotaliter viuere; ideo quædam monita ex Sacra Scriptura, & S. Patribus congesta trado, vt Sacerdos conscientiam suam examinēt, vitam, & mores suos discutiat, virtuoseque viuat, sibi commissos debite regat, instruat, moueat, corripiat, atque ædificet. Cum in consideratio in celebratione missæ sit causa in deuotionis plurimum Sacerdotū; ideo vt possis vitam, & passionem Christi, in Missa considerare, breues meditationes

tiones appono: quibus si te assuefeceris, magnam utilitatem experiaris.

Cum hoc opusculum in lucem prodeat, fateor paupertatem ingenii mei tantā scientia, quam eloquentia legentibus manifestare. Cum vero melius sit aliquid, & si minimum præstare; quam nihil, ideo hoc munus exiguum, hoc pauperculum scriptum ad honorem dulcis Iesu de tenuitate mei ingenii offerre præsumpsi. Certe vidua paupercula, quæ duo æra minuta Deo gratissima obtulit, non propter hoc offerre non debuit, quia magis offerre non valuit.

Habes hic, amice Lector, scribendi causam, & quid toto opere sim secutus. Si quid placeat, diuinæ gratiæ a qua nobis bona omnia, tribue: Si quid displiceat, infirmitati humane, dona. Vale.

IN-

✱ STIGMA

IPSE DEVS.

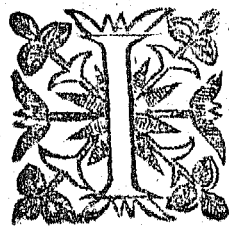

TA FRANCISCO

PRESTITIT

INDEX
EORVM QVÆ
IN HOC OPERE
CONTINENTVR.

PRIMA PARS
TRILOGII.

- IESVS in Eucharistia
prefiguratus, cap. 1.
fol. 1.*
*Iesus accipiens panem
cap. 2 fol. 4.*
*Iesus consecrans panem,
cap. 3. fol. 6.*
Iesus accipiens Calicem, cap. 4. fol. 9.
Iesus consecrans Vinum, cap. 5. fol. 11.
*Iesus consecrans Vtramque speciem simul,
cap. 6. fol. 13.*
*Iesus consecrans panem, & Vinum præ-
sens, cap. 7. fol. 15.* Iesus

- Iesus instituens Eucharistiam, cap. 8. fol. 19.*
Iesus instituens Eucharistiam, Sacramen-
tum, cap. 9. fol. 20.
Iesus instituens vnum Sacramentum Eu-
charistia, cap. 10. fol. 23.
Iesus instituens excellentius Sacramentū,
cap. 11. fol. 26.
Iesus instituens Sacramentum Eucharistia
ad salutem necessarium, cap. 12. fol. 28.
Iesus ministrans Sacramentum Eucharis-
tia, cap. 13.

Secunda pars Trilogii.

- I**ESVS *presens in Eucharistia, cap. 1.*
fol. 34.
Iesus in Eucharistia ab hæreticis blasphemus,
cap. 2. fol. 37.
Iesus in Eucharistia adoratus, cap. 3. fol. 39.
Iesus in Eucharistia cum pane non sociatus,
cap. 4. fol. 40.
Iesus in Eucharistia accidentibus velatus,
cap. 5. fol. 43.

Ie.

- Iesus in Eucharistia existens mirabiliter*
occultatus, cap. 6. fol. 46.
Iesus in Eucharistia ex pane, & vino in
cibum, & porum nobis datus, c. 7. f. 51.
Iesus in Eucharistia multifariam denomi-
natus, cap. 8. fol. 56.
Iesus in Eucharistia aliquando manifesta-
tus, cap. 9. fol. 59.
Iesus in Eucharistia incipit, & de essentia
esse demonstratus, cap. 10. fol. 61.

Tertia pars Tri- logii.

- I**ESVS *in Eucharistia mors est malis vi-*
ta bonis, cap. 1. fol. 69.
Iesus in Eucharistia causat gratiam tem-
pore manducationis, cap. 2. fol. 71.
Iesus in Eucharistia replet esurientes gra-
tijis, & donis, cap. 3. fol. 73.
Iesus in Eucharistia manet in communi-
cante per modum speciales vñiones,
cap. 4. fol. 75.

Ie.

Iesus in Eucharistia causat gratiam secundum gradum dispositionis, cap. 5. fol. 76

Iesus in Eucharistia habet triplicem manducationis, cap. 6. fol. 78.

Tractatus de apparatu ad Missam.

IESVS in Eucharistia exigens apparatus Ecclesie, cap. 1. fol. 81.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus altaris, cap. 2. fol. 82.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus sacrorum vasorum, cap. 3. fol. 84.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus corporalium, cap. 4. fol. 85.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus vestium Sacerdotalium, cap. 5. ibidem.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus aliarum rerum, cap. 6. fol. 87.

Iesus in Eucharistia exigens anime puritatem, cap. 7. fol. 89.

Iesus in Eucharistia inuitat ad communionem, cap. 8. fol. 91.

Iesus

Iesus in Eucharistia exigens corporis dispositionem, cap. 9. fol. 94.

Iesus in Eucharistia exigens diuini Officii recitationem, cap. 10. fol. 97.

Iesus in Eucharistia exigens determinatam horam ad Missæ celebrationem, cap. 11. fol. 101.

Iesus in Eucharistia exigens defectuum correctionem, cap. 12. fol. 103.

Iesus in Eucharistia dat Sacerdotibus salubrem monitionem, cap. 13. fol. 104.

Præparatio ad Missam.

MOtiua ad celebrandum, fol. 111.

Frequentia celebrationis, fol. 112.

Pro quibus est celebrandum, ibidem.

Memento pro viujs, & defunctis, fol. 113.

Meditatio dum Missa celebratur, fol. 114.

Iesus vt parcât exoratus, ibidem.

Iesu

Iesus à Patribus desideratus, fol. 115.
Iesus nobis datus, nobis natus, ibidem.
Iesus à Baptista prænuntiatus, ibidem.
Iesus mundo manifestatus, fol. 116.
Iesus per totum mundum prædicatus, ibid.
Iesus Ephrem moratur, mori paratus, ibid.
Iesus Triumphator acclamatus, fol. 117.
Iesus orans prostratus, ibidem.
Iesus pro nobis à Sanctis rogatus, ibidem.
Iesus nostra oblatione placatus, fol. 118.
Iesus iudicibus præsentatus, ibidem.
Iesus pro nobis mysticè mactatus, ibidem.
Iesus à Sacerdote eleuatus, fol. 119.
Iesus pro nobis Patri oblatus, ibidem.
Iesus à Larrone, & Centurione Filius Dei
prædicatus, ibidem.
Iesus in sepulcro collocatus, fol. 120.
Iesus resuscitatus, ibidem.
Iesus manducatus, ibidem.
Iesus pro nobis Patri representatus, ibid.
Oratio ad Iesum, fol. 121.
Quid agendū post communionem, fol. 124.
Breuis expositio mystica Missæ, fol. 126.
Accessus Sacerdotis ad Altare, ibidem.
Introitus Missæ, ibidem.

Kyrie eleison, fol. 127.
Gloria, ibidem.
Dominus vobiscum, ibidem.
Epistola, 128.
Graduale, 129.
Alleluia, ibidem.
Euangelium, ibidem.
Ofertorium, fol. 130.
Suscipe Sancte Pater, fol. 131.
Lauabo inter innocentes, ibidem.
Suscipe sancta Trinitas, fol. 132.
Orate fratres, ibidem.
Secreta, & Præfatio, ibidem.
Te igitur, & memento, fol. 133.
Communicantes, & Hanc igitur, ibidem.
Qui pridie quam pateretur, fol. 134.
Vnde, & memores, ibidem.
Supra quæ propitio, ibidem.
Supplices te, & nobis quoque, fol. 135.
Pater noster, & libera nos, ibidem.
Pax Domini, & Agnus, fol. 136.
Domine Iesu, post communio, & ite Missa
est, ibidem.
Salutatio Mariæ, fol. 137.
Speculum vite Sacerdotis.
FINIS.

✠ VISITA

ME VIRGO

TRITVO.

SALVATA

PRIMA PARS

TRILOGII
IN QVO AGI-
TVR DE SACRAMEN-
TO EVCHARISTIE, VT
SACRAMENTVM EST
TANTVM.

IN hac prima parte
agendum est de
Eucharistia, vt Sa-
cramentum tantum
est, nempe desen-
sibili, quod res-
peritur in eo: Res
est fere moralis
hac pars, & ideo
fit de materia, forma, ministro, & de mo-
do ministrandi Eucharistiam.

A IESV

Iesus in Eucharistia præfiguratus.

C A P. I.

D. Bon.

Principio conditionis naturæ, inquit D. *Bonaventura in tract. de Ligno vite*, collocatis in paradiso primis parentibus; dehinc propter æsum ligni vetiti, per diuini decreti seueritatem expulsis, superna misericordia, nõ distulit hominem errabundum reuocare ad pœnitentiæ viam, spem veniẽ dando per repromissionem saluatoris aduentus, promitens in conspectu Adamyticæ prolis parare mensam, mensę, quam diabolus in paradiso appossuerat cõtrariam. Vnde per diuersas figuras, & in omni statu, sacram Eucharistiam prænunciare, ac præfigurare non destitit.

Vide Dei prouidentiam. Quia in Eucharistia offertur Christus; oblatio Abel fuit ty-

typus sacrificij Eucharistici. *Genes. 4.*

Genes. 4.

Quia in Eucharistia Christus mysticè patitur: animalia, quæ patiebantur immolanda, agnum occisum figurabant,

Quia Eucharistia est ignitium dilectionis figuratur per agnum assatum. *Exod. 12.*

Exod. 12.

Quia est impinguatium deuotionis, figuratur per vitulum saginatum. *Luce 12.*

Luce 12.

Quia est corroboratiuum actionis, figuratur per fauam melis in ore leonis. *Iud. 14.*

Iud. 14.

Quia est rememoratiuum, & representatiuum passionis, figuratur per panes propositionis. *Exod. 25.*

Exod. 25.

Quia est plene dulzoratiuum mentis, figuratur per manna. *Exod. 16. Vbertinus.*

Exod. 16.

Quia per Eucharistiam cõsequimur benedictionem æternam: figura fuit benedictio Iacob ab Isaac collata. *D. Thom. opus. 58.*

D. Thom.

Quia Eucharistia est via ad cælum: in Iacobeâ scala fuit prænunciata. *Gen. 28.*

Genes. 28.

Quia Eucharistia est Cibus Robustorũ: præsignata fuit in Botro terræ promissionis, in humeris fortium gestato. *Num. 13.*

Num. 13.

Quia Eucharistia est viaticum ex hoc

D. Tho. mundo ad cælum; figurata fuit in pane sub
cineritio ad Helię caput posito, **D. Thom. in
offi. Corp. Christi.**

D. Ambr. Quia in Eucharistia totus, & integer
Christus accipitur, præsignatus fuit in vitu-
lo tenerrimo ab Abraham Angelis exhibi-
to. **D. Ambr. apud Mend. lib. 2. sect. 2.**

Gen. 8. Quia Eucharistia est sacrificium gratifi-
catium, & Deo odoris suauissimi; figuratū
fuit in sacrificio Noe post diluuium, **Genes.
8. D. Ber. de Passione, cap. 43.**

D. Tho. Quia Eucharistia est Sacrificium expia-
tium, figuratum fuit in sacrificio expiatio-
nis solemnissimo in veteri lege, **D. Tho. 3. p.
q. 73. art. 6.**

D. Tho. Quia Eucharistia est Sacramentum tan-
tū: oblatio Melchisedech in pane, & vino,
fuit expressior figura cæteris figuris veteris
legis. **D. Thom. 3. p. q. 67. art. 3.**

**4. Reg. 3.
102. 2.** Quia in Eucharistia substantia panis trā-
sit in Corpus Christi; significatur per mu-
tationem aque amare in dulcedinem, per
sal, quod immisit in aquam Elisæus, **4. Reg.
cap. 2.** Idem significauit conuersio aque in
vi-

vinum in nuptijs Cana Galileæ. **Ioan. 2.** illa
cōuersio aquæ in vinum ait **Ciril. Epif. Hier.**
habet quandam eum sanguine propinqui-
tatem.

His, & alijs figuris debuit Eucharistia
præsignari; primo ratione dignitatis, quia
prædicata, & expectata erat, sicut donum
Dei excelentissimum, vnde figurę huius Sa-
cramenti præire debuerunt. Vt, & in his
præfulciretur expectatio fidelium, & digni-
tas huius Sacramenti famosior ostendere-
tur. Secundō, ratione difficultatis, quia inter
omnia credibilia, hoc misterium est diffi-
cilimum ad credendum: Ideo homines ad hoc
diuersis figuris debuerunt, quasi manu du-
ctione assuefieri. **D. Bonavent. in 4. dist. 8. D. Bona
quest. 1.**

Sed obone Iesu etiam in Eucharistia ab
hereticis blasphematus, præfigurari voluit.
Descēderūt volucres super cadauera, & abi-
gebat eas Abrahā. **Gen. 15.** Hæretici filii sūt **Gen. 15.**
diaboli qui nomine volucris significatur.
Luc. 8. & per illud sacrificiū Abrahæ, nō in **Luc. 8.**
congrue Christus in Eucharistia significari

po test, cui hæretici insultant: blasphemis inuerecundissimis præcipuè Lutheri Sathanicum ingenium, has figuras exprobrat, & aduersum D. Thom. qui pulchrè cõposuit officium Corporis Christi, impudentissimè loquitur. Noster autem Abraham.

Urban. *banus IIII. Pont. Max.* omnes hæreticos per excommunicacionis sententiam abigit ab Ecclesia: solemnitatem Corporis Christi instituit, officiumque à D. Tho. cõpositu approbavit, & in Ecclesia decantari iussit.

Petis cur fit mentio in Missa solùm de sacrificijs Abel, Melchisedech, & Abraham relicto agno Paschali, figura præcipua Eucharistiæ in veteri lege, vt faterur D. Tho. r.

D. Tho. 2. q. 101. art. 5. R. quia illa tria sacrificia expressiores sunt figuræ Eucharistiæ, oblatio Melchisedech fuit figura Eucharistiæ, vt est Sacramentum tantum. *D. Thom.* 3. p. 9. 73. art. 6. Oblatio Abel Eucharistiam, vt est res, & Sacramentum simul præfigurabat, vbi sicut alius Abel Iesus in Missa seipsum offert Patri, vt autem Eucharistia est res tantum fuit. præsignata in Abrahamæ sacrificio

cio, cuius benedictio se extrēdebat ad Abraham, Isaac, & ad omnes gentes per saluatoris promissionem: sic per Eucharistiam omnium gratiarum benedictio nobis confertur.

Vide quod in his tribus sacrificijs allegatur sanctitas sacrificantium, quæ semper Deo placuit; merito ergo de his fit mentio in Missa, & de agno paschali nulla fit memoria, quia æsus agni huius non semper Deo placuit propter Iudeorum malitiam

Gabr.

Iesus accipiens panem. CAP. II.

CVM supremus ille artifex Adam facere veller: terram accepit: indeque hominem diuina quadam arte formauit, nostræ carnis mortalitate indutus in vltima Cena quando pascha cum discipulis celebrata: transiturus erat ex hoc mundo ad Patrem, in sanctas, ac venerabiles manus suas panem accepit, ex quo Angelorum panem confecit, animæ nutritiuum, vitæ spiritualis

fatiarium, in sudore humani vultus comedendum.

Ibi tunc flatus Dei de terra viuum hominem surgere fecit ad vitam; hic Verbum Dei de pane terreno vite panem effecit. Ibi tunc in alio terræ Deus Adæ membra composuit; hic sub speciebus panis sua membra componit, ibi accessit flatus Dei ad elementum, & factum fuit hominis figmentum; hic accedens Verbum ad elementum fit Sacramentum. Ibi voluntas Dei assumpsit terram tamquam materiam ex qua fieret homo; hic voluntas Christi panem sumpsit ex quo eius corpus fieret: ratio ergo cur panis triticeus est materia Eucharistiæ voluntas est Christi.

6c. Flor. Lateran. Trident. & à sanctis PP. receptum solum panem triticeum esse materiam Eucharistiæ, hic enim est verè, & propriè, panis qui in humano vultu cõsuetus est, & ex cõmentarijs Caietani. 3. p. q. 74. art. 1. sub Pio 5. impressis, ex pũctum est ex quolibet frumento potest confici Eucharistia.

Item

Item non potest confici in pane confectis ex fructibus, nempe ex castaneis, ficibus, amigdalibus, & radicibus, vt fit apud Indos, nec in pane, qui fit ex leguminibus, vt fabis, nec est materia cõsecrationis, hordeũ millium, oriza, maizium, auena: quinimo tipha, (Hispanicæ Centeno) est materia dubia, ait *Suarez dif. 44. sect. 1.* quia nec ex figura, nec ex colore, nec ex proprietate triticum apparet licet *Victoria de Eucharistia. num. 55.* dicat esse materiam sufficientem.

Nec est materia Consecrationis pasta, lagana, pultis, nec amydon, & similia, cum panes non sint, & si admitas cum *Soto*, pastam, & amydon non differre specie phisica à pane, saltem differunt moraliter. Selica, quam nos appellamus fecalam iuxta *S. Thom. art. 3.* materia est sufficientis, licet aliqui DD. quorum opinio videtur probabilior *Bonacina, disput. 4. q. 2. p. 1.* contrarium doceant, cum in nostris Regionibus pro tritico non habeatur.

De-

Deinde panis qui est materia consecrationis, debet esse confectus ex aqua naturali, & coctus igne, per modum assationis, vt in furno, aut sub cinere, aut ferro calido, aut alia ratione. Vnde panes dulciati confecti ex melle, lacte, & aqua rosacea, vel alio liquore, non sunt materia consecrationis, nisi huiusmodi liquores, in modicissima quantitate aponantur, quæ non destruat substantiam panis, nec est materia consecrationis panis coctus ad ardorem Solis.

Nota vero materiam esse consecrandam iuxta Ritum Ecclesiæ nempe oblatam, & si particula offeratur Sacerdoti post oblationem, *Bonac. q. VI. punct. 2.* ait non posse consecrari, sed *Gauantus tom. 3. p. 3. titul. 10.* docet posse consecrari, mentaliter oblatam & ante præfationem allatam. Item hostia nisi iuxta morem cuiuscunque Ecclesiæ solitum non potest consecrari, secluso tamen scandalo, potest Sacerdos celebrare cum particula deficiente hostia. *Dian. p. 5. Diana. tom. 1. 3. R. 80.* dummodo sit Missa priuata, vide illum.

In

In Ecclesia latina consecratio fit in pane azimo, in Greca in fermentato: Vterque panis est sufficiens materia, vt docet fides vterque ritus validus; sed noster conuenientior, vt docet *D. Tho. art. 4.* quia putamus Christum in pane azimo consecrasset prima die azimorum. Et panis azimus est propriè materia Sacramenti corporis Christi, quod sine corruptione conceptum est; ac denique magis comperit sinceritati fidelium, quæ requiritur ad vsum Sacramenti.

Quilibet autem Sacerdos tam in Ecclesia Greca, quam Latina debet obseruare suum ritum ex precepto *Concil. Florent. c. Pij 5. constitutione sua 12.* reuocantis omnes licencias concessas tam Grecis; quam Latinis iubentis singulos seruare suum ritum. Sed quid dicendum cum Sacerdos transeat per regionem non suam vbi non habet Ecclesiam propriam suæ regionis. *Martinus ad Bedesma. r. p. q. 15. ar. 4. dub. 2.* docet debere singulos seruare ritum loci per quem transeat, siue sint Sacerdotes Latini, siue Græci. *Suar. disp. 44. sect. 3.* cum alijs do-

cc

cet liberum & licitum fore cuique vnum, vel alterum ritum eligere. Alij dicunt Latinos semper debere suum ritum vbique seruare. Græcos vero tenere consecrare more Latino, cum inter eos peregrinantur, quia ipsis ex privilegio est concessum in fermē-
tato consecrare, quod extra suam patriam extendendum non est. *Vazq. disp. 174. c. 3.* tenet debere tan Græcos, quam Latinos peregrinantes obseruare ritum suę patrię & sic communiter fit, vt non nouum ritum assumant, & hoc est specialis res, quamuis in alijs peregrini legibus loci illius per quę transeunt, alligentur.

Vazq.

Iesus consecrans panem. CAP. III.

CVM accepisset benedictus Iesus panem in sanctas, ac venerabiles manus suas, illa verba dulcissima, sacratissima, & efficacissima protulit. Hoc est corpus meū, quibus panem in suum corpus conuertit. Eadem quoridie in Ecclesia Sacerdos in persona Christi profert, & recitatiuē, quia narrat, & recitat

recitat quę Christus dixit, & fecit & simul significatiuē, & formaliter, quia verba prædicta, á Sacerdote prolata, efficiunt quod significat, quod est cōmune cū formis aliorum Sacramentorū, ita communiter DD.

Sed lector te precor siste paulisper, non est de fide predictis verbis Christum suum corpus consecrasse, quia *Concil. Florent. solum* dicit, forma huius Sacramenti sunt verba saluatoris quibus hoc conficitur Sacramentū, Effet tamē temerarius qui assereret Christū prædictis verbis non consecrasse. Cū se opponat sanctis PP. & Theologis cū *D. Thō. 3. p. q. 78. ar. 1. Scoto dist. 8. q. 2. art. 2.*

Concil. Flor.

D. Thō. Scot.

Scio aliquos DD. affirmare docuisse Scotū illa verba qui pridie quam pateretur, & antecedentia verba consecrationis, ita esse necessario recitanda quod sine illis cōsecratio nō fieret. Sed Scotus ibi nō omnino, assertiuē loquitur, sed arguēdo procedit & propter rationes quas ibi vide, dubius manet.

Hęc verba, Hoc est Corpus meum, non sunt forma Eucharistię in esse permanenti, sed forma consecrationis. *Scorus dist. 8. q. 1.*

Suar.

Scot. *Suar.* *Conc.* *Flor.* *Suar.* disp. 42. cum alijs. Cum enim tractatis verbis hoc Sacramentum permaneat, nequam forma eius esse possunt, & quidem consulto Concil. Florent. in decret. Eugenij ad Armenos loquens de Eucharistia dicit, perficitur panis quasi materia, & verbis quasi forma, inueniens in hoc Sacramento non esse illam compositionem ex materia, & forma, ut fit in alijs Sacramentis; nisi dicas manere verba virtualiter, quia per illa Sacramentum conficitur: Eadem ratione probares, intentionem Ministri ibi manere virtualiter, cum ad Eucharistiae effectum concurrat. Est ergo forma huius Sacramenti in facto esse, significatio, & materia sunt species visibiles, quae sunt fundamentum proximum relationis significationis ad signatum. *Scot.* in 4. d. 3. q. 1.

Caveat Sacerdos, ne verba consecrationis mutet, sed clare, deuote, & attentè illa pronunciet. Si mutatio formae sit solùm accidentalis, fit Sacramentum, secus verò si sit substantialis, ita communiter DD. in materia de Sacramentis. Si particulam, *enim*, dimi-

misisti, consecrasti, sed secundùm aliquos grauius peccasti, sed venialiter solum secundùm. *Bonac.* q. 3. punct. 3. nisi ad sit contemptus.

Si dixisti, hic est corpus meum, si ly, hic, sit aduerbiu[m] locale, non est forma valida, erit autem, si est pro nomen masculinum, quia mutatio est accidentalis, & gramaticalis. *Dian.* 5. p. tract. 14. Res. 77. Si dixisti, hoc corpus est meum, meum est corpus, non consecrasti, quia utrobique meum sumitur possessiue. *Fagundez*, 3. p. lib. 2. cap. 6.

Si dixisti, hic cibus est corpus meum, vel hæc res est corpus meum, vel istud est corpus meum, vel hoc est corpus meum, vel hoc est corpus meus, est consecratio valida, cum mutatio sit accidentalis; secus si dixisti, hoc corpus meum; illud est corpus meum. Hoc sit corpus meum. Hoc quod est panis est corpus meum. Ecce corpus meum variatur enim forma substantialiter. *Bonac.* disp. 4. q. 3. punct. 1.

Inquires si super eandem numero materiam plures Sacerdotes proferant verba, conficiet Eucharistiã? Respondetur hoc du-

Prima pars Trilogij

dubium moueri propter vsum Romanæ
Eclesiæ, vt qui Sacerdotio initiantur, con-
celebrent cum Episcopo, quam consuetu-
Durã. dinem. *Dur. in 4. dist. 13. q. 3.* non laudat, &
Gabri. *Gab. le. 6. in can.* cum alijs, non multum
eam approbat, eo quod sit impossibile om-
Innoc. nes simul verba proferre. *Innocentius au-*
tem lib. 4. de misterio Missæ, cap. 2 5. laudans
hunc ritum, omnes Sacerdotes ait conse-
crare, debereque suam intentionem ad idẽ
consecrationis instans referre. Idem indi-
D. Tho. cat *D. Th. q. 81. ar. 2.*

In hoc dubio distinctione opus est, si
omnes Sacerdotes in eodem instanti su-
pereadem materiam cum debita intentio-
ne verba proferant, omnes consecrant, nã
par ratio est de singulis, & hic cessat difficul-
tas de pluribus causis totalibus ad produ-
ctionem vnius effectus numero concurren-
tibus, hæc enim causalitas est tantum mo-
ralis.

Si omnes Sacerdotes proferunt verba
formaliter, & cum debita intentione, ille
consecrat solus, qui primo verba protulit,
cæteri

Eucharistici.

9

cæteri autem nihil faciunt, quia forma
Sacramentalis instar formæ naturalis se
habet, quæ statim ac est operatur, nec est
in potestate Sacerdotis, quod eius effe-
ctus suspendatur.

Sacerdos cum Episcopo consecrans
apud se debet intendere verba proferre
secundum intentionem Ecclesiæ, hanc
cærimoniam instituentis, ita *Laiman:*
lib. 5. tract. 2. cap. 7. & fortasse voluntas
est Ecclesiæ Sacerdotes singulos debere
formaliter verba proferre cum intentio-
ne consecrandi, si contingat ea simul
cum Episcopo complere, aut si Episco-
pus non consecret; secus autem non con-
secrandi, sed tantum materialiter reci-
tandi, si post, vel ante verba proferant;
& sic Sacerdotes serio admonentur, vt
studeant simul cum Episcopo verba
proferre. *Suar. disp. 61.*

se. 4. cum
alijs.

Suarez.

B

Iesus

Iesus accipiens Calicem. CAP. IV.

POSTquam IESVS Benedictus panem consecrauit, in sanctas, ac venerabiles manus suas calicem accepit. O Calix meus in Ebrians quam præclarus est. Calix iste sic inebriat, vt sobrios reddat, Calix iste sic inebriat, vt mentem sanet; hic Calix est in manu Domini vini meri plenus mixto, meri iustis ad vitã, mixto vero peccatoribus ad mortem. O Calix fons splendoris, vas dulcoris, sed amoris. O Calix diuini saporis, Marianique floris; celestisque roris, via, vita, da quod Philosophia tradit sanctorum, votis præstare tuorum.

De fructu vitis fructum vitæ Iesus in Calice proposuit: & ideo ex alia materia quam de vino de vite expresso, nec licet, nec valet fieri Eucharistia, & si sint vina viticea specie distincta. Vt indicat,

Arist.

Arist. 4. Metaph. cap. 11. Dum modo sit vinum verum, est materia sufficiens. Ita

ex

ex Concil. & Sanctis PP. docent DD. & constat ex verbis Christi, non bibam a modo ex hoc genimine vitis. *Math. 26*

Vnde vba agrestis cum non sit verè vinum, non est materia consecrationis. Nec sapa, quia est valde decoctum, nec acetum, quia est vinum corruptum, nec lora, quia fit ex meceratis aqua vinaceis: nec vinum pomorum, ac malorum, quia non est de vite, nec ipse vbarum succus inclusus in accinis, quia nõ est aptus per modum potus, nec vinum imbibitum in bucella panis, aut spongia, aut alio corpore poroso. Quamuis si post consecrationem imbibatur, Domini sanguis conseruabitur, hic valet, plus requiritur ad consecrandum, quam ad conseruandum.

Mustum recenter ex vbis expressum valide consecratur, sed non licite. Valide quia est vinum, illicitè, quia est in purum, & prohibetur à Iulio Papa; cap: cū *Iulius* omne crimen de consecr. Itè est illicitum vti vino turbido, & impuro, quale est interdum ad delicias, ita DD. cõmuniter.

B 2

De

Prima pars Trilogij

De vino congelato est dubium, an sit materia consecrabilis? & quidem si post consecrationem accidat congelatio, adhuc permanet sanguis Christi, & colligitur ex Rubrica Missalis. Probabilius est valide consecrari, sed illicito. Sic docet

Scotus. Scotus, 4. d. 9. q. 1. Suarez Vasq. l. 6. Titig. & alij apud Raphaelem Aversa. q. 5. sect. 5. Vazquez

quia vinum congelatum perse est materia potabilis, licet per accidens commode potari non possit. Vnde non solueret Ieiunium Ecclesiasticum, sicut vna manducata solueret.

Alanus. Contraria opinio, quam cum *Alano lib. de Eucharist. cap. 11.* tenent aliqui, est probabilis propter has rationes. Primo quia vinum congelatum videtur substantialiter immutari. Secundo quia & si sit idē in substantia, non est materia potabilis. Tertio quia vinum resolutū in vaporem non potest consecrari. Quarto quia aqua congelata non est materia ad Baptismum; ergo nec vinum congelatum ad Eucharistiam. R. ad primū nego assumptionem.

Eucharistici.

II

eum. Ad secundum dico esse potabile per se quod sufficit. Ad tertium vapor vini non reducitur ad potū, & per aerem dispersus non potest demonstrari. Ad quartū in Baptismo, materia est ipsa actualis ablutio, hic non est actualis potatio.

Iesus consecrans vinum. CAP. V.

SACRI Euangelistæ, & Paulus, sic nobis proponunt verba consecrationis vini. Martheus hic est enim sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum; Marcus, hic est sanguis meus, novi testamenti, qui pro multis effundetur. Lucas hic est calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effundetur. Paulus, hic calix nouum testamentū in meo sanguine. Verba diuersa, sed sensus idem & conficeret Sacramentum, qui supra dictis verbis vteretur. Credendū est singulos scriptores sacros formam sufficientem assignasse.

Prima pars Trilogij

Non licet autem Sacerdoti alijs ver-
bis quam his, quę in Canone ponuntur
vti, cum ita sit ordinatum ab Ecclesia. Et
vide congruentiam verborum, Calix su-
mitur pro potu per figurā metonimicē,
vt explicat *D. Tho. ar. 3.* qui primo potest
comparari ad causandum dolorem, &
horrorem de passione, & ob hoc dicitur
Calix, quod idē est quod passio, horror,
& cruor. Secundo, potest comparari ad
Deum inter quem, & nos fuit confirma-
tio pacis, sicut erat in veteri lege sanguis
vituli rufę, & ob hoc dicitur noui, & æ-
terni testamenti. Tertiō, potest compa-
rari ad Ecclesiam, & fidem, quę exiuit
de laterē Christi, & sic dicitur misterium
fidei. Quartō, potest comparari ad effe-
ctum, & efficaciam, & ad eos respectu
quorum habuit efficaciam, & ideo dicitur
qui pro vobis, & pro multis. *Aureol.*
d. 8. q. 2. ar. 4.

Gravis est difficultas, an sit de essentia
consecrationis vini omnia illa verba quę
ponuntur in canone, vsque ad remissionē
pecca-

Eucharistici.

peccatorum. Affirmat *D. Tho. ar. 3.* & alii,
ex eius schola; sed negant alij, cum *Alex.*
se 4. p. q. 33. memb. 4. ar. 3. opinio vera est,
solum esse de essentia illa verba, hic est
Calix sanguinis mei. Primō, quia in Euā-
gelio habentur illa verba de corpore,
quod pro vobis tradetur: sicut de sangui-
ne, qui pro vobis effundetur, sed illa non
sunt de essentia, ergo nec ista. Secundo,
quia sicut in his, hoc est corpus meum
consistit perfectus sensus, sic in his, hic
est Calix sanguinis mei. Tertiō. Quia a-
pud Gręcos, & in eorum liturgiis, non
habentur, ly, æterni, & misterium fidei,
nec in Missa *D. Isidori Ecclesia Toletana.*
In Missa *Æthiopum* cuius Author credi-
tur *Matth. Apostolus*, non habetur in re-
missionem peccatorum. Dicere autem
in his Ecclesiis nō consecrari esset error,
& Ecclesia remedium adhibuisset.

Dices, si hoc est sub opinione quid a-
get Sacerdos consecrans? R. Debet se re-
mittere intentioni Ecclesię, & Christi.
Scotus d. 8. q. 1. intendens illis omnibus

D. Thom.

Aureol.

D. Thom.
Alex.
Alex.

D. Isidor.

Scot.

Innoc: verbis consecrare, secundum quod Christus instituit, & ut ait *Innoc. cap. cum Martine* credibile est Christum. D. omnia illa verba posita in consecratione calicis dixisse, licet non omnia referantur ab Evangelistis. Hinc fit, si Sacerdos moriatur finitis verbis, hic est calix sanguinis mei, calix sub conditione est adorandus sic *Scor. apud Valent. tomo 4. disp. 6. q. 6.*

Scoro: Valen.

Si mutatio in verbis consecrationis fuerit substantialis, non fit consecratio, secus si fuerit accidentalis, qualis est secundum *Dian. mutatio calix, in calis; secundum Raphael Auerfa, q. 6. sect. 2.* qui ex naturali linguæ defectu dicit hic est calix sanguinis mei.

Diana: Auerfa.

Inquires de qualitate harum propositionum, hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei. R. esse propositiones verissimas, practicæ, & speculatiue, practicæ quia efficiunt quod significant, speculatiue quia res est in se, ac per ipsas significatur. *D. Th. art. 5. suar. disp.*

58. sect. 5. quia sicut prius est rem esse, quâ operari, ita prius est natura quod istæ propositiones sint veræ, quâ quod sint operatiuæ. Vnde non recte dubitauit *Auerfa. dist. 8. q. 1.* forte in illo instati, in quo profertur, ly, est, fieri conuersionem, quia conuersio non potest fieri, nisi supponatur propositio vera, & vera non est, usque tota proferatur.

Auerfa:

Ricard. dist. 8. q. 2. tenet, hoc est corpus meum, idē esse ac si dicas, hoc erit corpus meum, hæc autem explicatio aufert proprietatem verbi, est conuersionis verbum presens, non futurum.

Ricard. i.

Recte ergo *D. Th. q. 73. art. 5. & Scor. dist. 8. q. 2. art. 3.* hæc pronomina hoc, & hic, explicant ut non significant panem, nec vinū, nec corpus, nec sanguinē Christi, sed quid cōmune cōmunitate prædicationis, ad panē, & corpus Christi, & ad vinū & eius sanguinē, ita ut fiat hic sensus, cōtentum sub his speciebus, est corpus meum, & in verbis calicis sit sensus, hic potus, vel hic calix est sanguis meus.

D. Tho. Scor.

Sic sunt verissime istæ propositiones, quia ad veritatem propositionis in rigore sufficit ut pro ultimo prolationis instanti, prædicatum conveniat subjecto, & quia in ultimo instanti verborum adest Christus, propositio est vera. Nec obstat quod ibi sit panis, cum dico, hoc, nam propositio habet significationem dependentem, usque dum finitur, & cū veritas, vel falsitas propositionis sit res indivisibilis in instanti intrinseco propositionis incipit esse vera, aut falsa, & loquens mentale iudicium dirigit ad ultimum instans temporis, quo ipsa propositio pronuntiatur, & audiens in eodem instanti, iudicat de veritate, vel falsitate illius.

Adde etiam has propositiones Sacramentales ex vi institutionis Christi significare præsentiam corporis sui, & sanguinis, etiam pro toto tempore sequenti, quandiu durant species Sacramentales permanentes, & in facto esse, ut docuit

D. Thom. D. Th. art. 2.

Iesus

Iesus consecrans utramq; speciem simul. CAP. VI.

Inter omnia memorialia Iesu precipua constat recordatione esse dignissimū, finale illud coquiuium sacratissimæ Cenæ, in quo pijsimus Iesus corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ut esset representativum cruenti illius sacrificij in cruce exhibiti, unde cum sub vna specie id fieri non posset, sub duabus speciebus Iesus seipsum discipulis tradidit, quare Sacerdos non solum ex iure Ecclesiastico, ut docet *Nauarr. cap. 25. num. 91.* sed diuino *Nauarr.* no ad id tenetur. *Suar. disp. 43. sect. 5.* quia de iure diuino est, ut quoties fit cōsecratio, fiat sacrificium, ut patet ex illo hoc facite in meam commemorationē. *Cōc. Trident. sess. 22. cap. 1.*

Potest autem accidere, ut Sacerdos excusetur consecrans sub vna specie à peccato mortali. Primum casum poni Maior,

ior, si Sacerdos consecraret vnam speciē, ne infirmus moreretur sine Viatico. Sed hoc admitti non debet, cum Eucharistia non sit tantæ necessitatis, vt illius integritas prætermitti possit.

Secundus casus est, si Sacerdos postquam consecrauit hostiam infirmetur, ita vt non possit consecrare Calicem, nõ peccat, sed alius Sacerdos debet perficere. *Bonac. disp. 4. q. 2. p. 4.*

Tertius est, si Sacerdos postquã consecrauit hostiã, fugiat cessãre scãdalo, quia ingrediũtur inimici ad eũ certõ occidẽdũ. Quartus, si cõsumpta hostia, videt vinũ appositum esse acetum, & non possit offerri vinum, nec inuenietur.

Quintus est dispensatio Papę secundũ aliquos apud *Enriq. lib. 8. c. 23.* iusta de causa, vt constar fecisse Innoc. VIII. cum Saxonis, & Innocent. IV. cum existentibus in Noruega. Item ex *Trid. sess. 21. c. 2.* habetur in Ecclesia esse potestatem variandi ea, quæ spectant ad Sacramenta, salua corũ substantia, at etsi conficiatur sub

sub vna specie, saluarur substantia Sacramenti, cũ consecratio sub vna specie sit in dependens à consecratione alterius.

Sed opposita opinio negans posse Papam dispensare, est verior, & probabilior sic *Suarz. disp. 53. sect. 4.* tum quia vtraque species pertinet ad substantiã Sacramenti, & ad eius integritatẽ, tum quia nõ est separabilis ratio Sacramenti à ratione sacrificij, & ratio sacrificij nisi in vtraque specie non conseruatur. Tum denique, quia *Armila* verbo Eucharistia dicit *Innoc. 6.* voluisse dispensare, & fuisse declaratum non posse. Vnde vel illæ historiæ sunt falsæ, vel si veræ, *Innoc. 8.* & *Innoc. 4.* secuti sunt opinionẽ contrariã, sic pater ad rationem in contrarium.

Petes, tenetur ne Sacerdos iterum consecrare, quoties contingit, vt sub vna specie appareat caro, & sanguis Christi. *R. cum D. Th. q. 812. art. 4.* negatiuẽ, quia *D. Tho.* cum hoc contingat, Deo ita disponere, præsumitur Deũ dispensare cum præcepto consecrandi sub vtraque specie.

Bonac.

Enriq.

Conci.
Tride.

Suarz.

Armila.

Iesus consecrans panem, & Vinum
presens. CAP. VII.

Magna vis est in sermone Domini Iesu, magna eius potentia, quæ nec finitur tempore; nec loco limitatur, nec opere minuitur: qui solo nutu potuit panem, & vinum in suum corpus; & sanguinem conuertere, id verbis effecit, & qui potuit materiam absentem consecrare, presentem voluit demonstrare, ut nos duceret ad maius amicitiae fædus suam charitatem declarans erga nos, prestans se non solum videri desiderantibus, sed & palpari, & comedi, & amplecti, & totum affectum explere.

Vnde Pius Iesus vsus est pronomini-
bus hoc, & hic consecrans, inuens per
hoc materiam non debere consecrari nisi
si sit presens, saltem moraliter, ita ut Sa-
cerdos habeat moralem certitudinem
materiam à se consecrandam esse autem
se presentem, aut faciliter aliquo sensu
per-

perceptibilem, verè, ac propriè designabilem, particula, hoc, vel, hic, materia verò mente perceptibilis non est consecrabilis ita communiter DD.

Sacerdos intendens duplicem materiam consecrare vnâ presentem, & alteram absentem, intendens vtramque demonstrare particula, hoc, neutra manet consecrata, quia forma non verificatur, cum indicet materiam totalem, & dicat, contentum sub his omnibus speciebus. Nec est simile de eo qui vouit partem malum, partim bonum, quia cum ibi atque datur voluntas vouentis, obligat pars bona, at in consecrante attenditur, ut verificetur forma.

Hostia posita in alio corpore solido, ut pariete, vel simile interclusa, aut arca altaris, non reputatur præsens, ut sit consecrabilis: Secus autem si adesset coram Sacerdote vel cooperta, aut consueto vasis operculo, in Pyxide, vel vitreo in ostentorio, quia adhuc est moraliter presens, sed melius est, ut tempore consecratio-

nis discoperiatur iuxta cōsuetum ritum:

Hostia à tergo posita non potest consecrari, cum non possit demonstrari particula, hoc, secus vero si Sacerdos eam manibus teneat, moraliter enim est presens. *Bonac. disp. 4. q. 2. p. 6.* quia addit posse Sacerdotem cæcum consecrâre hostiã, quam coram se habet, & *Sotus, dist. 9. q. 1. art. 2.* se vidisse affirmat Sacerdotem cæcum in Tridêto celebrare ex Papæ dispensatione. Addit etiam ipse *Bonac. ibi,* materiam consecrãdam debere esse presentem toto tempore, quo forma profertur.

Bonac.

Soto.

Enriq.

Enriq. lib. 8. cap. 14. docet materiam distantem viginti passibus esse consecrabilem, quod *Bonacina* omnino non approbat, cum non sit designabilis particula, hoc. Res est moralis, & ideo relinquenda est arbitrio viri prudentis, qui distantiam iudicet sufficientem, ut possit materia reputari presens moraliter. Advertat Sacerdos, quod materia consecranda nõ sit extra Altare, & corporale posita, peccabit enim graviter Ecclesiæ ritum non servans.

De-

Deinde necesse est materiam consecrandam esse determinatam intentione ministri: particula, hoc, & hic, non materiam vagam, sed determinatã significant. Vnde si Sacerdos tenens decem hostias, intendat consecrâre novem non determinando quas, nihil confeceret, ita communiter DD.

Si quis consecrâret putans tres, aut quatuor esse hostias, & inveniret esse sex: omnes sunt consecratæ, quia ille error est materialis, & intentio Sacerdotis iuxta consuetum modum extenditur ad omnem, quod est presens, & habet ante se, secus esset, si habuit intentionem exclusivã consecrandi solum tres, aut quatuor. *Aversa. q. 2. se Et. 2.* Idem dic, si essent duæ hostiæ coniuncte, putans esse solum unã. *Aversa. Villalob. tract. 7. dif. 9.*

Aversa. Villalob.

Item si deferat plures hostias ab initio cum animo consecrandi eas, & cum profert verba habens illas presentes more consueto intra Pyxidem super

©

ta

lapidem sacrum, & corporale, & si de illis actu nō cogitet, remanent consecrata, ex intentione virtuali, & priori determinatione. *Suar. dist. 43. sect. 6. licet dubitet Taner. disp. 5. q. 2. dub. 1.*

Suar. Taner.

Non censetur Sacerdos intendere consecrare guttas vini, quæ sunt in parte externa calicis: secus autem ait *Bonac. q. 5. p. 5.* eas quæ sunt intra ipsum. *Suar. vero disp. 4. sect. 6.* dicit Sacerdotem intendere consecrare communiter solum partes vini continuas, non vero separatas a toto. Hoc mihi videtur probabilius.

Bonac.

Suar.

Materia determinata ad consecrandū debet esse acomodata ad humanam notitiam, ac designationem eiusdem Sacerdotis, sic *Lug. disp. 2. sect. 7.* Eo quod pronomen, hoc, adaptatur bene, sic considerata materia. Vnde, si admisceantur duæ hostiæ consecratæ alijs duabus non consecratis, quæ discerni non possint, vel vinum consecratum cum non consecrato, & Sacerdos consecrare intendat quod consecratum non est, Sacramentum nō con-

Lug.

conficiet. Oppositum autem est probabile, quia pronomen, hoc, satis adaptatur super illam materiam, quæ re ipsa est determinata ita *Auersa q. 2. sec. 3.*

Auersa.

Iuxta quod dicendum, quod si Sacerdos consecrare intendat solum medietatem hostiæ determinans quam partem, Sacramentum conficiet. Secus vero si non distinxit quam partem; ita *Bonac. q. 2. p. 5.* quia illa pars est determinata. Si intendat consecrare vinum mixtum cū oleo, intendens vinum solum consecrare, manet consecratum. Secus erit si tam vinum quam oleum se habeant per modum vnius materiae consecrandæ.

Bonac.

Hinc fit Sacerdoti non limitari valorem consecrationis ad vllam certam magnitudinem, aut paruitatem, dummodo sit determinata, præsens, & sensibilis, ita communiter DD, cum *D. Th. q. 74. art. 2.* contra quosdam, quia ex nullo capite limitatur, non ex parte formæ, cū possit verificari de qualibet quantitate panis, & vini, nec ex parte præsentie cum su-

D. Tho.

Prima pars Trilogij

ponam materiam esse præsentem; neque ex parte ministri, cum adsit intentio; peccabit autem graüiter, si consecrat in tanta quantitate, quæ non possit oportuno tempore sumi, facit enim præter finem secundarium huius Sacramenti, sicut qui totum triticum ad usum annum simul conficeret in panes.

Vnde si daretur particula panis tam minutissima quod esset insensibilis, nullo modo posset consecrari, nam verba consecrationis debent demonstrare humano modo sensibili. Contrarium docuit *Sot. in 4. dist. 9. q. vnica, art. 2.* qui dicit, si particula minima separaretur à toto consecrato, & si esset insensibilis, maneret Christus, cur ergo non potuit consecrari sola? R. Assumptum non esse omnino certum & *Concil. Trid. sect. 13. can. 3.* potest exponi de speciebus diuisis modo humano, & sensibili; sed nego cõsequentiã, consecratio nõ potest fieri nisi demonstrato aliquo sensibili per verbum hoc, & quidem si pars sensibilis separata

Sotus.

Cõc. 7. vid.

Eucharistici.

19

parata à toto consecrato virtute diuina daretur, licet ibi esset Christus, cum sit species panis, non autem posset vocari Sacramentum, de cuius essentia est quod sit signum sensibile *Martin. dis. 19. sect. Marii 3.* Hic venit plus requiritur vt aliquid fiat, quam vt conseruetur.

Iesus instituens Eucharistiam.

CAP. VIII.

Sic ergo, vt vidisti, instituit nobis dilectus Iesus Eucharistiam, sed attende quod circumstantiæ huius institutionis plenæ sunt misterio. Instituta fuit Eucharistia in fine lune decimæ quartæ in nocte decima quinta luna primi mensis lunaris, qui apud Iudeos incipiebat prima luna post æquinoctium hiemale: apud nos vocatur mensis Martius, & aliquando partem mensis Aprilis amplectitur. Vt significetur ex tunc iam incipere virescere virtutes.

C 3

In

Prima pars Trilogij

In Paschate instituit nobis Iesus Eucharistiam, qui Pascha nostrum est. *b. Paul. ad Cor. i.* In loco decenti fuit instituta, id est in cœnaculo parato *Luc. 22.* quia hoc Sacramentum nisi in loco decenti celebrari non debet. Prius discipulorum pedes Iesus lauit, quam suum corpus porrigeret, quia nisi mundus a sorde ad Eucharistiam accedere nullus præsumat.

D. Paul. Luca 22.

Cum corporei simus, sub speciebus visibilibus nobis Dominus suum corpus tradidit. *D. Chryso. homil. 83. in Math.* Et cum cibum, & potum, ut non esuriat, appetat homo, sub speciebus panis, & vini se nobis præstat *D. August. tract. 26. in Ioan.* Deinde cum cupiat Iesus nos sibi unire, & inter nos unitatem servare, in his se nobis rebus dedit, quæ ad unum aliquid rediguntur, ex multis granis vnus panis efficitur, & ex multis racemis vinum confluit. *D. August.*

D. Aug.

D. Aug.

Cum Eucharistia sit rememoratiua passionis Christi, imminente passione fuit insti-

Eucharistici.

instituta, licet enim tunc Christus nondum passus fuerat, Eucharistiam tamen instituebat pro tempore sequuturo post passionem, ideo dixit hæc quotiescumque feceritis. *D. Th. 3. p. q. 73. arr. 5.* In vltimâ cœna fuit instituta, quia erat signum amoris, & ea quæ vltimo dicuntur, maxime amicis recedentibus, magis memoriæ commendantur. *D. Bonau. in 4. dist. 8. q. 3.*

D. Thom.

D. Bonau.

Totum se nobis præstitit, quia summe magnificus est Iesus; adest donum Dei maximam, ut de datis ipsum offeramus. Intra te sumis Christum, qui summam charitatem circa te ostendit. Signum amicitie est vnum cum alio commorari in eadem ciuitate; maior amicitia est in eadem domo; maxima vnum in alio. *Mayron in 4. dist. 8. q. vnicâ.*

Mayron.

Præsentē Iudæa instituta est Eucharistia, ut ad amorem excitaret, & proditorem terreret, qui non erubuit coram eo adesse, qui suis tradendus æmulis; prius se tradidit discipulis. Post consecrationem protulit illa verba, hæc quotiescumque

feceritis, & præcipiens Sacerdotibus in consecratione intendere Christum immolare mysticè, & incruentum sacrificium offerre, simulque efficere cibum, & porum spiritualem ad animarum refectio- nem, quæ duo intendebat Christus

Cõc. Trid. cum consecrabat. Concil. Trid. sect. 22. cap. 2.

*Iesus instituens Eucharistiam;
Sacramentum. CAP. IX.*

CUm nostrum principium, dilectus Iesus sit Medicus sapientissimus, & sufficientissimus, ideò largiendo medica- menta morborum, & charismata gratia- rum, non tantùm instituit Sacramen- tum cõfirmationis, vt genitos augmen- taret, sed etiam Eucharistiæ Sacramen- tum, vt augmentatos enutrieret. Possit quidem vno eodemque Sacramento, & augmentare, & nutrire, sicut in vita cor- porali, nõ sunt distincta media ad augẽ- dum, & nutriendum: id ergo egit Iesus

in-

instituens confirmationem, & Eucharis- tiam, Sacramenta distincta ad maiorem nostram vtilitatem, & abundantiam be- neficiorum.

Quod si *D. Thom. ant. 1. Probat Eucha- ristiam esse Sacramentum distinctum a* *D. Tb. om.* confirmatione per analogiam ad vitam corporalem, loquitur secundum quan- dam congruentiam: sicut enim in vita corporali sunt duo effectus distincti, au- geri, & nutrirì, & augmentum cessat, cū homo peruenit ad perfectam ætatem, nutritio autem semper durat, sic in vita spiritali augeri, & nutrirì duo sunt effe- ctus distincti, primus semel tantum sus- cipitur per confirmationem, secundus verò per totam vitam suscipi potest, sic

Auersa.

Auersa, q. 1. sect. 1.

Videamus autem quid sit Sacramen- tum Eucharistiæ? Imprimis Eucharistia non consistit in consecratione, quidquid asserat cum formidine, *Gabr. in 4. dist. 8.* *Cõc. Flor.* *q. 2. ratio est, quia ex Concil. Flor. Sa- cerdos in persona Christi hoc conficit*

Cõc. Flor.

Sa-

Sacramentum; ac consecratio à qua est Sacramentalis conuersio, vt à causa instrumentali non conficitur, sed est effectiua. *Item ex Trid. sess. 22. c. 1.* Eucharistia est post consecrationem, sed consecratio non est post consecrationem: Itē hoc Sacramentum sumitur, ac consecratio non sumitur. Fatemur quidem verba consecrationis esse causam effectiuam tibi, & potus spiritualis nutrientis nos; non sunt autem signum practicum huiusmodi effectus, quod est necessarium ad esse Sacramenti.

Nec Sacramentum Eucharistiæ est eius vsus, nec pars essentialis illius, vt tenet *Aureolus 4. dist. 8. q. 1.* quia Sacramentum Eucharistiæ verbis conficitur, ac vsus eius non conficitur verbis, sed est actio recipientis Sacramentum. *Item Sacramentum Eucharistiæ setuatur in sacrario, & circumfertur in processibus, quod vsui non conuenit. Denique, quia licet Christus (in hoc se fundat Aureolus.) gratiam promisserit Eucharistiā su-*

sumenti, gratia non correspondet sump-tioni, vt illius causæ effectiuæ, sed solam vt actioni causam aplicanti.

V bald. rom. 2. de Sacram. totā essentia r bald. Eucharistiæ in sola Christi presentia a- dequate consistere affirmat. Cōtra quia hoc Sacramentum Christi corpus continet, aliquid ergo importat essentialiter ultra Christum. *Item ex Trid. sess. 3. c. 3. Conci. commune est Eucharistiæ Sacramento Tride.* cum cæteris esse. Signum rei lacræ; ac præsentia Christi non est sensibilis.

Quidam apud Auerlam, *quest. 2. sect. 7.* tenent species, & corpus Christi in re- *Auerla.* cto. includi in essentia Eucharistiæ, vt Sa- cramentum est, ratio est quia ex eisdem componitur integrum Sacramentum, ex quibus componitur significatio Sacramentalis, ac huiusmodi significatio, quæ est signum sensibile institutum à Chri- sto ad nutritionem, non solum im- portat species, sed etiam Iesum Chri- stum, vt utrumq; ergo dicit Eucharistiæ Sa- cramentū. *Min. P.* quia sola species, sine corpore Christi nutritionē nō significat.

Cōc. Trid.

Aureol.

Ad illud quod obiicitur Sacramentum debere esse sensibile, quod in Eucharistia Christo non competit, sufficere dicunt, quod sit vna pars sensibilis, sicut homo visibilis dicitur, licet anima non videatur. Si dicas Christum esse in hoc Sacramento, & in illo contineri. R. esse locutiones in transitiuas, sicut dicitur anima est in homine, & in eo continetur.

Scot.

Alii dicunt, & pro hac opinione citatur Scotus in 4. dist. 8. q. 2. Sacramentum Eucharistiæ species dicere in recto, corpus autem Christi in obliquo: ratio est, quia species in quantum continent corpus Christi, & vt est quoddam concretum in recto dicens species, & corpus Christi in obliquo, causant gratiam per viam alimenti, ergo in hoc saluatur ratio Eucharistiæ Sacramenti.

Ad quod nota quod Eucharistia, quod est concretum quoddam in recto dicens species, & corpus Christi in obliquo, habet etiam aliud signatum in obliquo, nempe

nempe gratiam animæ nutritiuam, doctrina est Scot. in 4. dist. 8. q. 1. vbi Doctor corpus Christi vocat gratiam substantentem, quod est prius signatum in obliquo, gratia autem est secundum signatum, & vnum alteri subordinatum, nam species Sacramentales prius significant corpus Christi, & ratione illius gratiam habitualetm, non enim species sunt signum practicum alimenti animæ, nisi ratione Christi, qui est cibus.

Addendum est species Sacramentales nisi cum ordine ad verba à Sacerdote prolata non pertinere ad esse Sacramenti: vt docet Scot. dist. 8. q. 2. Christus enim noluit species esse signum gratiæ in modum nutritionis, nisi sint consecratæ, id vero in speciebus non est aliquid reale formale, nec virtuale, sed est quedam denominatio extrinseca de relictâ à Sacerdote, qui verba protulit, vt causa instrumentalis, & à Deo vt causa principali.

Hinc fit quod si Deus poneret corp' Christi

fi

sti sub speciebus panis per se immediate non haberet rationem Sacramenti, vt modo est Eucharistia, sed imperfectam tantum, quia non esset sensibile signum, inuisibilis effectus gratiæ. *Marston, d. 28* vide ergo quod ad esse Sacramenti pertinet ordo ad verba consecrationis, aliter nesciremus ait Scotus, quando in tali signo est Christus, & quando non, & sic periret reuerentia debita Eucharistie.

Scotus.

Iesus instituens unum Sacramentum Eucharistia. CAP. X.

Res est de Fide Eucharistiam vnum esse Sacramentum ex septem, quæ Christus Dominus ad nostram salutem instituit, cū autem vnitas duplex sit, specifica, & numerica, de vtraque dicam: primo quidem de vnitate specifica, de qua *Aureol. d. 8. q. 1. art. 2.* tenet Eucharistiam non esse vnum Sacramentum vnitate integritatis, seu refectionis, sed vnitate

Aureol.

tate homogeneitatis, quia licet constituantur ex duobus, tamen in quolibet est ratio formalis Sacramenti, *Gabriel, q. 2. art. 2.* docet esse plura Sacramenta simpliciter, vnum secundum quid. *Maiores, q. 1.* indicat esse plura realiter, vnum representatiue. *Lugus, disp. 2. de Eucha. sec. 5.* vult esse plura specificè partialiter, vnum totaliter.

Gabriel: Maiores.

Lugus.

Res est facilis, si consideres, quod *Aristot. dixit 5. Met. tex. 9.* vnum dici non solum, quod est indiuisibile, vel cōtinuū, sed quod est perfectum, vt vna Domus, & in vniuersum, quod habet omnia, quæ requiruntur ad finem rei; cum ergo Eucharistiæ Sacramentum sit conuiuū, per ordinē ad conuiuium corporale exponi debet cum *D. Thom. 3. p. q. 73.* & *Scoto dis. 8. q. 1.* Est ergo Eucharistia vnum Sacramentum, non vnitare indiuisibilitatis, sed vnitare integritatis, & perfectionis, vel, vt alij loquuntur, est vnum Sacramentum formaliter, & duo materialiter, quia tam species panis, quam vini ordi-

Arist.

D. Tho.

Scot.

nan.

nantur ad vnum refectiōem spirituale, sicut corporale conuiuium vnum dicitur. quia tam cibus, quam potus ad vnicam refectiōem ordinantur.

Hinc colligo primo, quod cum in hoc Sacramento sit duplex signum partiale, duplex erit partialis significatio Sacramentum constituens; sicut in Baptismo duplex datur fundamentum significationis Sacramentalis, ablutio, & verba: & in Matrimonio duplex significatio Sacramentalis, quia duplex materia, & duplex forma, *Scot. in 4. dist. 8. q. 1.*

Colligo secundo: Laicum communicantem sub vna specie sumere Sacramentum verum, & totum Christum, non verò integrum Sacramentum, quia non integrum signum sensibile. Vnde Concilium Tridentinum, *sess. 21. cap. 3.* sic dicit: sciendum est sub altera tantum specie totum, & integrum Christum, & verum Sacramentum sumi, non dixit integrum Sacramentum.

Colligo tertio: diuersam esse refectiōem

nem Sacramentalem gratiæ ex cibo, & potu Eucharistico, respondentem analogicè refectiōi corporali per panem, & vinum; sicut enim datur in Baptismo, & confirmatione diuersa gratia ad effectum regenerationis, & corroborationis: ita potest appeti, & dari per modum cibi confortatis, & vini lætificantis, sub specie panis, & vini appetitu elicitō, & diuersis actibus. Vide *Bazquez tom. 3. in 3. p. dist. 179. cap. 4.*

De vnitāte numerica rectè dicit *Valent. quest. 1. de Eucha. punct. 1.* nec semper debere Eucharistiā dici vñū Sacramentū, nec plura semper, sed ad vñitātū modū loquēdi debere respici; si ergo cōsiderētur plures formæ secundū se, possunt dici plura indiuidua Sacramēti Eucharistici: sunt enim plures distinctæ species & plura fundamēta significationis Sacramentalis. Da, quod vnus sacerdos duas Hostias cōsecrauit, duo Sacramēta cōfecit, quid interest quod postea iungātur Hostiæ, *Villalob. 1. p. tract. 7. dist. 4.*

Scot.

Cœc. Trid.

Bazque

Valen.

Villalob.

Si plures Hostiæ considerentur in ordine ad sumptionem: vbi est vna sumptio, ibi est vnum Sacramentum. Vnde qui vnica sumptione plures recipit Hostias vnum recipit Sacramentum. Sicut enim in alijs Sacramentis eorum vnitas sumitur à gratia, ita in hoc à sumptione; & sicut plures species panis, & vini componunt vnum Sacramentum totale, quia componunt vnum conuiuium, & ad vnam refectionem ordinantur, ita plures species consecratæ, siue sint panis, siue vini, si simul sumuntur, vnum sunt Sacramentum, quia vnum conuiuium, & vna refectionis. Ita Villalob. vbi supr.

Villalob.

Cum Sacerdos habet in manu Hostiã diuisam, licet duæ sint species, vnam appella Sacramentum, quia ad vnam sumptionem ordinantur. Formulæ, quæ sunt in custodia habent se sicut vnus cibus in plures porciones diuisus, qui licet secundum se sit plura Sacramenta: ordinatus ad vnam sumptionem vnum erit, & ad plures sùptiones, plura erunt Sacramenta.

Ra-

Ratione rei contentæ, quæ plura sunt Sacramenta, vnum nuncupatur, vt cum plures exhortaris ad sumptionem Eucharistiæ, in numero singulari loqueris, ratione Christi, qui in omnibus Sacramentis vnus est.

Iesus instituens excellentius Sacramentum. CAP. XI.

Volens benedictus Iesus ostendere charitatem, quam erga nos habet Eucharistiam instituit Sacramentum omnibus Sacramentis excellentius, salubrius, & efficacius.

Tanta est dignitas huius Sacramenti, ait *D. Chryf. sup. Paul. ad Chor. 10.* Vt vno vocabulo comprehendere non possit. Vocatur Eucharistia, id est gratiarum actio, seu bona gratia, siue quia Christus instituens hoc Sacramentum gratias egit, siue quia nos illud in gratiarum actionem sumimus, & offerimus; siue quia ipsum

D. Paul.

D 2

Sa-

Prima pars Trilogij

Sacramentum est maximum Dei beneficium, siue quia tam frequenter confert nobis gratiam, tanquam Fons perennis gratiæ, siue quia præfigurat gloriam, quæ est gratia consumata. Panis vitæ vocatur Ioa. 6. quia in manducante supponit vitam gratiæ.

Vocatur per anthonomasiam Sacramentum, quia Sacramentorum est maximum. Dicitur communio, græce sinaxis, quia per ipsum comunicamus Christo, & ad inuicem comunicamus, & unimur. Dicitur conuiuium, in quantum mentem sariat, viaticum, quia vires præbet, vt ad gloriam perueniamus. Vocatur sacrificium, quia immolatur verus Christus. Holocaustum verò, quia est vnicum legis Euangelicæ sacrificium. Vocatur corpus, & sanguis Christi, quia id continet. Sacramentum omni laude maius: numquam satis laudatum, nec satis prædicatum.

Excelentia huius Sacramenti etiam manifestatur ex eo, quod in eo magis quam

Eucharistici.

27

quam in alio Sacramento, relucet sapientia Dei, Misericordia, iudicium, liberalitas, & prouidentia: sapientia, quia sapientissimus Medicus nostræ sic ægritudini conueniens adaptauit medicamentum, vt quia per cibum in mortem Homo corruerat, per cibum releuaretur ad vitam. *Vrb. 4. in Clem. vnic. de reliq. & Vrb. Venerat sanct.*

Apparet potentia, quia Eucharistia est miraculorū a Deo factorū maximū. *D. Th. D. Tho. opus. 57. Misericordia, quia dulcis, & relictus Dominus nos carnibus suis alit, & se ipsum nobis apponit nos omnes generosos esse volēs. D. Chri. Hō. 61. ad Pop. Antio. iudicium, quia qui indignè sumit, iudiciū sibi manducat, & bibit. 1. Corint. 11. liberalitas, dum omnia tribuit, omnia dignè sumētibus largitur, quia vt ait Philo. lib. de somn. Secundū naturā conuenit Deo dare totū quod habet. Prouidentia, quia ad eā pertinet cibum viuētibis præbere: escam dedit timentibus se. *Psal. 110.**

D 3

Omnes

Psal. 110.

Omnes Christi fideles excellentiam huius Sacramenti considerantes, ad eius dignam susceptionem se preparant, audi *Scot. disp. 8. q. 1.* omnis deuotio in Ecclesia est in ordine ad istud Sacramentum, propter hoc enim Clericus cum maiori deuotione persoluit diuinum Officium in ordine ad Missam. Propter hoc etiam populus deuotius audit Missam, quam aliquod officium Ecclesiasticum. Propter hoc etiam singuli cum maiori diligentia confitentur, quando intendunt secundum ordinem Ecclesie, saltem semel in anno, communicare.

Scotus.

Excedit Eucharistia alia Sacramenta, ait *Scot. dist. 8. q. 1.* Primò, quia simpliciter est veracissimum in significando. Alia Sacramenta sunt vera quantum est ex se, ac quandoque non habent effectum ex defectu suscipientis: hoc numquam caret suo signato. Secundò, quod significat hoc Sacramentum, continet realiter, alia non. Tertiò, alia Sacramenta significant gratiam in herentem suscipientis: hoc signi-

Scot.

mi-

nificat gratiam subsistentem, scilicet Christum. Quartò, alia Sacramenta consistunt in usu, & in fieri, & hoc cessante cessat Sacramentum; sed hoc Sacramentum est permanens, & ante usum.

Eucharistiam definiuit *Scot. loc. cit.* hoc modo. Eucharistia est Sacramentum corporis Christi, & sanguinis veraciter contenti sub speciebus panis, & vini post consecrationem factam a Sacerdote sub verbis certis cum debita intentione prolatis ex institutione diuina veraciter significans corpus Christi, & sanguinem sub eis realiter contineri.

Alias definitiones Eucharistie vide apud Recentiores.

Iesus instituens Sacramentum Eucharistie ad salutem necessarium.

CAP. XII.

IESVS Pastor bonus, qui Animam suam pro ouibus suis posuit, eis in vl-

tima cæna corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum misericorditer dereliquit. Iesus panis est noster, igne Spiritus sancti in clibano vteri virginalis coctus, & formato, & Mundo ad pellendam famem datus summa liberalitate; accipite (inquit Iesus) & manducate, cibus iste cibus est eternæ, non consuetæ vitæ. Accipite (inquit Iesus) & bibite, sanguis iste sanguis est eternæ, non consuetæ vitæ. Accipite (inquit Iesus) & bibite. Collige huius cibi necessitatem ex verbis illis: nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis. Ex Dei præcepto exiit necessitas huius panis omnibus Adultis, & non ex solo præcepto humano. Ita communiter DD.

DD.

D. Aug.
Innoc.

Quod si apud sanctos PP. præcipue Inocen. 10. D. August. inueneris Sacram Eucharistiã esse necessariũ infantibus, intelligendi sunt de participatione huius Sacramenti aptitudinali, nõ actuali, quam acquirit infans per susceptionẽ baptis-
mi,

mi, per quẽ Ecclesiẽ mebrũ efficitur, & Christo incorporatur, eiusque spiritu viuificatur, vt possit cibo tali nutriri suo tempore opportuno.

Aliqui autẽ DD. cũ Caiet. 3. p. q. 73. art. 3. tenent Eucharistiã esse mediũ necessariũ in voto ad ipsam primã iustificationis gratiã, nã nõ esse necessariã in re eius susceptionẽ, est apud omnes certum. Existimãt enim hi DD. media per se necessaria ad salutẽ nõ iustificare, nisi agẽdo vicariũ Sacramenti Eucharistiæ, & in eius virtute dare primam gratiam. Citatur D. Tho. q. 73. art. 3.

D. Tho.

Sed contra: quia non dixit D. Thom. fuisse necessariũ, nam per actus virtutis, maxime charitatis, anima Deo gratã nutriripotest, & á contrarijs defendi, licet nõ tã vtiliter, quam per Eucharistiã.

Alij dicunt esse medium necessarium ad salutem, Eucharistiã, quia nos vnit cum Christo. Vnde eisdem verbis significauit Christus necessitatem huius Sacramenti. Ioann. 6. ac signi-
ficauit

Ioan. 3°

ficauit necessitatem Baptismi Ioan. 3. Sed contra, quia gratia nos vnit cum Christo sufficienter, licet consumatè, & perfectè, id efficiat Eucharistia: & hæc consumatio non est simpliciter necessaria ad salutem. Quæ Christus dixit apud Ioan. perpende: nam locus de Baptismo intelligitur per modum generalis constitutionis, nisi quis, &c. Aliter verò fuit per modum præcepti directus ad audientes: nisi manducaueritis, &c. ad capaces audiendi, & suscipiendi obligationem præcepti.

Sed reuera contrarium est tenendum, nempe Eucharistiam non esse medium necessarium ad salutem, etiam in voto. Colligitur ex Conc. Trident. Can. 5. vbi duo ponit media necessaria ad salutem, Baptismum, & poenitentiam. Doctrinaliter loquens mentionem non fecit de Eucharistia. Duo etiam dicta Sacramentalia esse necessaria solum ad salutem docuit, D. Thom. q. 65. art. 4. quem sequuntur communiter DD. Suar. Vazq. Lug. Villalob. tract. 7. dist. 34.

Conci.
Tride.

D. Thom.
Vazq.

Ratione suaderetur, quia ad consequendam vitam eternam, solum est necessaria gratia, & perseuerantia in ea; hæc autem per Baptismum, & poenitentiam datur sine dependentia Eucharistie, & perseuerantia per speciale auxilium conceditur, quanquam multum iuuat Eucharistia. Quod autem dicunt aliqui, Eucharistiam habere effectum generalem præter specialem in effectus omnium Sacramentorum, vt Sol respectu causerum secundarum inferiorum, nec in sacris litteris, nec in Conciliis, nec in Sanctis PP. habet fundamentum.

Nota ex Arcudio, lib. 3. de Sacram. cap. Arcud. 47. aliud esse, esse necessariū ad salutem in voto, & aliud esse necessarium votum ad salutem: primum cadit immediate in ipsam rem, vi cuius salus acquiritur secundum verò fertur immediate circa actum meum, vt meus est, & liber: Baptismus est necessarius in voto, quia si actu non ponatur, debet suppleri per desiderium, vel per aliud, veluti per Vicarium cum speciali

ciali obligatione suo tempore ponend
us, & vi huius voti datur salus. Precep
ta autem diuina non sic habentur in
voto, quia necessitas seruandi præcep
tum diuinum tantum est immediate cir
ca meam voluntatem, & non circa ip
sam rem, facitque ipsam voluntatem ef
se necessariam ad salutem non ipsam
rem. Vnde in tantum facit rem mihi ef
se necessariam, in quantum facit actum
meum necessarium circa rem. Nota
hoc, & solues plura argumenta.

*Iesus ministrans Sacramentum Eu
charistiæ. CAP. XIII.*

SVpremus ille Dominus Patris vni
genitus, qui in mundum veniens, nō
veni, inquit, ministrari, sed ministrare,
& animam meam ponere pro multis,
& sibi ipsi, & Apostolis tanquam Epis
copis, qui futuri erant Præsules in Ec
clesiā, sedentibus in mensa, suum Cor
pus,

pus, & sanguinem ministravit. Accepit
ergo Iesus panē consecratum, & de Ca
lice bibit, vt quod obseruare mandabat,
suo exemplo commendaret, & qui tali
bus epulis alios pascebat; ipse quoque
cum illis participaret. Vide dignitatem
Eucharistiæ, qua vsus fuit Christus, &
quandā delectationē suscepit, licet non
gratiā habitualement. *D. Thom. q. 81. art. 1.*

D. Thom.

Attende etiā exemplū Christi osten
dentis iustitiam, cum non excluderet a
publica communione Iudam peccato
rem occultum. Scio aliquos dixisse Iu
dam non recipisse Corpus Christi, vt
Hilar. can. 3. in Mathe. sed oppositum est
commune inter S. PP. & DD.

*Hilari.
DD.*

Sicut Christus in vltima cæna Apo
stolos Sacerdotes ordinavit ad confi
ficiendum suum corpus, & sanguinem,
ita eos fecit ministros huius Sacramen
ti, vt sumant, & dent cæteris. Olim erat
concessa Diacono dispensatio sanguinis,
cum immediate illum non attingeret,
sed iam hæc consuetudo cessauit; nunc
autem

autem in casu urgentis necessitatis ex cō-
 missione Episcopi, aut Parrochi, licet illi
 Eucharistiam administrare, *Alex. Alex.*
4. q. 50. mem. 3. lmo, & si non adesset Par-
 rochus posset ex licentia præsupra infir-
 mo ministrare. Quod subdiacono in nul-
 lo casu licet. *Villalob. tract. 6. disp. 46.* No-
 ta vero, quod si Diaconus defert Sacer-
 doti Viaticum, ipse Sacerdos moribun-
 dus debet manibus propriis sumere ho-
 stiam. *Duran. in 4. dis. 13. q. 4.* qui Sacer-
 dos, inquit Homobonus, *primâ par. trac.*
4. cap. 13. potest, si est magnum festum,
 & non potest celebrare, nec adest Sacer-
 dos, & cessat scandalū, causa deuotionis
 se ipsum cōmunicare: quod non admisit
Filiutius, hom. 1. tract. 4. cap. 9. nisi vrgēte
 necessitate.

Licere Sacerdoti dare particulam nō
 consecratam peccatori occulto ad vitan-
 dum scandalum. Docuit *Bonau. 4. dis. 9.*
art. 1. & *Villalob. idem docet tract. 7. dis.*
38. contra D. Tho. q. 8. art. 6. quia talis li-
 mulatio non est ex se mala, vrgente nec-

cessitate, cum Sacerdos ad euitandum
 scandalum absolueret simul. Si ergo cō-
 municans scit non esse consecratam, &
 esset moraliter impossibile ab aliquo vi-
 deri, & adorari hostiam nō videtur mihi
 illicitum.

In casu necessitatis potest Sacerdos,
 deficientebus formulis laico dare partē *Palud.*
 Hostiæ consecratæ. *Palud. in 4. dis. 12. q. 1.*
 extra necessitatem autem fieri non con-
 sularem, cum res sit inusitata, & præter
 communem Ecclesiæ morem.

Cū Sacerdos extra Missam ministrat
 Eucharistiam, debet esse indutus habitu
 Sacerdotali, utpotē cotta, & stola: & def-
 ferens ad infirmos debet procedere cū
 comitatu recitando Psalmos, & ponat in
 vase duas particulas, vnā infirmo dandā,
 alteram cum regrediatur, adorandam.

Sub opinione est, an ministrās Eucha-
 ristiam in peccato mortali peccet morta-
 liter. Respondetur cōmuniter quod sic.
D. Tho. in 4. dist. 5. q. 2. art. 2. Vazq. vero 3. D. Tho.
p. tom. 2. disp. 136. cap. 3. cū aliis oppositū Vazq.

Alex.

Villalob.

Duran.
Homobon.

Filiuc.

Bonau.

Villalob.

D. Thom.

tenet, quia talis non est proximus Dei Minister, nec efficit Sacramentum, & qui Christum in terris agentem in peccato attigisset, non peccaret mortaliter. Sed potest responderi Sacerdotem modo attingere Corpus Christi, præcipue cum ministrat alijs, in signum amicitie, & unionem cum Christo, quod non accidebat in eo, qui Christum tangebatur, cum inter nos viceret. Vtraque opinio probabilis, sed prima probabilior.

Plures modos ministrandi Eucharistiam ponit *Diana 5. p. tract. 3. resol. 50.* Sed fere omnes sunt contra usum Ecclesie, & contra reuerentiam Sacramenti tanti; & ideo non sunt reducendi ad praxim.

Non solum est interdictum laicum esse ministrum consecrationis respectu Eucharistiae, cum careat caractere, sed collationis, & si olim laicis licebat. Unde regulariter non potest distribuere Eucharistiam, nisi in his casibus: Primo in necessitate potest se ipsum communi-

care,

care, si esset in articulo mortis, sicut fecit Regina Scotiae martyrium subitura. *Layman lib. 5. tract. 4. cap. 7.* Secundo potest in articulo mortis laicus alium communicare secundum opinionem, quam reputat probabilem. *Valen. tom. 4. disp. 6. quæst. 10.* Tertio seipsum potest communicare, ne veniat Eucharistia in manibus infidelium, à quibus indigne tractetur. *Gran. in 3. p. contr. 6. tract. 52. disp. 1. contra Lugum disp. 19. sect. 1.*

Hic occurrebat disputandum an aqua mixta vino conuertatur in sanguinem Christi. Quidam dicebant aquam infusam vino conuerti in aquam illam, quæ simul cum sanguine manauit ex Christi latere. Alij asseriebant permanere in sua substantia. Alij conuerti in fæma coniunctum sanguini. Alij aquam in sua substantia simul cum vino conuerti immediate in Christi sanguinem. Hec opinio alijs exclusis modo permittitur. Sed communiter docetur aquam conuerti in vinum priusquam conuertatur in sanguinem.

E

nem.

Layman.

Valent.

Granado. Lugus.

vide plures apud Auerfam

Prima pars Trilogij

nem. Id commendat Innoce. ut probabilius e. cum Marth. Item ex *Flor.* materia consecrationis sanguinis est vinum cum modicissima aqua ergo indicat solum vinum esse materiam, non aquam, quæ nec ex necessitate Sacramenti, nec ex iure diuino debet apponi, ut docet.

Seco. q. d. 11. q. 6. Sed Ecclesiastico.

Vide Auerfam. q. 2.

sect. 5.

*Conc.
Flor.*

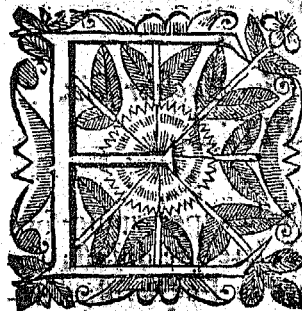
SE.

IN QVA AGI-
TUR DE SACRA-

MENTO EUCHARISTIE,

VT SACRAMENTVM,

ET RES EST.

Xpedita prima parte de Eucharistia, ut Sacramentum tantum est: ad altiora, & difficiliora me vocat secunda pars. Est enim de conversione mirabili panis in Corpus Christi. Ad cuius intelligentiam mens accedens sublimis debet esse, & cum terra nihil habere commune. Brevitas, quia intendo,

E 2

non

Secunda pars Trilogij

*Math. 3
cap. 17.*

non finit diu immorari, sed nec materia patitur non declarari. Ineffabilis est hæc conuersio; nec curiosa scrutatrix tantæ maiestatis fieri debet ignorantia humana. Hinc est quod ego pauper ingenio, imo pauperrimus, tam scientia, quam eloquentia aggredior ad explanandum tan mirabilem conuersionem, captiuas intellectum cum D. Paulo in obsequiũ fidei, & flexis genibus adoro cæleste cõuiuuium, in quo est.

Iesus præsens in Eucharistia.

CAPIT. I.

ECclesia Chatholica per vniuersum orbem longè, latè que diffusa firmissima fide tenet in Eucharistia Sacramento contineri verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinẽ vna cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi.

Iesu verba considera: si impiũ est figuram

Eucharistici.

35

ram ponere, & de verò filio Dei dubitare: cum Pater dixerit, hic est filius meus dilectus, impium etiam erit dubitare de verò corpore Iesu sub speciebus panis: cum ipse dixerit: hoc est corpus meum. Nec potuisset clarioribus verbis exprimere suum esse corpus, quod demonstrabat.

Si solum figurally loquebatur, cur addidit, quod pro vobis tradetur? Et si hoc mysterium negatur quia ratione naturalis non comprehenditur, cur conceduntur alia mysteria incomprehensibilia, & inscrutabilia si in aliis mysteriis captiuas intellectum in obsequium fidei, cur hinc non te subiicis fidei, quam tantis testibus roboratam vides?

Si solus est panis, quo corpus Christi significatur, cur Eucharistia manna ^{10a. 6.} præponitur, quod de cælo descendit? præstantius fuisset manna Angelicis manibus præparatum, nostro pane a solo pistore furno cocto.

Si dixit, hoc facite in meam commem-

Secunda pars Trilogij

morationem, statuit ergo legem de sacrificio Missę, legislator autem legem condens proprie, & clarę, & nõ tropicis verbis loqui debet, ne lex violetur.

Nec impossibile iudicari debet hoc mysterium, si cibus, & potus sit caro, & sanguis mediante natura, qui fortior est ipsa natura, poterit convertere panem in corpus Christi, & in eius sanguinem vinum.

Si vidua Sereptana comedebat, & nũ-
3. Reg. 17. quã farina diminuebatur de hidrya; stat ergo, quod Christus quotidie sumatur, & comedatur sine diminutione.

Si eadem quantitas potest priuari hoc, & illo loco; quãvis confuse sit in aliquo, poterit Deus facere, quod corpus quantum priuatur quantitativa loci repletio-

Scot. 2. ne. Scotus.

Si mediã condensatione naturaliter potest fieri, vt corpus, quod prius fuerat extensum per grande spatium, illud que replebat: postea contineatur in spatio breuiori secundum opinionem probabi-

Eucharistici.

36

biliorem; cur Deus sine condensatione non poterit collocare corpus magnũ in minori, & minori spatio non extenso sine vlla extensione locali? Suarez, disp. 48.

Suarez.

Quid autem sit hæc præsentia corporis Christi in Eucharistia videamus. Hæc præsentia est aliquid reale in rerum natura existens, quia est effectus actionis realis: Est quid positium, quia effectus formalis huius præsentia, scilicet Christum esse præsentem in Eucharistia, est quid positium. Suar. disp. 47. sect. 1. Est aliquid intrinsicè superadditum corpori Christi, quia intelligi non potest, quod corpus Christi sit realiter præsens loco specierum, vbi antea non erat, nisi mutatione aliqua facta in corpore Christi. Scot. in 4. dist. 10. q. 1.

Suarez.

Scotus.

Est distincta ab ipso corpore Christi, quia manente substantia corporis Christi integra, & omnibus accidentibus, quæ in celo habet, separatur ab ipso corpore prædicta præsentia: distinguitur ergo realiter, cum separatio realis arguat distin-

Scot. Cionem realem. Scot. Vbi sup.

Corpus Christi dū sit præsens accidentibus mutatione acquisitiua mutatur, illa que simplex presentia est terminus ad quem, Scot. Vbi sup. post consecrationē enim est vera hæc propositio corpus Christi est sub accidentibus, & antea nō erat vera: oportet ergo, quod corp^o Christi mutatione reali a non præsenti in eis transeat ad præsens sub illis, cum non sit transitus a contradictorio in contradictorium, quantum ad aliquod predicatū reale, quin sit aliqua mutatio realis.

Dixi corpus Christi mutari mutatione acquisitiua, nam mutatione deperditiva nullatenus mutatur iuxta illud. D. Aug. donec finiatur sæculum sursum est Dominus.

D. Aug.

Suarz.

Suarz disp 47. sess. i. tenet præfatā præsentiam non esse rem distinctam a corpore Christi, sed fieri præsens per præsentiam entitatiuam; quia putat prædicamentum vbi non esse rem distinctam a suo fundamento. Sed id est negandum, cum

cum decem prædicamenta dempro primo sint accidentia realia distincta inter se, & vbi est relatio extrinsecus adueniens, vt in logica dixi.

Iesus in Eucharistia ab hæreticis blasphematus. CAP. II.

Non solum benedicto Iesu in Cruce Iudæi insultauerunt, sed modo hæretici in vere cūdisimis blasphemis existentiam eius in Eucharistia negant. Sed si ab Hæreticis Iesus blasphematus, a Catholicis Iesus defensus. Perpende argumenta friuola.

1. Eucharistia panis dicitur: ergo panis est? R. Panis dicitur, sed cum addito non a pistore in furno coctus. Sed qui de Coelo descendit, vt intelligas non esse communem panem, sed singularem.

2. Indignum est corpus Christi impurorum hominum manibus tractari.

R.

Secunda pars Trilogij

R. Charitas Dei laudari debet, qua suos ita diligit, vt etiam ad suos dilectos per manus imperatorij hominum veniat, quasi pius amicus, qui per loca montosa, & lutum ad amicum venit.

3. Indignum est etiam, vt a malis Iesus sumatur, & in stomacho recipiatur. R. Sicut Sol transiens per loca fetida, & imunda non coinquinatur, sic Christi corpus a malis sumptum non coinquinatur, nec est in Eucharistia sub modo, vt illa indecentia patiatur.

4. *Math. 16.* dicitur pauperes semper habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis. R. Christus loquitur de presentia visibili, non de Sacramentali.

5. Iesus accepit panem, sed quod accepit dedit, ergo dedit panem. R. In ipsa consequentia, vt si dicas, Ioannes comedit quod emit, emit carnem trudam, ergo comedit carnem trudam.

6. *1. ad Cor. 10.* dicitur Hebreos comedisse eandem escam spiritalem, & bibisse eundem potum nobiscum. R. Illud

Eucharistici.

38

illud nobiscum addunt haeretici, & si hoc videretur asserere, *D. Aug. tra ct. 26. in Ioa. D. Aug.* ad sensum mysticum deflectit.

7. Cum Christus dixit, hoc est corpus meum, pronomen, hoc, panem demonstrabat, & hoc dixit esse suum corpus. R. Dixi *1. p. cap. 9.* pronomen, hoc, demonstrare id quod continetur sub speciebus abstrahendo ab hoc, quod est panis, aut Christi corpus, ita vt referatur ad illud instans, in quo tota propositio est pronuntiata.

8. In hac propositione semen est verbum Dei, voeula, est, idem valet quod significat, idem dicendum de hoc, est corpus meum. R. Non posuit Christus pronomen hoc; ipse que se exposuit loqui figuraliter.

9. Sensus nostri nihil preter panem percipiunt. R. Obiectum nostri sensus non est substantia, vel corpus, sed qualitas corporis externa, color, sonus, sapor, odor, sub his alienis accidentibus est Christi corpus.

Prima pars Trilogij

10. Susceptio Sacramenti debet esse suo fini conformis; at finis huius Sacramenti est spiritalis, nempe nutritio animæ, fide ergo sola, & modo spiritali est sumendum corpus Christi. R. ad sumendum probas nudam externam Sacramenti perceptionem non sufficere, sed requiri ad eius fructum fidem.

11. Omnes fructus, quos potest causare Christus existens in Eucharistia realiter, potest causare solum existens figuratè, ad quid ergo stat realiter? R. alio modo potuit nos nutrire, congruum autem fuit, vt hoc fieret sub similitudine nutrimenti corporalis, vt excitaret ad deuotionem, & reuerentiam tanti Sacramenti.

12. Vt quid adoratis, dicunt hæretici, quem Apostoli nocte cænæ non adorauerunt, & susceperunt? R. Vnde tu, hæretice, colligis, quod Apostoli non adorauerunt Eucharistiã. Dubium nõ est, quin summa reuerentia hunc cibum

Eucharistici.

39

bum acceperunt, quem adorauerunt omnes pingues terre.

Psal. 138.

13. Olim Eucharistia deferrebarur in domum sæcularium sine reuerentia, vt quid difertur reuerenter per plateas? R. Deferrebarur quidem presertim persecutionum temporibus, quando tutum non erat frequenter ad communionem in Ecclesia conuenire, sed magna reuerentia Eucharistia asseruabatur. Vide *Aug. ser. 251. de temp.*

Aug.

Iesus in Eucharistia adoratus.

CAP. III.

NO S igitur adoremus Iesum in Eucharistia, quem Cherubim, atque Seraphim in cælis incessabili voce proclamant Sanctus, Sanctus, Sanctus. Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum, qui requirunt eum.

*Esai. 62.
Psal. 121.*

Vide in sania hæreticorũ. Aliqui admittentes Christi in Eucharistiã præsentiam negant

negant illi reuerentiam, quasi non esset ibi, vt adoretur sed vt manducetur. Infanti, qui adorat Regem, non adorat purpuram? imo interdum actio immediate versatur circa aliquid huiusmodi, vt de osculari vestem principis. Adoramus ergo Eucharistiam vt quid constans ex corpore Christi, & speciebus sensibilibus: cum enim species sint coniunctæ Christo, eadem adoratio in Christum tendit, & in species. De hoc in materia de adoratione.

Inde si species per se considerentur, & mente veluti præciuantur, & si adorandæ sunt, non quidem illa adoratione perfecta, & absoluta, qua totum Sacramentum colitur, sed minus perfecta, & respectiua, quasi res sacra per coniunctionem ad Christum sanctificata.

Nec adores Eucharistiam sub conditione, quia sufficit moralis certitudo, & si possit contingere ibi non esse corpus Christi ex aliquo defectu essentiali, aliquin etiam cum absoluis penitentem

sub

sub conditione deberes absolueret ita communiter DD. Solum debet apponi conditio cum occurrit aliqua specialis ratio dubitandi. Et si, *D. Bonæ. d. 14. art. 1. D. Bonati. q. 10. D. Tho. dist. 9. q. 1.* contrarium docet, *D. Thom.* sunt intelligendi de conditione implicita, quia si scires ibi non esse Christi corpus, non adorares Eucharistiam.

Diligenter attende: vt nihil contra hoc Sacramentum indignè agatur, vt reuerenter tractetur, ne quidquam decidat, aut deperdatur, vt cū decòte custodiatur, dispensetur, & ad infirmos deferatur, vt sic Deus a nobis glorificetur, & populus ad deuotionem excitetur.

Iesus in Eucharistia cum pane non sociatus. CAP. III.

HIC iam pax nitet; vbi ingeniorum diuersitas licem posuit: Definitur enim in Tridentino, præter accidentia panis, & vini nihil de pane, & vino manere in Eucharistia. *Sess. 13. cap. 4.* ratio est,

Tride.

est, quia ex concilio tota substantia panis conuertitur in substantiam corporis Christi. Ergo nihil manet substantiæ panis, imo implicat quod aliqua res permaneat, & fiat alia res, quare hæc mirabilis conuersio transubstantiatio appellatur. Ita *D. Tho. q. 75. art. 2. & Scot. d. 1. i. quest. 4.*

Vnde grauiter errauit *Marsil. lib. 1. Phys. q. 7.* dicens non remanere eadem accidentia panis, & vini, sed mutari naturam, non secus, ac si natura humana mutaretur in aliam speciem. In iuriam facit sensibus eadem iudiciis hæc opinio.

Errauit etiam quidam Ioannes Parisiensis putans manere panem, & vinum vnita hypostaticè Christo, quia hæc vnio non fit immediate cum corpore Christi, cum careat propria substantia, qua possit terminare panem, nec cū ipsa persona verbi ex vi verborum, in eis enim nulla sit mentio verbi, nec per concomitantiam, quia necessarium erat, vt ante consecrationem panis esset vnitas corpori Christi.

Et si aliqui S. Patres exẽplo Incarnationis exponunt mysteriũ Eucharistię, non ponunt omnimodã similitudinẽ, sed volunt, quod sicut in Christo est duplex natura, sic in Eucharistia est natura corporis Christi, & natura accidentium.

Errauit etiam Durandus, dicens, *q. 3 d. 1. r.* manere materiam primitiua anima Christi informatam. Esset enim corpus Christi existens in Eucharistia diuersum ab eo, quod pro nobis passum est, cum cõstaret diuersa materia.

Nec defuit qui assereret remanere substantiam panis, vt *Gorsetus quodl. 8. q. 16.* & esse probabile manere existentiam docuit *Bañez. p. p. q. 4. ar. 2.* sed id postea retractauit in secunda editione, vt rûq; improbabile, cū tã existentia, quã substantia in omni opinione nõ sint accidentia, quæ per se possint cõseruari, nisi dicas in hætere in corpore Christi, aut in accidentibus, quod dici nõ potest.

Inquires posset ne manere substantia panis cū corporis Christi præsentia. R. Mi-

*D. Tho.
Scot.
Marsil.*

Ioã. Par.

Durand.

Gorset.

Bañez.

nime, vt modo est instituta Eucharistia, quia de facto substantia panis transit in corpus Christi: ergo non manet substantia panis, implicat enim terminum a quo manere cum termino ad quem: at possibile fuit alio modo institui, vt manente substantia panis esset sub accidentibus corpus Christi, cum presentia indiuisibilis corporis Christi nō dicat formalē repugnantia cum presentia diuisibili substantiæ panis: tunc verò alia esset ratio Sacramenti, quia ratio signi caderet super accidentia vnita substantiæ panis, quod modo non accidit sic *Scot. 4. 11. 9. 3.*

Dices pro nomē, hoc, nō cadit super substantiā panis expulsam seu expellēdā, sed super corpus Christi sub accidentibus: ergo eadem esset ratio Sacramenti tūc, ac modo. R. cum Yribarne quod verba accipienda sunt secūdu pro priā significationē. Hęc verba, hoc est corpus meū, formaliter, & ex prima Dei institutione solū significant corpus Christi: contineri sub-

sub accidentibus panis, materialiter verò insinuant substantiā panis inde recedere, & corpus Christi, vt separatis contineri: vt si Deus diceret: Petre accede ad locū Francisci, hęc verba significant formaliter accessū Petri ad locum Francisci, & materialiter recessum Francisci, licet aliud possēt contingere.

Dico ergo quod si corpus Christi poneretur sub accidentibus panis simul cum eius substantia, per hęc verba; hoc est corpus meū, formaliter significaretur existentia Christi sub speciebus, materialiter verò recessus substantiæ panis: licet propter decretum Dei illa significatio frustraretur sua veritate, sicut modo accidentia consecrata naturali significatione indicant substantiam panis, cū tamen hęc significatio sit destituta sua veritate.

Si ergo prædicto modo Eucharistia institueretur, tota veritas significationis supernaturalis præstite a Christo ipsis verbis verè saluaretur, vt docet *Scotus*

Scot.

*D. 10 q. 3
sect. 1.*

Scot.

F a non

Secunda pars Trilogij

non autem tota veritas, quā à natura habent ipsa verba, quando quidem materialis significatio frustraretur suo signato, cuius modi est recessus panis, at ut modo est Eucharistia instituta, non solū veritas significationis supernaturalis saluatur, sed veritas tota, quam à natura habent ipsa verba, quia recedit substantia panis, & sic diuersa est ratio Eucharistie, ut modo institutę, ac ut possibilis instituitur.

Hinc duo colligo, primo verba consecrationis in vero sensu ab Ecclesia intellecta in cap. firmiter credimus de summa Trinitate excludere substantiam panis, quia includunt veritatem totalem nempe existentiam corporis Christi, & recessum substantię panis, sic *Scot. d. 1. q. 3.*

Secundo quod salua veritate partiali huius Sacramenti, ut de facto instituitur, nempe existentia corporis Christi possit Deus simul cum corpore substantiā panis conseruare, non autem salua veritate totali, quia deficeret materialis veritas

Scot. nempe absentia panis, & hoc voluit *Scot.* cum

Eucharistici.

43

cum dixit salua veritate verborum consecrationis posse conseruari substantiam panis cum corpore Christi, intellige de veritate formali, & partiali, non totali, & materiali.

Iesus in Eucharistia accidentibus velatus. CAP. V.

Verè Deus absconditus, verè Iesus, qui verus Deus, & homo est sub veris accidentibus velatus: ut fides nostra locum habeat, nobis proponitur sumendus. De quibus dicendum est siac subiecto manere; cum ibi non maneat substantia panis, nec in corpore Christi, quod est modo indiuisibili, recipi possint, nec aere circumstanti, cum non sint in eodē loco, vbi est aer, cum potius ratione suę quantitatis expellant aerem à suo loco.

Veritas hæc de fide est, si intelligatur de proprio subiecto, nempe substantia panis, & probabilius est etiam de quo-

Cap. firmiter.

Scot.

Scot.

Soto. cumque extraneis, vt docet *Soto. d. 10. q. 2. art. 11. quia in Concilio Constantiensi. sessio. 6. damnatur Vviclef, qui aiebat accidentia panis in Eucharistia non manere sine subiecto, qui articulus pro heretico habendus est, licet alii vt scandalosi damnentur. Sic *Cornejo disp. vii. dub. 1.**

Remanent in Eucharistia quantitas, sensibiles qualitates, vt albedo, sapor, locario, grauitas, rotunditas, & alia huiusmodi, quæ a Conciliis vocantur species, vel quia sunt simulacra ipsius substantiæ ipsam nostris sensibus demonstrantia, vel quia percipiuntur a sensibus per species. Id tenendum de fide, & communiter DD.

Propriæ passionis, si a substantia panis, & vini distinguntur realiter (Id enim nunc non disputo) etiam manent secundum probabiliorem opinionem. Id autem negare, vt recte docet *Suar. disp. 56. sect. 1.* non est error in fide; sufficiunt enim ad veritatem mysterii accidentia sen-

sensibilia manere, si autem propriæ passionis non distinguntur realiter a substantia panis, & vini, non manent in hoc Sacramento. Accidentia etiam fundata in accidentibus sensibilibus, vt similitudo fundata in albedine, & æqualitas in quantitate manent; ex eo quod maneat accidentia sensibilia.

Inquires posset ne manere in Eucharistia sola qualitas? R. Affirmatiue de potentia Dei absoluta, sic *Scot. d. 1. 2. q. 2.* Si enim quantitas potest esse sine immediato subiecto, nempe substantia, cur albedo, quæ est accidens perfectius, separari non potest à quantitate, quæ est illius immediatum subiectum? Item dependentia quam habet qualitas à quantitate non est essentialis, sed conaturalis, sicut nec quantitas dependet à substantia, nisi solū conaturaliter: si ergo potest quantitas esse sine substantia, poterit esse qualitas sine quantitate, cui immediate in hæret.

Dices in eo casu qualitas illa esset sensibilis. R. Cum Scoto esset sensibilis in

potentia remota, nō in proxima: cū deficeret illi modus necessarius, vt eius sensatio causaretur. Ens enim non quantum non potest ferri. Adde ex Scot. vbi sup. quod cum accidens respectuum dicat essentialem ordinem ad subiectum, sine illo esse non potest.

Scot.

Marfil.

De facto vero quantitas est subiectum qualitatum. Ita DD. communiter contra Marfilium, d. 9. ar. 2. & alios, nam accidentia panis, & vini ante cōsecrationem inhaerebant quātitati, & media ea substantia: ergo quantitate separata a substantia inhaerent quātitati, post cōsecrationē enim solū amittunt inhaerentiā ad substantia.

Ex Arist.

Dices 1. vnum accidens non accidit alteri ex Arist. sed vtrūq; accidit subiecto: ergo vnum non inhaeret alteri. 2. esse subiectū accidentium est proprietates substantia: ergo non potest quantitati cōuenire. R. Ad 1. loquitur Arist. de accidentibus disparatis, vt albedo, & musica: non de subordinatis, vt albedo, & quantitas, vel loquitur de subiecto, quod & primo;

Arist.

NON

non de subiecto quo, & secundo. Senlus illius est, nullum accidens accidit alteri, vt primo subiecto, quia inuoluit cōtradictionē, & processus in infinitū. Ad 2. R. propriū substantiaē esse quod sit subiectū quod & remotū accidentium, non vero quod sit subiectum quo, & proximum.

Cum igitur teneamus quātitationem esse sine subiecto, & cetera accidentia quantitati inhaerere: restat dicere quantitationem existerē per specialē Dei actionē, & mantenentiā extrinsecā, qua miraculo ē illā cōseruat sine subiecto. Sic D. Th. q. 77. art. 1. & Scot. d. 12. q. 1. cū alijs, quia hic mod⁹ est Deo possibilis, cetera autē, quos referā plura incōuenientiā afferunt.

D. Thom.
Scot.

Calet. q. 77. art. 2. docet quantitationē acquirere nouū modū positiuum substantiaē eiusdē rationis cū subsistentia substantiaē. Contra quia accidens, & substantia essentialiter distinguuntur per lineas diuersas, ergo nequit accidens in ratione talis participare aliquid substantiaē, vt substantia est: Sicut equus non potest

F 5

par-

participare aliquid hominis, ut homo est, maximé in sententia Caiet. in qua subsistentia est modus essentialis, & natura sua intrinsecus naturæ substantiali, ab ea solum modaliter distinctus, quomodo potest stare sine illa?

Vazquez, disp. 192. cap. 2. acquirere affirmat quendam modum positivum existendi per se, qui nec est simpliciter substantialis, nec simpliciter accidentalis, sed similis modo substantiali diuersæ tamen rationis ab eo, sequitur Suarez, disp. 61. sect. 2. dicens esse modum accidentis identificatum cum ipsa quantitate aliquam similitudinem substantiæ habentem.

Sed hæc modus hoc discursu refutatur: vel enim est necessarius, ut quantitas existat, & hoc non; quia sine additione noui modi sola desitione substantiæ panis potest incipere in quantitate denominationis existentia, & existens, ut quod, quæ antea non erat ex defectu conditionis requisitæ, nempe desitione panis.

Nec

Nec est necessarius, ut sustentet qualitates, quia antea eas sustentabat sine modo intrinseco; nec ut conseruetur naturaliter, quia etiam posito isto modo conseruatur miraculosè quantitas, cum ille modus ei conueniat supernaturaliter, & miraculosè.

Nec indiget quantitas illo modo, quia iam est independens à subiecto, quia ad id sufficit, quod amittat inhaerentiã, quæ est quid positivum illius, atque ita mutatur realiter, non mutatione positiva, sed priuatiua. Quantitas autem adhuc separata à subiecto dependet ab eo aptè uidualiter, & talis dependentia excluderetur per talem modum perfectatis.

Dices quantitas separata diuerso modo dependet à Deo, ac vnita, ille ergo modus aliquid est in quantitate. R. Quod ista noua dependentia non est aliud, quàm nouus respectus ad Deum, qui modo speciali conseruat quantitatem, quæ ante consecrationem dependebat in sua existentia à subiecto, & à Deo, ut à duabus

bus

Vazqz

Suarez.

Prima pars Trilogij

bus causis subordinatis; post consecrationem vero a solo Deo dependet, ut operante supra ordinem naturæ. Sicut pondus portatur a duobus prius, & postea ab vno solo portatur eadem velocitate sine aliquo nouo in effectu solo nouo conatu. Denique si ille modus est substantia: ergo in Eucharistia aliquid substantia manet: ergo non manent sola accidentia: si est accidens: ergo indiget alio modo, & sic in infinitum: & illud nouum accidens erit æque dependens, atque ipsa quantitas, ut docet Scot. & sic ratione illius quantitas non potest suscipere modum perfectatis, quæ contraria opinio intèdit.

Scot.

Iesus in Eucharistia existens mirabiliter occultatus. CAP. VI.

Psal. 67. **M**irabilis Deus in Sanctis suis, sed non minus mirabilis in Eucharistia, ubi diuina quadam arte ponit suum corpus totum in toto, & totum sub qualibet parte, ibi quantitatiuè, & non circumscriptiue:

Eucharistici.

47

ut ibi corpus sine extensione, neque loci repletionem, inintelligibile videretur, sed est ut dico. In qualibet minima parte hostiæ totus Christus est, non sine ordine partium in toto, ut opinatus est Okam, sed cum ordine, caput super colu, colu super brachia, brachia super pectus, &c. positio enim quantitatis est ordo partium in toto, & hunc ordinem retinet corpus Christi in Eucharistia simul cum eadem figura, quæ in coelo habet. Verum est quidem, quod loquendo de vocatione, quæ dicit ordinem ad locum, ubi est caput, ibi est pes, sed in ordine ad se vna pars est extra aliam.

Okam.

Dices 1. ut verificetur totum Christum esse in toto, & totum in qualibet parte: sufficit dicere esse totum in tota hostia, & totum in singulis partibus diuisis; ut in speculo integro semel tantum apparet obiectum, si verò diuidatur in duas partes, in utroque apparet. R. Ita sensit Albertus d. 13. art. 1. ut id stare non potest, quia Tridentinum de fide posuit Christum totum esse sub vnaquaque specie, & sub singulis

*Albertus
Concil.
Trid.*

eius

Secunda pars Trilogij

eius partibus, *sess. 13. Can. 3. & eadem sessione cap. 3.* docet, quod totus, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis eius speciei parte existit, vbi cum non addat separatione facta, quod fecerat *can. 3.* aperte insinuat esse totum etiam in singulis partibus unitis, & oppositum, vt erroneum reputatur.

Dices. 2. cum Eucharistia sit instituta in vsum fidelium sufficit, vt dicamus totum Christum esse in toto, & totum in qualibet parte, dum modo sit tantæ magnitudinis, vt si separetur, panis substantia, conseruetur, vel in qualibet parte Physice diuisibili. R. ita iudicant *Alexan. D. Bonau. 4 p. q. 40. mem. 3. Bona. d. 10. art. 1.* Sed cū *Eccl. Trid. Concil. Trid. sess. 13. cap. 3.* absolute dicat totum Christum esse sub quavis parte nulla facta restrictione, aut diminutione, intelligi debet de omnibus partibus, in quibus erat substantia panis. Hec autem ante consecrationem erat in omnibus partibus quantumcumque minimis: ergo ibi est Christi corpus.

Dices

Eucharistici. 48

Dices. 3. Si Christus est in qualibet parte quantumcumque minima, & proportionali. Ergo cum in continuo sint infinitæ partes proportionales, erit in partibus infinitis per infinitas præsentias.

R. Christus non habet in hostia præsentias infinitas in actu, cum partes quantitatis sint solum infinitæ in potentia. Sed simpliciter habet vnā præsentiam totalem diuisibilem per partes, & coexistentiam ipsis speciebus, integratam ex pluribus partialibus, & in adæquatis, ac secundū quid. Si enim animā rationalis, quæ tota est in qualibet parte proportionali corporis non existit infinites, nec dicitur habere plures præsentias simpliciter: sed vnā, cur corpori Christi existenti modo supernaturali tribui debent plures præsentia?

Dices si corpus Christi existit etiam in partibus minutissimis ergo etiam existet in indiuisibilibus quantitatis. R. Id ali qui concedunt cum *Suar. disp. 32. sect. 3.*

quia Suarez

quia substantia panis ante consecrationem, vel aliquid eius erat sub quodlibet indivisibili suæ quantitatis; ergo sub illo erit Christus post consecrationem, cum corpus Christi loco panis succedat.

Sed oppositum non est minus probabile, quod docet *Vazquez* 4. *C. citatur Scot. d. 10. q. 4.* totam legi, & nihil inueni, ratio est, quia illa indivisibilia substantiæ panis non sunt substantia, nec panis, ergo Christus non succedit loco illorum. Deinde ex opposito sequetur, quod facta diuisione hostiæ consecratæ incipiat Christus esse non iter, ubi antea non erat, nempe in superficiebus, quæ terminant vtramque partem: Denique decisio Concilij Tride. fuit doctrinalis, & cum disioerit Christum esse sub qualibet partē hostiæ, de indivisibili nullam fecit mentionē, colligitur ergo rem esse dubiam.

Aliud mirabile inuenies in Eucharistia, quædam sunt ex vi verborum, quædam per concomitantiam. Sub speciebus panis

nis ex vi verborum est materia prima cū forma substantiali corporeitatis. Sic *Scot. d. 11. q. 3. cū scōstis.* Ratio est quia sine forma corporeitatis nō saluatur forma consecrationis; nam conuersio fit in corpus, ergo vel mathematicū, vel naturale: nō ponit alia corpora. An nō est mathematicū cū hoc sit accidēs, neq. naturale per te, quia hoc forma cōstat; ergo sine forma nō vere dicitur hoc est corp' meū.

Sub speciebus vini est materia prima cum forma substantiali sanguinis, nam fingi non potest esse ibi solam materiā, vel materiam cum modo quantitatio; ergo idem dicendum hic. Præterea si in triduo fieret consecratio poneretur idē numero, quod modo per formam corporis, sed tunc non poneretur anima, quia erat separata, nec vllum esse daret materiæ; ergo nec nunc ponitur, nec aliquid esse ab ea datū. Minor probatur, quia ex *Trid. sess. 13 c. 3.* anima sub speciebus panis, & vini ponitur per cōcomitantiam, soluta ergo connexionione naturali nō poneretur.

Scot.
Arist.

Secunda pars Trilogij

Soarez. *Soarez dicit disp. 57. sect. 4. terminum conuersionis esse corpus, id est materia primam quatenus accipit esse corporeum ab anima.*

Contra, quomodo potest forma inextensa dare esse extensum formaliter materiae primae, nempe esse corporeum, & quomodo potest communicare esse corporeum, & non esse virum, si isti gradus non distinguuntur realiter?

Trident. Sub utraque specie ponitur diuinitas, & uerbi personalitas per concomitantiam: ita cum *Trid. sess. 13. cap. 3. communiter DD.* quod nomine diuinitatis comprehendit totum id diuinum, quod est in Christo, suppositum autem etiam est diuinum, quod quidem cum coniunctum sit cum corpore, & sanguine, ibi erit ubi corpus, & sanguis Christi fuerit.

Soarez. Vazqu. *Soarez. disp. 51. sess. 6. Vazquez. disp. 185. cap. 2. tenent Patrem, & Spiritum S. esse in hoc Sacramento per concomitantiam, tum quia Pater, & Spiritus S. sunt in Filio per circuminseptionem ex D. Ioan.*

Eucharistici.

Ioan. 14. Ego in Patre, & Pater in me; tum etiam, quia Pater, & Spiritus S. sunt idem realiter cum diuinitate, si ergo diuinitas est per concomitantiam, ergo & Pater, & Spiritus S.

Trident. Sed cum *Trident. sess. 13. c. 3.* ubi numerant omnia substantialia, quae in Eucharistia continentur de Patre, & Spiritu S. mentionem non fecerit: iudico probabilius non esse in hoc Sacramento per concomitantiam proprie loquende; sed sunt triplici modo 1. ratione immutatae, ut in aliis rebus. 2. quatenus simul existit mirabilia operatur. 3. quia sunt filio consubstantiales ratione cuius omnes sunt simul.

Ad hoc autem, ut in Eucharistia sit aliquid per concomitantiam proprie est necessarium, ut pertineat ad Christi constitutionem, cum ergo Pater, & Spiritus S. non se habeant ita, non erunt proprie per concomitantiam. Sic *Cornejo. q. 76. art. 7. disp. 2. dub. 4.* qui bene respondet ad 1. argumentum in contrarium solum.

Secunda pars Trilogij

probare patrem, & Spiritum sanctū esse simul cum verbo ratione consubstantia litatis. Ad 2. quod diuinitas pertinet ad ad constitutionem Christi, non autem Pater, & Spiritus sanctus.

Alii humores, & omnia accidentia, quę in Christo sunt, ponuntur per concomitantia, quia nec sunt sanguis, nec corpus Christi, quod solā substantiā signi ficat; nempe corpus organicū secundū quod est pars essentialis hominis; nam ut est perfecte organicū, & vltimo dispositū, & instrumentū ad functiones animę, nō ponitur ex vi verborū, quia seclusis omnibus illis accidentibus per diuinam potentiā diceretur verē corpus Christi. Sic *Egidius Coninc. q. 76. dub. vnico.*

Adhuc modus existēdi Sacramentalis ineffabilis est, nā cū circumscriptiue non sit Christus, quia est sine extensione, an dicēdus sit definitiuus modus dubiū est.

D. Tho. art. 5. ad 1. negat, & merito, quia duobus modis dicitur esse aliquid in loco definitiue. i. ut ex natura sua sit in lo-

Eucharistici.

51

co isto, ita, vt repugnet esse alibi, & hoc modo Christus nō est definitiue in Eucharistia, cū sit in celo, & in alijs hostijs. 2. vt includat negationem potestatis ad essendū in alio loco maiori, vel minori, & nec sic modus potest esse definitiuus, quia cū modus, quem habet nō sit ei naturalis, nō potest dici determinare sibi ab intrinseco certū locū, sed potest poni in maiori & maiori loco, & minori. Vnde potius dici debet præsencia Christi in Eucharistia Sacramentalis. Sic *Soarez Soarez. cum multis.*

Dices si ergo hæc. præsencia non est definita: ergo indefinita, quæ est diuina immensitas. R. præsenciam Christi in Eucharistia medium esse inter vtramque; quia participat de definita, cuius conceptus est, vt per ipsamet præsenciam repugnet poni in alio loco; sic Christus in diuersis locis per diuersas præsencias ponitur. De indefinita quia sicut Deus per suam immensitatem non determinat sibi locum, sed potest esse

Egidius.

D. Tho.

in maiori, & maiori, minori, & minori; sic Christus non sibi determinat certam loci spheram, nec illi repugnat poni in quouis maiori, & maiori loco, & minori. Nota quod Deus per eandem presentiam est in diuersis locis, & sic non diffinitiuè.

Iesus in Eucharistia ex pane & uino cibum & potum nobis datus.

CAP. VII.

Cibat nos dilectus Iesus in Eucharistia ex adipe frumenti, cuius cortex humanitas est, cuius adeps diuinitas, & inebriamur ab ubertate domus eius uino uirgines germinante. Cum igitur panis, & uinum sit materia Eucharistiae, de conuersione utriusque in alteram substantiam agendum est.

1 Mirabilis esse hæc conuersio panis in corpus Christi, idem est de uino in sanguinem, quia ut ait *Mayron. d. 11. q. 5.* nõ est

Mayron.

est motus, quia fit in instanti uerborum; nec mutatio, quia non est subiectum commune, quod se habeat aliter nunc quam prius; nec est actio, quia nihil subiicitur in quod agens agat; nec passio propter idem.

Nec est generatio, quia ni hil accipit esse per naturam, nec est corruptio, quia nulla forma corruptibilis expellitur a substantia panis; nec est creatio, cum creatio sit de nihilo, corpus uero Christi fit ex pane, nec est annihilatio, quia licet substantia desinat esse, illa desitio non terminatur ad purum nihil, sed terminatur ad corpus Christi; sic *Scot. in 4. lectura Parisiensi: d. 11. q. 4. num. 6.* uerbis expressis, quare immerito citatur pro contraria sententia. Idem docet *d. 11. q. 4. §. ad questionem.*

Scotus.

Est ergo hæc conuersio uera, & realis actio, qua substantia panis conuertitur in corpus Christi; & idem dic de substantia uini in eius sanguinem. Sic *Trident. sess. 13. cap. 4.* Concurrunt enim ad

7 ridenti

hanc conuersionem omnes conditiones requisitæ. 1. terminus a quo, nempe substantia panis desinit esse. res in quâ fit conuersio, & terminus ad quem alio quo modo fit, & incipit esse, quia ex

Scot:

Scot. d. 11. q. 3. actio realis, & noua requirit terminum realem, & nouum, vel saltem antiquum cum nouo modo, hoc autem reperitur in hac conuersione ut iam dicam.

3. Requiritur, ut fit conexio inter terminum a quo quantum ad desitionem, & inceptions terminum ad quem, & hic ex vi desitionis panis sequitur positio Christi.

Quarto hæc conuersio est inter terminos positiuos a quo, & ad quem, quod ad veram conuersionem requiritur.

Vazquez disp. 184. cap. 2. tenet ad veram conuersionem requiri aliquod tertium commune utrique termino, circa quod ipsi termini aliquo modo repugnent, & sibi succedant in habitudine eiusdem

ge-

generis: at Scotus id negat quodlibet. quia cum corpus Christi, & panis cum suis accidentibus sint in plena obedientia potentie Dei (hæc est ratio, cur quodlibet possit conuerti in quolibet ex Scot. d. 11. q. 1.) poterunt virtute illius accidentia cum ipsa substantia conuerti in corpus Christi. In tali vero casu, ut notauit Tarrareus, corpus Christi non possit cognosci a nobis, nec esset conuersio Sacramentalis, cum non maneat accidentia substantie conuertendæ sub quibus demonstratur substantia, in quam fit conuersio.

Scot.

Scot.

Tarrar.

Age, dic mihi qui sit terminus formalis huius conuersionis cum dixeris esse actionem realem, & nouam: & esse substantialem omnes Theologi fatentur. Dicam quod sentio. In hac conuersione duos terminos formales, reales, & realiter distinctos, sicut duas actiones, considerare debes. Est, & actio conuersiua, & actio adductiua, habens quælibet distinctum terminum: quia

Secunda pars Trilogij

Scot. d. 10. q. 1. quia posses Deus facere conuersionem panis in corpus Christi ex doctrina Sco. & quod corpus Christi non esset presens accidentibus sub quibus erat panis, sed vt fieret in corpus Christi, vt existens in cælo sub modo, quem habet conseruando illud, vel vt docet Yribarne cum eodem modo, quem habet sub accidentibus.

Yribar. disp. 35. scilicet. 2.

Ecce quomodo conuersio panis in corpus indiuisibiliter existens, est actio distincta ab actione, qua ponitur presens indiuisibiliter sub accidentibus panis in Eucharistia, cum vna possit ab alia separari, licet ex decreto Dei conuersio panis in Christi corpus, vt hic, semper sit coniuncta cum eius presentia, vt hic, cum enim sit conuersio Sacramentalis debet esse in corpus Christi sub accidentibus demonstrantibus nobis illud, & sub quibus succedat, cum ergo duplex actio sit, duplex terminus assignari debet, terminus formalis conuersionis non est Christus, vt conseruatus, vt docet *Scot. disp.*

Suarez.

50.

Eucharistici.

54

50. sect. 4. quia antecedenter ad hanc conseruationem debet intelligi Christus sub speciebus panis, prius est enim aliquid esse, quam conseruari.

Neque consistit in ordine rationis inter substantiam, quæ esse deserit, & incipit vt vult, *Varq. disp. 181. cap. 9.* quia hæc conuersio est aliquid reale præueniens omnem relationem rationis, sicut conuersio formalis naturalis, quæ non consistit in ordine rationis. Nec consistit in productione substantiali corporis Christi sub speciebus, cum iam supponatur Christus productus, nec vt producibilis de nouo, si nõ præexisteret, quia hic est sermo de termino, quem habet de facto, nõ de eo, quem posset habere.

Dico ergo quod terminus formalis huius conuersionis, quæ transubstantiatio dicitur est corpus Christi, nempe materia prima cum forma substantiali corporeitatis, non secundum se, sed cū ordine ad substantiam panis, ex quo facta est. Idem dic de sanguine, nec mireris si dixi sub-

sub-

D. Ambr. substantiã corporis Christi fuisse factã ex
D. Damaf. pane, quia ex pane fit corpus Christi ex
Scot. *D. Ambros. & Damasceno de fide cap. 4.*
D. Thom. sic *Scot. quodl. 10. & est D. Tho. q. 75. ar. 4.*
 ratio est, quia cū hæc actio sit purè cõ uer
 siua, & non productiua, nec cõseruatiua,
 non habet terminum, qui fiat de nouo,
 nec qui conseruetur: sed terminatur ad
 præexistens eo modo, quo fit, sed corpus
 Christi fit ex pane, ergo corpus Chri
 sti, vt fit ex pane, vel vt est id in quod
 panis conuertitur est terminus forma
 lis.

Confirmatur quia hæc conuersio dici
 non potest transubstantiatio, si non ter
 minatur ad substantiam: denomina
 tur enim à termino ad quem, sicut si ac
 cidens transfret in accidens vocaretur
 transaccidentatio, vt patet in naturali
 bus.

Inquires, an hæc actio producat ali
 quid in corpore Christi. R. Negatiue,
 sed tantum resultat relatio transcenden
 talis ad panem, qui conuertitur in cor
 pus

pus Christi, quod sic explico: transubsta
 tiatio est in genere relationis, & est ordo
 substantiæ panis in corpus Christi. In eo
 dem instanti est transubstantiatio, & trã
 substantiarum, & corpus Christi, vt in
 aliis instantaneis: cum ergo substantia
 panis in eodem instanti desinat esse, &
 denominetur transubstantiata, & non
 possit esse per relationem, quæ sit in ip
 sa, quia iam non est, oportet ponere ta
 lem relationem in corpore Christi: vn
 de sicut Deus dicitur creator denomina
 tione extrinseca à creatione, quæ est in
 creatura formaliter, ita panis dicitur
 transubstantiari isto respectu, qui est in
 corpore Christi, & si in aliis sit distimile
 exemplum.

Dices quomodo potest esse relatio si
 ne termino. R. Quod transcendentalis
 non requirit terminum in actu, vt in mo
 tu sensibili, prius dicit ordinem ad po
 sterius, quod non est, cum est prius.

Per hoc saluatur vera ratio conuer
 sionis, quæ requirit, quod terminus ad
 quem

Mayr.
 dii q. 6.

Secunda pars Trilogij

quem aliquo modo mouetur, & incipiat esse de nouo, licet enim corpus Christi simpliciter non incipiat esse: tamen secundum quid incipit, quatenus dicit respectum ad panem a quo fit.

Sic etiam saluatur vera ratio terminationis, quia cum substantia corporis Christi, per hanc actionem incipiat de nouo esse, id in quod panis est conuersus, non terminat illam actionem secundum se, sed per ordinem ad panem, qui in ipsum conuertitur, ita ut ille ordo sit conditio terminandi illam actionem.

Scot.

Iam reddi me cum ad actionem adductiuam. Si hæc consideretur secundum se habet pro termino formali præsentiam, sic Scot. d. 11. q. 1. nam ille est terminus formalis, qui per actionem fit, at per actionem adductiuam solū fit quod substantia sit præsens accidentibus: ergo, &c. Possit Deus annihilando panem ponere corpus Christi, qui est in cælo sub accidentibus panis: tunc esset actio adductiua, cuius terminus esset præsentia Christi.

Scot. 4
a. q. 1.

Eucharistici.

56

Christi in accidentibus illis, & nulla esset transubstantiatio. Hinc infero, quod cum hæc conuersio, ut modo fit in Eucharistia, sit intrinsicè sacramentalis nõ solum dicit conuersionem panis in corpus Christi, sed ipsum præsens accidentibus sensibilibus, per quæ demonstratur, & sub quibus succedit, & ideo hæc conuersio, ut talis includit vtramque actionem, & ut rectè dixit Caiet. q. 75. art. 1. Caiet. actio conuersiua est connexa cum adductiua, & illa prior natura, quam ista. Cũ vero Scot. dixit præsentiam Christi esse terminum formalem conuersionis, locutus fuit de conuersione sub ea ratione, qua sacramentalis est, sic enim dicit præsentiam Christi sub accidentibus sensibilibus.

Scot.

Iesus in Eucharistia multifariam denominatus. CAP. VIII.

CVM Iesus sub speciebus panis, & vini realiter contineatur: oportet, ut

VA-

Secunda pars Trilogij

varias denominationes, quas recipit exponamus.

D. Tho.

In primis tenendum est cum *D. Tho. art. 6.* corpus Christi verè dici deferri, eleuari, manducari, eius sanguinem bibi, esse in sacrario, esse sursum, vel deorsum, dextrorsum, aut sinistrorsum, quia verè afficitur illis mutationibus factis in Sacramento, quæ in motu locali consistunt.

Si vero hostia intra suum spatium circulariter moueatur, non verè, nec propriè mouetur corpus Christi, quia cum sit totum in qualibet parte nullum locum deserit, nullum locum acquirit, nec secundum totum, nec secundum partem; species vero Sacramentales motu circulari moueri dicuntur. Sic *Major. d. 1. q. 6.*

Major.

Hinc sequitur, ratione huius motus conuenire Christo, denominationes certæ propinquitatis, ac distantia; ita quod sicut hostia dicitur propinqua, aut distans respectu alicuius rei, & in motu dicitur accedere, & recedere, esse hic,

aut

Eucharistici.

aut ibi, ita dici debet de corpore Christi unde verè dicitur corpus Christi intra nos est, ita cõmuniter DD. contra *Anreol. d. 10. q. 3.*

Anreol.

A quo verò mouetur Christus in Eucharistia, difficultas est, quia *D. Tho. q. 76. ar. 6.* moueri per accidens putat à quocũque, qui vim habet ad mouendũ localiter species Sacramentales. *Scot. vera d. 10. q. 6.* ab ipso Deo per se moueri immediate affirmat; cum enim supponat Christum permanere simul cum speciebus per Dei voluntatẽ, & non ex natura sua, inde est, quod à Deo Christi corpus moueatur, mota à nobis hostia.

D. Tho. Scot.

Deinde si corpus Christi per se existeret modo indiuisibili, non posset moueri ab agente naturali, ergo etiã dũ existit sub speciebus, cum enim species sint modo extẽso, & Christus modo inextẽso, non habent vim ferendi corpus quocũque ipsæ feruntur: hoc autem est necessarium, vt patet in motu nauis.

Hoc confirmatur, quia qui mouet lapidẽ,

H

non

non mouet per accidens Angelum illi-
nifum voluntariè, quia non est mouila
per se ab illius virtute, nec a lapide: Er-
go si Sacerdos non posset mouere Chri-
stum seorsum existentem modo indiuisi-
bili ab accidentibus, ergo nec sub illis.

Ex quo colligo quod motus specierū
tantum se habet, vt conditio ad cuius
positionem Deus infallibiliter mouet
corpus Christi, quod si Deus decerneret
Christum non mouere, hostia mota, ibi
corpus Christi maneret sine acciden-
tibus.

Sotus.

Nota contra Sotum d. 10. q. 2. art. 7.
corpus Christi non affici illis mutatio-
nibus, quæ fiunt in speciebus, quæ non
consistunt præcise in motu, vt corpus
Christi frangitur, dentibus atteritur, cor-
pus Christi calefit. Istæ enim mutationes
non pertingunt ad corpus Christi, sed
tantum possunt de illo verificari secun-
dum denominationem extrinsecam spe-
cierum. Nec potest dici corpus Christi
rarum, densum, album, molle, liquidum,
suppo-

supponunt enim hæc prædicata pro ip-
sa quantitate panis relicta. Ita *Henriq.*
lib. 8. cap. 20.

Quod si Berengarius suum errorem
retractans falsus est corpus Christi fran-
gi, atteri dentibus, id fecit, quo magis
suum errorem aboleret, & præsentiam
Christi clariùs in Eucharistia fateretur,
idque Ecclesia tolerauit ob piam illius
intentionem. Sic *Gabri. lect. 8. in Can.*

Gabriel.

Quæris, quid Christus per se primo,
vt est in Eucharistia agere, aut pati pos-
sit? R. potest per se naturaliter exercere
illos actus agendo, vel patiendo, qui non
dependent ex ministerio corporalium
organorum; Sic *Scor. d. 10. q. 5. d. 7.* quia
totum impedimentum in Sacramento
est, quia Christus ibi non existit modo
quantitatis; hoc autem non obstat illis
actibus, qui non indigent ministerio or-
ganorum corporis.

Scor.

Potest vti scientia beata, & infusa, &
habere actus voluntatis, his correspon-
dentes. Nō potest exercere actus sensus

Secunda pars Tritogij

Nominal:

internorum, quia hi elliciuntur cum cō-
uersione ad Phantasmata. Non potest
videre, nec audire, quidquid dicant No-
minales, nec manus potest pedem tan-
gere, nec vna pars potest alterare aliam
calefaciendo; nec potest ibi nutrirī, au-
geri, nec respirare; quia tam in agendo,
quā in patiēdo deficit ibi extensio lo-
calis.

De potentia verò absoluta Dei po-
test Christus habere operationes vitales
sensus, quoad entitatem absolutam
illarum, non verò quoad relatiuam. Sic
Xribarue. Xribarne, disp. 36. sectione vnica, qui ait
posse fieri a Deo, merè passiuè Christo
se habente, vt educatur de potentia
passiua oculi, vel tactus illa absoluta
qualitas, vel eleuando potentiam, vel
obiectum, vel vtrumque, vt possint
eam causare. Quod vero quoad entita-
tem relatiuam non possit, patet cum
hæc qualitas absoluta visionis, vel ac-
tus tangendi nequeat fundare relatio-
nem attingentiæ realis, nisi hæreat orga-

no

Eucharistici.

59

no diuisibili, vel modo quātitatiuo. Hoc
maiores habet vim in doctrina illorū,
qui dicunt in vniuersum quamcumque
causam posse eleuari ad supernaturales
effectus.

Rogus cum hostia sacra miraculo-
se mouetur, vt narratur factum fuisse,
à quo mouetur? R. Non à potentia
motiua corporis Christi fit, sed fit
vel ab anima Christi per virtutem su-
per naturalem alterius ordinis, vel à
Deo, vel Angelo. Sic *Auersa, quæst. 4. sect. 7.* Circa hoc plura vide apud
Scot. d. 10. q. 5.

*Auersa.
Scot.*

*Iesus in Eucharistia aliquando ma-
nifestatus. CAP. IX.*

BENEDICTVM Iesum sepe in Eu-
charistia apparuisse cōstat ex Eccle-
sisticis historiis in cōfirmationem fidei,
ob deuotionemque ipsum Sacramentū
sumētium, aut piè colentiū. Circa quod

H 3

pri-

primo est dicendum prout est in Eucharistia a nemine esse visum, neque a se ipso, nec ab oculo glorioso posse videri.

Scot.

Addit Scot. d. 10. q. 9. nec de potentia Dei absoluta posse fieri, vt oculus corporeus videat Christum; vt est in Eucharistia, quia nec potest per se primo causare speciem sui, nec terminare visionem, cum ad vtrumque requiratur approximatō localis, quam Christus non habet in Eucharistia, & hæc cōditio est intrinsecē requisita.

Auersa.

Auersa q. 4. sect. 7. tenet posse videri Christum in Eucharistia, vel vt obiectū quoddam uniforme in toto spatio, v el sub ipsa humana figura, ac si esset in loco. Occurrit Suarez disp. 52. sect. 1. quōd iam illa visio non esset vera, sed apparēs, cum non videretur prout est in se obiectum, sed per speciem impressam a Deo in oculo.

Soarez.

Deinde dico satis verisimile esse Christum aliquando in Eucharistia verē apparere, ac videri in specie pulchri viri,
aut

aut pulchelli pueri ad solatium suorum, & ad recreandum animum pii alicuius viri. Sic *Alensis* 4. p. q. 53. *mim.* 4. cū alijs. Quod negant Thomistæ, quia putant repugnare idem corpus posse esse in diuersis locis modo quantitatio, id autē esse possibile cōmunis est opinio.

Probat hęc cōclusio, quia hoc modo Christum se nobis concedere valde consonum est eius amori in tales personas pias, quæ si crederint non verē apparere, non acciperent veram consolationem ex illa apparitione, & qui ita dilexit suam Ecclesiam, vt extra Sacramentum quibusdam apparuit, vt cōstat ex *Actonum* 9. & 23. & *D. Paulo*, 1. ad *Chorin.* 15. cur negabimus idem in Eucharistia aliquando fecisse.

Rogas quomodo id fieri possit. R. Cū Christus in Eucharistia habeat esse sæpe replicatum, per diuinam potentiam potest secundum vnā replicationem extendi in ordine ad locum, & apparere forma humana, prout Deus voluerit,

& secundum alias replicationes ibidem manere modo Sacramentali, & rursum postea secundum eandem replicationem resumere esse Sacramentale. Sic *Coninck. q. 76. d. 1.*

Dixi aliquando, nam communiter apparitiones istæ fiunt per aliquam aliam sensibilem mutationem, ut cum apparet solus sanguis, aut frustum carnis, quæ tangi, & pungi potest, & contrectari, & alterari, & tractu temporis videtur tabescere, denigrari, & corrumpi, hæc, & alia apparentia quidem sunt, vel ad confusionem impiorum, vel ad confirmationem fidei assistentium.

Nec sequitur, ut dicebat *Alensis*, quod in istis apparitionibus fit fallacia, aut deceptio, quia cum fictio ordinatur ad significationem alicuius mysterii, aut veritatis, non est fallacia, neque deceptio, sed figura illius mysterii, aut veritatis, ut cum Christus apparuit duobus discipulis. *Luca 24.*

Sed hic occurrit dubium cum per mira-

Coninck.

Alensis.

Luca 24.

raculū verè, & realiter species in se mutantur in carnem, aut sanguinem, manet ne sub his Christi corpus? Negat *Lurand. 10. q. 4. Coninck. dub. 2. docet* quod quando mutatio fit permanenter in punitionem perfidiæ eius, qui indignè accedit, tunc desinit esse Christus; cum verò ad confirmationem fidei, & fidelium consolationem, permanet ibi Christus.

Soarez, disp. 51. sect. 3. mediam tenet viam. Cum species ita mutantur, ut sub his non posset substantia panis naturaliter cōservari, desinit esse ibi Christus, secus autem est, cum ita non corrumpitur, & hoc putat esse communius in his mutationibus.

Dicendum est cū *D. Tho. art. 8.* corpus Christi tādū manet in Eucharistia, quā diu manent dimensiones, seu quantitas panis, & vini, & si alia accidentia mutantur. Idē docent *Caiet. & Vazq. ibidem.* Primò, quia non obstante apparitione solet Sacramentum à fidelibus adorari,

Durand. Coninck.

Soarez.

D. Thom.

Caiet.

Vazq.

non

ra-

Secunda pars Trilogij

non solum vt reliquia, sed vt veré Christus. 2. quia idéo Deus immutat accidéntia panis in accidentia carnis, vt per signa magis conspicua ostendat ibi Christum addesse.

Dices si mutantur qualitates, & si maneat quantitas eadem, non maneret naturaliter substantia panis, & vini, ergo si non maneret substantia panis non maneret ibi Christus. R. quando mutatio qualitatum fit naturali via, Christus ibi non permanet, secus vero, cum fit per miraculum: Deus enim qui illud operatur, conseruat Christum sub accidentibus carnis, & sanguinis, quia non operatur, vt recedat Christus, sed vt per signa magis consimilia demonstretur. Sic *Auersa* p. 4. sect. 8:

Quid ergo fiet de illis speciebus, in quibus tales apparitiones accidunt? R. Si redeant ad formam pristinam, sumantur, si veró non redeant, in sacratio reponantur, si accidat in ipsa celebratione, & mutatio fiat in veraque specie, non phar-

ci-

Eucharistici.

62

cipitur, sed consulitur, vt vtramque speciem consecret, & fiat nouum sacrificiú. Si fiat in vna sola specie, tenetur Sacerdos talem speciem iterum consecrare, ad integritatem sacrificii, & cum altera, quæ remansit eam sumere, cum sit opitio sacrificium in sumptione perficit, vide *D. Thom. q. 82. art. 4. D. Anton. 3. p. tit. 16. cap. 6. & Sumistas.*

De cognitione per intellectum clarum est quod ait *D. Tho. art. 7.* per clará cognitione in verbo posse á Beato cognosci Christum, vt est in Eucharistia, & est verisimile hoc mysterium ab omnibus beatis cognosci, licet *Gabr. lect. 45. in Cap. solum id concedat his, qui de hoc mysterio habuerunt explicitam fidem. Dubium autem est an Angeli, vt naturali hoc mysterium cognoscere possint. Negat D. Thom. Scotus veró qui tenet mysteria gratiæ posse ab Angelis cognosci, nisi impediatur á Deo, affirmatiue respondet. Vide Scotus in 4. dist. 11. quest. 8.*

D. Thom.

D. Ant.

D. Tho.

Gabriel.

D. Tho.

Scot.

Iesus

Auersa.

Iesus in Eucharistia incipit, & desinit
esse demonstratus. CAP. X.

Cant. I.

Indica mihi ubi pascat, ubi cubet pastor bonus, qui animam suam pro ovis suis dedit, & quas redemit, suo proprio pascit cruore? Si hoc ignoras, egredere, & abi post vestigia sanctorum, qui captivantes intellectum in obsequium fidei, docent sub accidentibus panis adesse. Incipit esse in eo instanti, in quo completur significatio verborum consecrationis; & tunc desinit esse, cum species corrumpuntur, quasi ergo digito potest demonstrari Iesus, quando in Eucharistia incipit esse, & desinit, ab eo, qui consecrat, & species videt esse corruptas.

Circa quod quæres primo an corpus Christi descendat in instanti ad locum consecrationis? R. Ex quadruplici causa oritur tarditas in motu. 1. ex motoris insufficientia. 2. ex mobilis resistètia. 3. ex medii rescindètia. 4. ex magna distàtia. Hic non

nō potest esse defectus ex parte agentis, cum sit virtutis infinita; nec ex parte patientis, quia Christus est in loco modo Angelico, & potest quocūq; moveri, ut Angelus; nec ex parte medij, cū corpus Christi aerē nō dividat, sicut nec coelū; nec denique ex distantia, quia Deus potest ponere unum corpus in pluribus locis, & sic in eodē instanti in vno, & alio loco, patet ergo quod Xps est in instanti in loco cōsecrationis, *Mayron. d. 10. q. 3. Mayron.*

Quæres 2. an Christus trāseat per mediū, cū venit ad Sacramētū? R. Quidā dixerūt quod venit tēpore imperceptibili. Dico cū *Mayr. d. 10. q. 4.* quod incipit esse non transeundo mediū, explicatur exemplo sonus, qui transit in instanti per aerem ad aures audientis, non transeundo per mediū, & Solis, qui in instanti causat radium in qualibet parte medij, non enim migrant accidentia de subiecto in subiectum. *Mairo.*

Quæres 3. an sit aliqua unio Christi cum speciebus? R. *D. Tho. d. 15. art. 1. q. 1.* tenet

tenet in hoc Sacramento esse veram v-
nionem inter Christum, & species, inef-
fabilem tamen, & *Soar. disp. 46. sess. 3. ef-*
fectiuā appellat, eo quod inter species,
& corpus Christi detur mutua aliqua ef-
ficientia, & attractio.

Soarez.

Scot.

Nota esse Sacramentale corporis Chri-
sti in Eucharistia ex *Sen. d. 10. q. 1. consi-*
stere in tribus. 1. in continentia non mu-
tua inter Christum, & species, quæ Chri-
stum continet; Christus vero illas non
continet. 2. in præsentia intima, & mu-
tua. 3. in relatione signi ad signatum mu-
tua, quam S. Aug. de Trin. cap. 10. ponit
inter corpus, & species: primum potest
reduci ad genus Habitus: secundum ad
genus vbi: tertium ad genus entis artifi-
cialis. Ita Tribarne disp. 32. sect. 4. qui be-
ne addit intercedere vnionem acciden-
talem inter Christum, & species, si nomi-
ne vnionis prædicta intelligas.

D. Aug.

Tribarne.

Ne poni debet vnio effectiua *Soar. 1.*
quia non per modum actionis, sed per
modum præsentia, vel cõiunctionis de-

bet

bet assignari ratio cõstitutiuâ Christi in
Eucharistia. 2. quia corpus Christi non
põtest effectiue instrumentaliter susten-
tare hæc accidentia, cum in doctrina
Scot. creatura nequeat assumi, vt instru-
mentum ad creationem, nec ad actionẽ
ei cõsimilem, vt est sustentare accidens
sine subiecto. 3. nec Soarez in tali attra-
ctione constituit rationem præsentia Sa-
cramentalis, quæ deberet esse effectus v-
nionis, si daretur.

Quod verõ nec alia vnio debeat dari
probat, quia vt dicatur post consecra-
tionem hîc est corpus Christi, sicut ante
consecrationem dicebatur hîc est panis,
sufficiunt tria prædicta sine modo vnio-
nis, cuius sensus est, contentum sub his
accidentibus est corpus Christi, sub qui-
bus antea panis substãtia continebatur,
illud voluntate Dei, hæc ex natura rei.
Nec Trident. sess. 13. cap. 1. modo vnio-
nis meminit.

Trid.

Quæres 4. si Deus mutaret has spe-
cies, & alias loco earum substitueret, sub
qui-

Soarez

quibus remaneret Christus, esset idem Sacramentum? R. Diuersum esset: cōtra Soarez, corpus enim Christi sortiretur diuersam præsentia vbialem, & destrueretur. illa continentia non mutua, & relatio signi, de quo supra dixi constare esse Sacramentale, ad quod non pertinet præsentia, qua est præsens corpus Christi, huic, vel illi spatio, cum semper sit, idem Sacramentum, esto moueatur ab hoc spatio in illud. Sic *Tribarne* ubi sup.

Tribarne.

Quæres 5. quando corrumpuntur species? R. Thomistæ cum *D. Thom.* art. 8. dicunt, tunc species corrumpi, cum corrumpitur quantitas, quod difficile est iuxta Philosophos affirmantes quantitatem naturaliter non corrumpi, nec generari. Dicendum est tunc corrumpi, quando ita corrumpuntur, quod non permaneret substantia panis, sed adueniret noua substantia, & secundum Thomistas fieret noua mutatio quantitatis.

D. Thom.

Quæres 6. si species proiciantur in locum immundum, vel a mure comedantur,

tur, manet ibi corpus Christi? R. Aliquibus visum est non manere. Sed certum est Christum non prius desinere esse, quam species corrumpantur, & sic quoad in dictis casibus manent species, manet Christus. Ex quo infero non rectè dixisse *Gloss.* cap. tribus gradibus, statim ac sumuntur species, desinere esse Christum; non enim sufficiens subest fundamentum faciendi exceptionem. Ita DD. communiter.

Gloss.

Quæres 7. quo tempore desinunt, vel ut melius dicam, corrumpuntur species in stomacho? R. *Lugus disp. 10. sect. 3.* Ex testimonio Romanorum medicorum confirmat durare hostiam paruum laicis datam ad spatium vnus minuti ex ijs, quæ sexaginta in vna hora distinguuntur, & hostiam magnam cum vino consecrato ad spatium octauæ partis vnus horæ.

Lugus.

Quæres 8. quomodo Christus desinat esse corruptis speciebus? R. Significauerunt aliqui desinere esse recedendo per motum localem.

Hæc opinio falsa est, si enim Christus cum desinit esse in Eucharistia non acquirit nouum locum, sed permanet in cœlo: Ergo non desinit esse per motum localem; & si incipit esse sine motu locali, cur non desinet esse sine illo? maxime cum non transeat per medium, cum incipit, & desinit esse.

Alius modus dicendi esse potest Christum desinere in Sacramento per defitionem veluti substantialem, sicut conseruabatur per actionem substantialem attingentem substantiam Christi, sed cū talis actio in doctrina Scoti non detur, non timoror.

S. Thom. art. 6. docet Christum desinere esse non per mutationem sui, sed per mutationem specierum: sicut Deus desinit esse in creatura non per mutationem sui, sed per mutationem creature. Huic modo assentior quantum ad illud quod ait, sicut desinit Deus esse in creatura, ea deficiente, ita Christus desinit esse deficientibus speciebus, cum vero deficiat Chri-

Scot.
S. Tho.

Christo modus presentie, quem sub eis habebat, muratur sanè quoad modum illum.

Quæres 9. cum certum sit aliam substantiam succedere recedente substantia Christi, quomodo fit? R. *Vualdenstom. 2. de Sacram. cap. 26.* putauit corruptis speciebus tantum apparenter videri generari nouam substantiam, non verò ita esse. Alii dixerunt generari nouam substantiam, sed ex aere circumfuso, sic refert *D. Thom. art. 5.* Dixerunt alii redire de nouo substantiam panis, & vini, & ex illa postea aliam generari, sic *Innoc. lib. 3. de Myster. Missæ, cap. 10.*

Vualden.

D. Thom.

Innocen.

Aliter *D. Thom. art. 5.* declarat ex quantitate ipsa generari substantiam, & videtur negare nouam materiam aduenire, sed eius vicem supplere quantitate, qui modus dicendi est difficilis. Alii aliter sentiunt, quia in hac re nihil est certum. Ecce duos modos probabiles.

D. Tho.

Primus est, sub speciebus recedente corpore Christi succedit de nouo forma

substantialis, & materia prima de nouo a Deo creata, & fortasse eadem numero quę fuit antea, & forma substantialis, quę succedit fit ab agente naturali per veram generationem, & educationem de potentia materię, si sit forma materialis, & si est anima rationalis, vnitur materię virtute agentis naturalis, recte enim intelligitur in vltimo transmutationis instanti a Deo creari materiam, & cum in eodem instanti perficiatur vltima dispositio requisita ad certam formam, induci talem formam.

Scotus. Secundus modus est, quem ex *Scoto Villalob. d. 12. q. 6. ponit Villalobos trac. 7. disp. 27.* quod cōpositū ex materia, & forma fiat a Deo, tum quia nō est omnino certum materiā a Deo posse creari sine formā; tum etiā, quia facilius est creare materiā cū forma, quam sine illa. Nec intelligas id esse propriē miraculū, quia licet sit supernaturale, nō est autē præter legē, sed de lege ordinaria, supposita institutione Eucharistię, ita *Villalob. vbi sup.*

Quæres

Quæres. 10. quod agens possit species Sacramētales corrumpere? R. agens naturale. potest corrumpere omnia accidentia præter quantitātē, cū contrariū habeant; quantitas autē nō desinit esse, vel corrūpitur per merā subtractionē concursus Dei, (propter quod eius desinitio non est anihilatio) sed consequitur ad corruptionē accidentiū, quibus substantia conseruabatur & per accidens corrumpitur. Vide *Soan. disp. 50. se Et. 8.*

Aduerte quod si species consecratae misceantur cū alio liquore diuersę speciei in tanta quantitate, quod corrūpantur, nō manet ibi Christus, nec eius sanguis. Sic communiter DD. qui dicunt quod si vino consecrato admisceatur liquor eiusdem speciei, vel etiā diuersę, si species consecratae non corrumpuntur manet Christus, colligitur ex cap. cum Marthę de celebrat. Missę.

Si cōtingeret guttam vini consecrati decidere in dolium vini communis cum adhuc ibi permaneat Christi sanguis,

Soarez

Secunda pars Trilogij

guis; quantum fieri potest seruandum
est ad sacrum vsum; ob necessitatem au-
tem potest ad communem vsum insu-
mi. De hoc vide plura apud Scotum,

Scot.

Bonau. Durab. Ricar. & alios d. i 2.

apud Soarez, Vazquez, 9.

77, art. 8. & hæc de

hac parte.

TER-

TERTIA PARS

IN QVA AGI-

TUR DE SACRA-

MENTO EVCHARISTIÆ,

VT RES EST TANTVM.

VRVS est, inquit

Hæreticus hic
sermo, quem au-
diti, quod in car-
nem trāsit panis,
& vinum in san-
guinē. Non mi-
ror, quod non

capias, quod non videas, quia non te fir-
mat animosa fides; nos autem licet sen-
sus remuat, fides confirmat, & sub vmbra
illius, quem desiderauimus, sedimus, &
fructus eius dulcis gutturi nostro. Cui
gutturis dulcis Iesus in Eucharistia? nisi
se disponenti ad percipiendos effectus
tanti Sacramenti? Gusta, & vide quā sua-
nis est dominus, & dices. *Iesus*

Iesus in Eucharistia mors est malis,
vita bonis. C A P. I.

Trident.
Floren.

RÉ S sané admiratione digna,
quod idem cibus malis sit exitialis,
recte vero dispositis ex divina institu-
tione vim habet conferendi vitam gra-
tiæ sanctificantis, vt docet *Tridentinum*
sess. 13. cap. 3. & *Floren. sess. vlii.* Id egre-
giè docet. *B. Tho. q. 79. art. 2.* Primo ex
reali præsentia Christi, sicut enim Chri-
stus visibili. ter veniens in mundū cōtulit
vitam gratiæ; ita Sacramentaliter veniens
in mentē vitam gratiæ operatur. 2. ex
repræsentatione passionis Christi, effe-
ctum, quem eius passio in mundo fecit,
Sacramentum facit in homine. 3. ex ra-
tione cibi, & potus, quem effectū facit,
quantū ad vitam corporalē cibus, & po-
tus materialis, totū facit Eucharistia, quā
tum ad vitam spiritualem. 4. ex specie-
bus panis, & vini, quæ vnitatem signifi-
cant:

eant: ita Eucharistia significat charitatē,
sociam gratiæ.

Adde licet Eucharistia per se sit insti-
tuta ad vitam animæ nutriendā, & au-
gendā; per accidens vero dare posse pri-
mā gratiā docent plures DD. cum *Soar. Soarez.*
dis. 63. sec. Suadetur. 1. quia multi S. P. *Bonat.*
tres cum *D. Aug.* dicunt Eucharistiā vivi *Gabriel.*
ficare mortuos. 2. quia id quod aliqui *Vazquez*
concedant omnibus Sacramētis vim cō- *Lugus.*
ferendi primam gratiam per accidens, *D. Aug.*
& si sint Sacramentum viuorum, singu- *Triden.*
lari modo debet concedi Eucharistiæ,
in qua continetur meritum passionis
Christi, quam repræsentat. 3. quia ex
Triden. Sess. 7. can. 7. Sacramenta dant
gratiam nō ponentibus obicem, homo

Vnde nō recte sentiunt, qui dicunt nō

Cornejo.

esse sufficiens motiuum ex auctoritate, & ratione ad tribuendam talem vim Eucharistia. Notat vero Cornejo *disp. vni. dub. 2.* quod sicut gratia, quae confertur per baptismum ei, qui iam erat contritus ante eius receptionem, per se loquendo non est augmentum gratiae, sed prima gratia regenerans, per accidens autem, & ratione subiecti efficitur augmentum gratiae; ita gratia per Eucharistiam in hoc casu per se loquendo non est gratia remittens culpam, sed per se est gratia nutriens; per accidens vero, & ratione subiecti in quo inuenit peccatum, est prima gratia viuificans.

Rogas, potest dari casus in quo Eucharistia sumpta, nec sit mors, nec vita sumenti? R. In casu quo quis facta humana diligentia in examine suae conscientiae bona fide putans se esse in gratia accedit cum culpa mortali, de qua est naturaliter oblitus, & consequenter sine aliqua displicentia, nec recipiet gratiam, nec mortaliter peccabit cum nullā ha-

beat

beat conscientiam culpae mortalis. Ita *Soarez.*

Dices talis, vel accedit dignè, vel indignè; si dignè recipit gratiam, si indignè, peccat? R. talis in se accedit indignè, at in sua aestimatione dignè, ratione primi non recipit gratiam, ratione secundi non peccat.

Affirmat *Vazq. disp. 203. cap. 1.* in aliquo casu non esse illicitum sumere Eucharistiam in peccato mortali, ut si temporis angustia pressus non possit contemere, vel nō possit discedere ab altari sine nota, scandalo, vel infamia. Contrarium est dicendum cum *Soar. disp. 66. se Et. 1.* cum in nullo casu liceat accedere cum peccato mortali ad Eucharistiam, in casibus praedictis tenetur Sacerdos conari ad habendum contritionem, quam auxilio Dei eliciet, etiam in ore speciebus existentibus, antequam eas deglutiat, & casus dicti. Metaphisici sunt, moraliter enim non accidere solent cum tanta temporis angustia.

Vazquez.

Soarez.

Acco-

Tertia pars Trilogij

Accedere ad Eucharistiam in culpa mortali non est grauissimum peccatum, grauius autem peccat, qui cum grauioribus culpis accedit: dixi non esse grauissimum, quia cum se opponat virtuti religionis, peccata opposita virtutibus Theologicis grauiora sunt. Puro autem cum Soarez *disp. 66. sect. 2.* homicidium precipue si sit coniunctum cum affectu damnationis occisi, esse grauius. Ducor 1. quia homicidium est damnum irreparabile. 2. quia indignè sumens Eucharistiam non attingit omnimodam, & totalem malitiam sacrilegij. 3. quia si culpa opposita virtuti religionis esset semper grauior culpa opposita virtuti moralis, furtum rei sacre in qualibet materia graui esset peccatum grauius homicidio & adulterio. 4. quia illud axioma, supremum infimi non attingit infimum supermi non est verum in moralibus, eo quod vitia non opponuntur adaequate virtutibus, nec adaequate attingunt, nec adaequate contrariantur illis, sed

Soarez

Scot. 4. d.
4. q. 5.

Eucharistici. 71

modus attingendi potest esse inferior, & lenior. Vnde saluo meliori iudicio cum tali circumstantia potest committi adulterium, quod sit culpa grauior indigna sumptione Eucharistiae. Vide Soarez contra alios.

Iesus in Eucharistia causat gratiam tempore manducationis.

C A P. II.

CV M I E S V S in Eucharistia manducanti eius corpus vitam aeternam promittat, & cibus in triplici statu possit considerari, nempe in ore, cum deglutitur; & ad stomachum traicitur, & denique cum perseverat ibi, ideo oportet inuestigare in quo statu ex his gratia conferatur.

Beccanus cap. 21. de Eucharist. q. 6. Beccanus.
tenet gratiam dari, cum hostia sumpta est, etiam si ad stomachum transmissa

Vazq.
Ma yor

missa non fit. Ex parte consentit Vazq. disp. 203. cap. 2. Maior affirmat conferri gratiã successiue toto tempore, quò durat sumptio. Cum autẽ Eucharistia causet gratiam in instanti ad modum agentis naturalis, ideo eam suscipiens gratiã recipit, cum hostia est in statu verẽ manducationis, quẽ tunc completa cõsetur, cum est traiecta in stomachum, locum idoneum digestioni, ita Sorus d. 1. 1. q. 20. ar. 1. de quo vide Soar. disp. 62. sect. 4.

Sorus.
Soarez.

Probatur gratia conferri ei, qui manducat hunc panem, Ioan. 6. ar. qui panem sumit in ore, non dicitur panem manducare, alioquin Christus, qui in Cruce potum gustavit, cum bibisse diceretur, & qui cibum in ore sumit, non posset etiã si eum proficiat, communicare, ergo gratia non datur cum est hostia in ore.

Ioann. 6.

Dices Christus est in singulis partibus hostiæ, ergo causa sufficïer applicata, qualis est Christus, subiecto capaci, gratiam dabit cum prima pars hostiæ attingit stomachum. R. Cum prima pars ho-

stiæ

riæ attingit stomachum, non est perfecta manducatio, quia motus hostiæ non est completus, sed completur cum hostia quiescit tota, & non fit hoc cum prima pars hostiæ attingit stomachũ. Hinc infero eum qui diu retinet hostiam in ore, ita vt species contumpantur, non suscipere fructum Sacramenti, & si postea eas traiciat, quia Eucharistiã non sumpsit.

Soarez disp. 63. sect. 3. probabile putat quod toto tempore, quo presentia Christi durat sub speciebus in stomacho, datur gratia suscipienti, si se magis, ac magis ad eam se disponit. Contrarium autẽ est dicendum cum Vazquez, disp. 203. Vazquez cap. 2. O'alyssi & docet expressse D. Tho. D. Tbq. m. q. 80. ar. 8. quia gratia non est promissa non manducanti, & bibenti, vt patet Ioa. 6. dum autem species sunt in stomacho, non manducatur, nec sanguis bebitur.

Soar ez.

Deinde sequeretur ex opposita sententia eum, qui in peccato mortali accepit Eucharistiã, & confiteatur existentibus

in

in stomacho speciebus recipere fructu huius Sacramenti, atque talem peccare mortaliter, qui non se disponit ad gratiam, cum eius sit capax, dum sunt in stomacho species, quae duo notauit *Vazq. disp. 203. num. 22. & 24.* ac denique maiorem fructum ab Eucharistia accipere, qui maiorem specierum quantitatem sumit, aut qui debilioris stomachi est cum plus durent species.

Vazq.

Florent.

Dices 1. ex Florentino, cibus spiritua-
lis causat omnes effectus, quos causat
cibus corporalis, at iste causat effectum
toto tempore, quo durat in stomacho.
R. Imitatur sane cibum corporalem qua-
tum ad omnes effectus, quos producit,
non vero quantum ad modum operan-
di eius.

Dices 2. sententia opposita, ex-
altat Dei misericordiam erga nos, & ex-
cellentiam Eucharistiae. R. Non satis est
nisi id vobis sit notum ex diuina Scrip-
tura, aut ex conciliis. Cum id pertineat
ad institutionem Sacramenti. dimittant
me-

tem ex Christi voluntate.

Hinc sequitur, quod cum efficacia
huius Sacramenti a sola Dei voluntate
pendeat, & non sit fundamentum ad as-
serendum transacta sumptione, & praesentia Christi, recedenteque fictione
suum effectum praestare, non debemus
id concedere, sicut baptismo, qui non
est iterabilis. Vide quantam reuerentiam
debeas exhibere Eucharistiae, quod ac-
cedens ad illam fidem, non solum manes
priuatus fructu eius, sed etiam spe fru-
ctus. Ita Vazquez cum alijs multis con-
tra *Caiet. q. 79. art. 1.* quae existimat prop-
ter maiorem perfectionem Eucharistiae
tribuendum esse quod tribuitur bap-
tismo, non aduertens, quod maior perfe-
ctio non attenditur in causalitate post
fictionem, sed in collatione maioris
gratiae, & donorum in sumptione
ne Eucharistiae.

(3.)

Iesus in Eucharistia replet esurientes
gratia, & donis. CAP. III.

D. Tho.

○ Quam suavis est Domine Spiritus
tuus, qui ut dulcedinem tuam in
filios demonstrares, pane suauissimo de
cœlo præstito esurientes replet bonis
gratiis, & donis. Vide cœlestis luminis
irradiationem, & diuinæ gratiæ irriga-
tionem.

Quia Eucharistia cœleste est donum,
ideò non solum quod petimus; imò etiã
quæ humana fragilitas aut nescit, aut nõ
præsumit petere, gratuito munere largi-
tur. *Strabus ad 3. Reg. 10.*

Strabus.

Quia Eucharistia est coniunctio Chri-
sti cum communicante, ideò vim con-
fert ad exercendos pios actus amoris er-
ga Deum, & vnionis cum Christo, ideò
que per hanc escam dicitur homo trans-
formari in Christum. *D. Aug. lib. 7. con-
fess. cap. 10.*

D. Aug.

Quia

Quia in Eucharistia vitur fidelis cū
suo capite, vim recipit ad diligendam
proximum, vt omnes in Christo vnian-
tur, vt sub vno capite, *Concil. Trid. sess. 13. Trident.
cap. 2. § 8.*

Quia recepta Eucharistia in nobis
Iesus manet, qui est nostra pax, ideò præ-
bet auxilia specialia ad extinguendum
fomitē, & moderandum appetitum,
vt facilius ad bonū disponamur. *D. Tho. D. Thom.
q. 79. art. 1. S. Cyril. Epif. Alexan. lib. 4. in Cyril.
Ioa. cap. 17.* Succumbit homo, vel propter
debilitatem potentia, vel propter ardō-
rem concupiscentiæ, vel propter obie-
cta, quæ fortiter mouēt; cibus hic cōfert
auxiliū, vt appetitui resistamus, per
manutentionem temperat ardōrem, &
remouet obiecta, quæ fomitem alliciūt.

Quia in Eucharistia datur auxiliū
gratiæ actualis ad excitandam deuotio-
nem, & feruorem charitatis, ideò per eā
præseruamur à peccatis futuris, *Concil.
Trid. sess. 13. cap. 2. D. Thom. q. 79. art. 6. Trident.*

Quia in Eucharistia nutrimur, ideò
K 2 pec-

Tertia pars Trilogij

peccata venialia per se potest remittere. Sicut in naturali nutritione, quod quotidie detrahatur vi in nati caloris; ita Eucharistia restaurat quod per peccata venialia amissimus de feruore charitatis. Communiter DD. cum D. Tho. q. 79. art. 4. & Trident. ses. 13. cap. 2.

D. Tho.

Quia Eucharistia est Sacramentū, & sacrificiū; ratione primi solū remittit pænā pro culpis remote, & indirecte excitando actum seruidæ charitatis iuxta gradum eius. Ratione secundi habet per se, & directe vim satisfaciendi pro culpis quantum ad pænā. D. Tho. art. 5. Soar. disp. 66. sec. 10.

D. Tho.
Soarez.

Quia Eucharistia est vitæ Eternæ pignus. Ideo gloria speciali modo ei tribuitur, in quātū dat auxilia ad perseuerandū, ad quod cōsequitur gloria. D. Tho. art. 2.

D. Tho.

Quia Eucharistia est Sacramentū pro omnibus institutū, ideo prodest viuis, & defunctis, & ad omnes extēditur. Ex opere operato vt Sacramētū, prodest suscipiēti, vt sacrificiū; prodest suscipientī, & alijs

Eucharistici. 75

alijs pro quibus offertur. D. Tho. in 4. d. 45. q. 2.

Iesus in Eucharistia manet in communicante per modum specialis vniōnis. CAP. III.

QVI manducat meā carnē, & bibit meū sanguinē, in me manet, & ego in illo. O vox dulcis. Ego maneo in illo ab ipso māducatus; ille autē in me a me sumptus. Illa vox, manet, nō solū ad vniōnē voluntatū, sed ad vniōnē corporum quidā, quos tacto nomine citat Soar. disp. 64. referunt; adeo vt dicant Eucharistiā dignē acceptā in corpore efficere quasdā qualitates Physicas, per quas Christi corpus vnitur corpori recipientis. Soarez.

Singularis est hic modus, & fere temerarius, cum fundamentum non habeat in sacra scriptura, & Cōcilijs, & S. Patribus sine quorū autoritate nō omne, quod est possibile in hoc Sacramento, est admittēdū. Vnde vniō carnis Christi cū corpore

pore dignè communicantis non est Physica, cum caro Christi non vniantur immediate cū corpore nostro, nec habeat contactum Physicum. Deinde figmentum est asserere, quod Christi caro per omnem corporis partem difundatur, sicut dum cera liquata alteri cere liquatae infunditur, & SS: Patres, qui ita loqui videntur, per metaphoram sunt intelligendi.

Martinez

Petrus Martinez in Episto. Iude tenuit Eucharistiam nihil efficere in corpore susipientis, sed solum ratione gratiæ in anima causata, redundare aliquos effectus in corpus, Cardinalis Mendoza apud Antonium Hiquem, d. 8. q. 3. acriter defendit vniõnem carnis nostre cum Christo in Eucharistia.

Mendoza
Hiquens.

Dicendum est autem quod corpus dignè communicantis recipit quandam specialem protectionem à Deo, vt illo die protegatur, & consoletur ab eo. Hoc indicat illud Canõis, proſit mihi ad tamentum mentis, & corporis.

Cir-

Circa vniõnem carnis Christi cum communicante duo sunt modi probabiles. Primus est Suarez intercedere vniõne Physicam per quandam propinquitatem, & contactum mediis speciebus cum communicante, moraliter verò per affectum amoris non vt cūmque, sed specialitacione contactus corporis Christi, Chryf. hom. 67. ad p. pu. vnum quid sumus tamquam corpus capiti coaptatum, ardentem enim amantium hoc est.

Suarez

Alter modus est quem ponit Vazq. disp. 204. cap. 5. cum aliis Christum vñiri etiam corporaliter cum dignè communicante, ita vt fiat cum eo vnum corpus, & vna caro, idque non tantum duret, quandiu species consecratae permanent, sed etiam deinceps, admodum cuiusdam vinculi, & matrimonii spiritualis.

Vazq.

Vide ipsum loco
citato.

K 4

Iesus

Iesus in Eucharistia causat gratiam
secundum gradum dispositionis.

• C A P . V .

Psal. 118. **Q**ualis tu Eucharistia, talis tibi quoad effectus Eucharistia est. Dilata os tuum, & implebo illud ait David *Psal. 80.* quia reuera ipsi Innocentes, qui agnum accipiunt iuxta dispositionem maiorem, vel minorem gratia donantur, ad eo, vt qui ex natura sua ditissimus, & munificentissimus est in hoc Sacramento instar agentis naturalis operatur. Cum ergo gradus gratia dentur iuxta gradum dispositionis, accede deuote, vt fructum copiosum accipias.

Caietan. Adeo requirit Caietan. deuotionem ad fructum huius Sacramenti, vt dicat etiam iustum gratiam non percipere, nisi suscipiat cum actuali deuotione Eucharistiam. 1. quia Eucharistia confert gratiam per modum nutrimen-

menti, nutrimentum autem non nutrit nos, nisi cum vita ad hoc concurramus. 2. quia plures Sacerdotes per plures annos celebrantes inueniuntur iam deuoti, pigri, & tepidi, qui si deuote acciperent Eucharistiam, valde feruidi essent, intensissima charitate praediti.

D. Tho. q. 79. art. & DD. communiter tenent iustum augmentum gratia recipere excommunicatione dummodo aliquomodo voluntarie, & humano modo eam suscipiat. 1. quia hoc sufficit in omnibus aliis Sacramentis. 2. quia Eucharistia dat gratiam ex opere operato non ponenti obicem: iustus autem non ponit obicem. 3. quia olim dabatur Eucharistia infantibus carentibus usu rationis.

Ad 1. argumentum dico quod cibus corporalis conuertitur in nostram substantiam, & ideo ad id indigemus actione in Christum; at cibus spiritualis conuertit nos in ipsum; & ideo habet se per modum agentis; nos per modum patientis. Ad 2. ideo in illis augeri charitatem: hoc autem non

Tertia pars Trilogij

non ita apparere ob prauas inclinatio-
nes, quas illi retinent, has enim super-
naturales habitus per se non reprimunt,
nec inclinant sensibilibiter ad deuotio-
nem.

Inquires si detur casus, vt Sacerdos
accipiat hostiam in culpa mortali, at po-
stea se disposuit contritus, & sumpsit san-
guinem: recipiet gratiam ex opere ope-
ratio? R. Recipiet sanè, tum, quia vt sta-
tim dicam, maior gratia datur per am-
bas species, quam per vnā; tum etiam
quia causa sufficienter applicata suum
effectum producit. Ita *Soar. disp. 63. sect.*
8. cum aliis, qui cum aliquibus tenet nō
dari maiorem gratiam suscipienti vnā
speciem, quam duas.

Probat 1. ex *Trident. sess. 21. cap. 3.* vbi
deciditur nulla gratia necessaria ad salu-
tem fraudari eos, qui vnā solam specie
recipiunt. 2. quia in quolibet specie est
totus Christus: ergo per quamlibet spe-
ciem datur gratia huius Sacramenti, &
in qualibet specie est virtus causatiua,
cum

Eucharistici.

78

cum non sit alia virtus causatiua gratiæ,
nisi solus Christus. 3. quia sic maior con-
uenientia cernitur, qua Ecclesia statuit,
vt laici in vnā tantum specie communi-
cent. 4. quia sic melius saluatur vtrāque
speciem esse vnū totale sacramentū,
quia in vtraque est eadem virtus.

Contrarium iudico probabilius cum
Vazq. disp. 122. cap. 1. quia quilibet spe-
cies habet suam significationē, & diuer-
sum modum reficiendi; altera per modū
cibi, altera per modum potus: ergo di-
uersam gratiam debent causare; Sacra-
menta enim efficiunt quōd significant.
Adde quod in vnā sola specie non salua-
tur integra significatio huius Sacramen-
ti, sicut nec integra ratio cōiuii; si enim
in vnā saluatur, ad quid alia species est
instituta?

Deinde licet Christus sit causa gratiæ,
non tamen vt sic, sed vt significatur per
signū sensibile: cū ergo signū sensibile
sit diuersum, gratia diuersa datur. Deni-
que *Clem. 7.* concessit Regi Galliæ anno

1541.

Soarez.

Trident.

Vazquez

Clem 7.

1541. communionem sub utraque specie addens ad maioris gratiæ augmentū.

Ad 1. R. Concilium potius nobis fauet: dicēdo enim non fraudari vlla gratia necessaria ad salutem, insinuare videtur aliqua gratia fraudari, non tamen necessaria ad salutem. Ad 2. R. Patet ex dictis. Ad 3. R. Iustis de causis potuit concilium laicos priuare gratia vnius speciei, & si sciret dari maiorem gratiam per utramque. Ad 4. R. Ratio perfecti conuiuii recte saluatur secundum hanc sententiam, *vt dixi p. p. cap. 10.*

Iesus in Eucharistia habet triplicem modum sumptionis. CAP. VI.

Trident. **V**iros desideriorum etiam suscipit Eucharistica mensa, nam triplicem distinguit *Trid. sess. 13. c. 8.* modum suscipiendi Eucharistiam. 1. spiritualiter tantum, vt qui voto, & desiderio sine reali sumptione appetunt hoc Sacramentum fruētes

felici statu gratiæ. Sancti hanc cōmunionem multum cōmendat, quia vt ait concilium vbi supra fructum eius, & utilitatem sentiunt, fructum scilicet, quia recipiūt gratiam ex opere operantis; quæ enim debetur ex opere operato reali susceptioni promissa est, sic *D. Thom. q. 80. ar. 1.*

Huius cōmunionis non sunt capaces Angeli, & beati, qui alio modo vniuntur Christo per visionē Dei manifestā. Nec S. Patres antiqui hoc modo cōmunicauerūt, sed solū in figura ex *D. Paul. 1. Cor. 10.*

Sacramentaliter vero cōmunicant, qui re ipsa suscipiunt Eucharistiā, & existunt baptizati. Vnde infidelis solū materialiter potest suscipere Eucharistiā. Ita *DD.* communiter contra *Glossam*, & *Marsil. q. 6. art. 4.* non autem recipiunt gratiam ex defectu dispositionis.

Sacramentaliter, & spiritualiter sumit, inquit *D. Bon. 3 p. centilo. c. 5.* qui sumit Eucharistiā ore carnis, & ore cordis, discernens hunc cibum ab aliis per fidem; hospitium preparās per sui probationem.

D. Tho.

Paul.

Glossa.

Marsil.

D. Bonati.

tionem, in hospitium paratum recipiens
magna deuotione.

Huius communionis sunt capaces
omnes baptizati, qui sunt in gratia Dei,
etiam vsu rationis carentes, vt infantes,
sicut sunt capaces confirmationis, & or-
dinis, vt docent communiter DD. Non
autem expedit dare defacto propter re-
uerentiam tanti Sacramenti. Vnde con-
suetudo dandi Eucharistiam paru-
lis sublata est per ipsam consuetudi-
nem, & existimationem Ecclesie, licet
non extet expressa prohibitio. *Auersa*
q. 8. sect. 1.

Qui vero aliquando vsu rationis,
sed postea phrenesi, vel amentia correpti
sunt, possunt accipere Eucharistiam, si
antea huius Sacramenti deuotione osten-
derint, que deuotio intelligitur probabi-
lis dispositio. *D. Thom. q. 80. art. 9. qui in*
D. Thom. q. d. 9. q. 1. art. 3. docet En argumen-
tatione possessis esse danda Eucharistia, si
no priuatur vsu rationis, & secluso peri-
culo irreuerentie, & passim in Ecclesia
exercetur.

Dices

Dices, cum *D. Paul.* dicat prober au-
tem seipsum homo, & sic de pane illo
edat, cur communionem extendimus
ad paruulos, & perpetuo a mentes, & si
non deceat, qui non sunt capaces proba-
tionis? *R.* quoniam *D. Paul.* locutus fuit
de adultis, qui rationis sunt compotes
non per hoc excludens alios. Vnde si ra-
tionis compos casu, & inscienter sume-
ret hostiam consecratam, nullum perci-
peret fructum, quia debet habere volun-
tatem, & intentionem: at si infantes ca-
su sumerent, reciperent fructum Sacra-
menti, quia non indigent voluntaria in-
tentione: nec requiritur ex parte dantis
intentio, cum detur Sacramentum
confectum, & hæc de

3. parte.

TRA.

TRACTATUS DE APPARATU AD MISSAM.

PRECEDENTI parti
affinis est iste tractatus; cum enim de effectibus Eucharistiae dixerim, restat, ut de dispositione ad eos suscipiendos sermonem instituum.

Magna Christi paupertas, magna discipulorum inopia, quos viscamus, & paremus tibi, ut manducemus

Mar. 14.

Pascha. Mar. 14. vide quod Christus hospitium aliquod non habebat, sed neque discipuli, inquit Theophilatus, proprias domos, si enim haberent, ducerent Iesum ad illas. Locum considera, ubi Eucharistia celebratur. In domo ditius paratur: caenaculum grande stratum

Theophil.

ut intelligas ad celebrationem tanti mysterii, & susceptione tanti Sacramenti sacrum rerum apparatus debere procedere, materialem, & spiritualementum tibi describam, multum me scire ostendens, me ipsum nesciens, vir ego immundus puram Sacerdotis conscientiam describens, ipsemet cæcus permansens, & circa alios oculatus existens, fraterna tamen charitate coactus hunc tractatum conficere ad honorem Domini Iesu, qui à me, & à te exigit quod gratis donavit.

Iesus in Eucharistia exigens apparatus Ecclesiae. CAP. I.

Coenaculum illud grande, quod iussit Dominus præparari, ut Missam primam celebraret, quid est aliud, ait D. Hieronimus nisi magna Ecclesia, in qua narratur nomen Domini strata varietate virtutum Sacerdotum, & linguarum prædicatorum, Ecclesia est ergo locus, in quo Missa

D. Hieron.

celebranda est, cap. placuit, cap. nullus
 præsbyter i & extra illam Missam cele-
 brare graue peccatum est, ita DD. com-
 munitur contra *Sotum*, d. 13. q. 8. Potest
 autem celebrari Missa in oratorio, & a-
 liis locis à Papa, & Episcopo designatis.
Sed Paul. V. anno 1615. facultatem ab-
 stulit ab Episcopis dandi licentiam, vt
 celebretur Missa in oratorio domus sæ-
 cularium, hoc que reseruauit Sedi Apo-
 stolicæ: *Gauan. in Rubri. Miss. p. 1. tit. 20.*

Quod nõ intelligitur in Palatio Epif-
 copi, in quo licet illi celebrare, alteri ve-
 ro non nisi Episcopo præsentè. *Diana 4.*
p. tit. 4. resoll. 15:

Ex priuilegio iuris cap. vlt. de priu. in
 6. concessum est ipsi Episcopo, vt in iti-
 nere possit in loco decenti non sacro ce-
 lebrare cum Altare portatili, vel facere,
 vt alius coram ipso celebret, etiam in a-
 lienâ Diocesi. *Porrel. in respo. mor. p. 5. c.*
 20.

In necessitate potest celebrari in loco
 non sacro, dummodo adsit altare porta-
 tile

tile consecratum de licentia Episcopi, si
 commode haberi potest, vel si non adest
 commoditas sine ea, cap. concedimus,
 de consec. d. 1. Necessitas est pro nau-
 gantibus, qui perueniunt ad lyrys, pro
 militibus in castris, quando in festo so-
 lemni abuadat multitudo populi, & Ec-
 clesia est parua, quando plures iter agunt
 in die festo, & non est Ecclesia. *Auersa, Auersa.*
q. 11. sect. 14.

Violatur Ecclesia 1. ex læsione iniu-
 riosa facta homini, aut eum occidendo,
 aut sanguinem fundendo. 2. ex volun-
 taria, & publica effusione seminis huma-
 ni, siue cum copula, siue sine illa. 3. ex se-
 pultura hominis excommunicati vitan-
 di, vel non baptizati, etiam infantis ex-
 tra vterum matris existentis. Ita DD. com-
 munitur.

Si Ecclesia est consecrata ab Episco-
 po reconciliari debet, & non ab alio, etiã
 de illius licentia. *Lugus, disp. 20. num. 51.*
 Sed ex priuilegio Papæ potest à Regula-
 ribus propria Ecclesia consecrata recõ-

Sotus.

Paul. V.

Gauan.

Diana.

Porrel.

Lugus.

Tertia pars Trilogij

ciliari, quod si Ecclesia est tantum benedicta, potest à simplici Sacerdote reconciliari; ex condecencia autem si cōmode haberi potest, fit ex licentia Episcopi, non tamen ex necessitate. *Lugus vbi sup.* Sed reconciliata non remanet, ex eo quo in ea celebretur, sicut nec manet benedicta eo quod in ea celebretur. *Auersa vbi sup. cont. Castrum lib. 2. de pan. cap. vlt.*

Lugus.

Iesus exigens apparatus altaris.

CAPVT II.

MISSÆ mysterium peragi debet super altare ad hunc vsum deputatum, quod debet esse lapideum *S. Tho. q. 83. art. 3. & habetur de consec. d. 1. In Ecclesia autē Lateranensi altare ligneū retinetur, quia in eo S. Petrus celebravit.*

D. Tho.

Debet esse vnus simplex lapis, non ex pluribus compactus, quia Christum significat, qui non duo, sed vnus est.

D. Tho.

Eucharistici.

D. Tho. q. 83. art. 3. Debet esse talis dispositionis, vt calicem, & pātenam saltem pro maiori parte capere, & retinere possit, decens autem est, vt aliquanto amplior sit, vt commode Sacerdos in eo sacra vasa reponat.

D. Tho.

Altare proprie Ara dicitur, & altare portatile, eo quod dimoueri potest hinc, & inde. Solet autem nomē altaris tribui toti moli supra, quam Ara collocatur. Si vero totum altare firmum fuerit consecratum, non est opus altari portatili. *Bonac. disp. 4. q. vlt. p. 9.* Ara debet esse ab Episcopo consecrata ad indicandam gratiæ pinguedinem, ac ex dispensatione Papæ potest à non Episcopo cōsecrari.

Bonac.

Olim cap. placuit de consecrat. d. 1. iussum fuit quod aliquibus reliquiis altare consecratum decoraretur, idque significatur in Missa dum dicitur, quorum reliquiæ hic sunt; sed vt rectè notauit *Vazq. disp. 133.* iam consuetudine contraria est derogatum ob diffi-

Vazq.

cultatem habendi reliquias ad altaria.

In prato spirituali legitur, *cap. 4.* Et
10. dari á Deo Angelum custodem alta-
ri consecrato.

Super hoc Altare, & Aram debet Sa-
cerdos retinere hostiam, & calicem á
consecratione vsque ad sumptionem, &
formulas, quia ad idem sacrificium spe-
ctant, quas formulas liberum est repo-
nere in sacrario absque Ara. *Auersa. q.*

Auersa.

11. *sect. 13 contra Vazq. d. 233. n. 6.*

Vazquez.

Notat *Gauant. p. 1. tit. 20.* quod ob digni-
tatem Episcopalem statutum est, quod
vbi Episcopus celebrauit, nullus ea die
celebret, sine eius licentia saltem tacita,
at hoc derogatum est. *Azor, lib. 1. c. 27.*
Ad quam partem altare debeat poni, vi-
de *Vazq. d. 233.*

Azor.

Vazquez.

Deperditur consecratio altaris cum
notabiliter frangitur, ita vt in residuo nõ
possit commode contineri pes calicis, &
hostia cum patena, aut quando omnia
cornua, quæ iunguntur, sunt fracta, aut quã-
do frangitur, vel amouetur loco sepul-
crum,

crum, in quo sunt reliquiae *Bonac. disp. 4. Bonacin.*
q. 71. p. 9.

*Iesus in Eucharistia exigit appara-
tum Sacrorum Vasorum.*

CAP. III.

Requiruntur vasa sacra ad celebran-
dum ab Episcopo consecrata ad cõ-
tinendum corpus, & sanguinem Christi.
Patena dicta est à patendo, quia patula
est, vel quia dispartis, patentibus que o-
ris sit. *Gau. 2. p. tit. 1.* Calix à voce Græca
dicitur, id est aqua calida, quam in vino
mixtam habebant veteres in delitijs, vt
docet *Persius.*

*Gau.
Persius.*

Vasa sacra solum possunt fieri ex au-
ro, vel argento, vel ob paupertatem ex
stano, *cap. vt Calix de cons. d. 1.* & ratio
reditur, quia ex aliis metallis ex vino ru-
biginẽ contrahunt, & ad vomitum pro-
uocarent. Proh dolor, ait *S. Bonif. mart.*
olim fiebant calices lignei, & in calici-

D. Bonif.

Teria pars Trilogij

bus ligneis aurei Sacerdotes celebrabāt, nunc autem lignei Sacerdotes in calicibus aureis celebrant.

Depeditur consecratio vasorum, si frāgantur, aut ita notabiliter immutentur, quod reddantur inepta ad ministerium. Ita omnes DD. Si cupa calicis diuellatur a pede iam perditur illius consecratio, licet iterum conglutinetur. Secus esset si cupa cum pede iunctura quadam tornatili adaptetur, vt facili motu, & gyro distrahatur, & coniungi possit. *Auerja. q. 11. sect. 13.* quod si paulatim in auratio deleatur, non per hoc censetur deperdi benedictio. Et si iterum in auretur, aliqui cum *Lugo disp. 20. num. 95.* putant non deperdi. Sed *Soar. disp. 81. sect. 7.* cōtrarium putat, eum illa crusta auri licet tenuissima, sit pars principalis, & illam solū perlinet Episcopus consecrans.

Adhibetur aliud vas ad exponendum publice Sacramentum, illud que in processionibus deferendum, & appellatur ostens-

Eucharistici.

ostensorium de quo nihil habetur in iure: sed ex reuerentia debita tanto Sacramento seruanda est probata cōsuetudo.

Iesus in Eucharistia exigit apparatus corporalium. CAP. IV.

AD sustinendum sacra vasa, & Christi corpus requiritur linteum e lino cōfectum, quod dicitur corporale, cuius pars quedam disiuncta est palla, quæ diuiditur cooperiens calicem. Debet esse benedictum ab Episcopo, aut ab alio habente potestatem, quæ benedictio non deperditur ob solā lotionem, sed si ita scindatur, & laceretur, vt non remaneat eius pars apta ad vsum sacrificii. Purificatorium autem non indiget benedictione, licet debeat lauari, sicut corporale. *Villa-Villalob. lobos, tract. 7. dif. 19.*

Ratione dictæ consecrationis vetitum est laicis, ac saceris virginibus Deo dicatis contingere sacra vasa, & corporale, cap.

Auerja.

Lugus. Soarez.

in sancta de consec. d. r. cap. non licet. Eum tamen contactum non esse mortale secluso contemptu, & scandalo notavit *Vazquez*. *Vazq. disp. 233. n. 37.* esset autem mortale ea adhibere ad profanos vsus, & idē est de vestibus, DD. communiter.

Iustum est etiam ut corporale lauetur à Diacono, & lotio mittatur in sacrā piscinam cap. nemo, de consecrat. d. r. quod intelligitur de prima lotionē, quā per acta poterit corporale tangi à laicis, etiam à foeminis. *Auersa, q. 11. sect. 13.* Hoc vero obligat sub mortali. *Villalob.* *Vbi sup.* qui ait non esse culpam grauem primam lotionem fieri in flumine, cum ibi cessent omnia inconuenientia.

Auersa, Villalob.

Iesus In Eucharistia exigit apparatus vestium Sacerdotalium.

C A P. V.

Vestes quibus Sacerdos procedere debet ad celebrandum, sunt Amictus,

etus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, Casula, quae omnia esse debent benedicta ab Episcopo, aut ab habente priuilegium, & si aliqua ex his omittatur voluntarie: graue peccatum est, & potest assumi vnum vestimentum pro alio, vt stola, pro cingulo.

Aliqui DD. & non iudicat improbabile *Lugo, disp. 20. n. 102.* dicunt solum esse peccatum veniale, vel nullum in casu necessitatis sine cingulo celebrare, quia indumentum est minus considerabile, & non tam indumentum, quam indumentorum ligatura. *Lugus.*

Deinde in casu necessitatis, licitum fore celebrare absque vno, vel altero ex leuioribus vestibus, vt pote manipulo, vel stola, admittit *Soar. disp. 82. sect. 3. cū alijs,* quia defectus talis vestis non inducit grauem irreuerentiam. *Soarez.*

Deperditur harum vestium benedictio, si ita scindantur, vt ad hoc ministerium reddantur ineptae, aut formam mutant, vnde si ab Alba vna manica disuatur,

Tertia pars Trilogij

tur, & si postea iterum ponatur, perditur benedictio, secus esset si ita erat adaptata, quod solum funiculis coniugere-
Auersa tur, & facile coniungi, & se iungi posset, sicut diximus de calice tornatili. *Auersa*
q. 11. sect. 13. qui addit non deperdi cinguli benedictionem, & si scindatur, dummodo quod remanet sufficiens sit ad vsu cingendi, & ita ex vno cingulo possunt duo fieri.

Matth.

Amictus significat velamen illud, quo Iudæi faciem Christi velabant. *Matth.*
26. dicentes: prophetiza quis est, qui te percussit. Quoad mores significat armaturam fidei, qua Sacerdos debet esse munitus.

Cingulum significat ligamen, quo Iudæi in horto Iesum ligauerunt: moraliter significat castitatem, qua Sacerdos præfulgere debet.

Alba significat illam vestem albam, qua Herodes Iesum induit in signum mentis: moraliter significat innocentiam, quam Sacerdos ad altare apportare debet.

; Ma-

Eucharistici.

87

Manipulum significat secundum ligamen, quo manus Iesu sacratissime fuerunt columnæ alligatæ: moraliter significat contritionem, quam Sacerdos perferre debet.

Stola significat vltimum ligamẽ, quo ad crucifigendum Iesus ductus est: moraliter significat iugum Dominiç legi, quod ferre debet Sacerdos.

Casula significat tunicam inconsutilem, seu vestem purpuream, qua fuit Iesus indutus: moraliter significat charitatẽ, quæ nuncupatur vestis nuptialis. Hanc frater chare ad celebrandum porta, ne audias, quomodo intraisti amice non habens vestem nuptialem. Induens te supradictis vestibus debes recitare orationes in Missali assignatas: quamuis non obligant sub culpa mortali. *Pitigia d. 13.*

q. 2. art. 10.

?

Iesus

Iesus in Eucharistia exigit apparatus
aliarum rerum. CAP. VI.

PRæter supradicta est debita celebra-
tioni Missæ Crux ad ornatum altaris,
quæ debet esse in medio, id est in medio
candelabrorum, quia Christus per Cru-
cem fecit utraque vnum. *Innoc lib 3. cap.*
21. Non obligare sub mortali, quod sit
Cruce cum celebratur, docet *Soar. disp. 81.*
sect. 6. Nec requiritur secundum aliquos
in altari, ubi corpus Christi afferatur, ut
reputat probabile *Lugo disp. 20.* Saltem
est verum quando publice est expositum
Sacramentum. *Auersa, q. 11. sect. 13.*

Debent esse duæ candelæ ex cera: obli-
gat quæ sub mortali; at in necessitate nõ
multum graui potest celebrari cum vna
candela. *Layman. tract. 5. cap. 16.*

In necessitate posse celebrari cum lu-
mine de oleo, admittit *Soar. disp. 81. sect.*
6. Imò, & cum candelâ de seuo, vel adipe

per-

permittit *Azor. lib. 10. cap. 24.* Caue à nu-
mero candelarum superstitioso, atrede *Azor.*
ad rubricas Missalis, quibus stare debes.

Debere esse Missale in Altare, cuius
pars quædam est tabella secretorum ad
Sacerdotis commoditatem. Et si Sacer-
dos probè mente caleat totam Missam,
ita vt moraliter sit securus, debet habere
sub mortali Missale, docet *Filiuc. tract. 8.* *Filiucius*
6. 5. licet cõtrariũ teneat *Vazq. disp. 233.* *Vazquez*
cum alijs. Sed ad apparentiam, & vitan-
dum scandalũ debet esse liber in altari.

Debet etiam Sacerdos adhibere ad-
ministrandum in Missa virum, non fœ-
minã sub onere culpæ grauis, & in nullo
casu posse fœminam ministrare docet
Soar. disp. 85. sect. 1. Vnde Eremita nõ po-
test sine dispensatione celebrare sine mi-
nistro, quia voluntariè in eo statu persi-
stit. *Bonac. disp. 4. q. vlt. p. 9.* *Bonac.*

Per viscera Dei nostri, & sanguinem
Iesu Christi, quem quotidie Sacerdos
sumis, te rogo, vt quæ sunt necessaria ad
Missæ celebrationem conserues pura, &

mun-

Innocent.
Soarez.Lugo.
Auerja.

Layman.

Soarez.

Tertia pars Trilogij

Hugus munda; ne sis de numero illorum Sacerdotum, de quibus inquit *Hugo de Sancto Victore, lib. 12. de abusibus.*

OTio vacante,
Ebrietatibus student,
Terrena sapiunt,
Assidui in plateis,
Rari in Ecclesijs,
Tardi ad vestigandum culpam peccatoris,
Parati ad inquirendum vestigium leporis,
Libentius congregant canes, quã pauperes,
Velocius panẽ cani, quã pauperi porrigunt,
Plures seruiant ad mensã, quã ad Missam,
Thalamus ornatioꝝ, quam Ecclesia,
Mensa paratioꝝ, quam altaria,
Scyphus Calice pretiosior,
Equus Missali charior.
Cappa pulcrior casula,
Camisa delicatioꝝ, quam Alba,
Et quod horribile est auditu,
Mundiora femoralia, quam corporalia.

Hæc attende, ne sis vnus de Sacerdotibus, qui tot vitijs insiguntur, à cuncto popu-

Eucharistici.

89

populo contemuntur, à tyranis, & principibus corroduntur, & finaliter in inferno á dæmonibus affliguntur.

Iesus in Eucharistia exigens animã puritatem.

CAP. VII.

SACERDOS antequam ad celebrandum accedat, ita se debet disponere, quod non habeat conscientiam peccati mortalis. *Trident. Sess. 13. cap. 7. & can. Trident. 11.* Nefis scrupulosus ait *D. Bon. apud D. Bonae. Trulench. lib. 3. cap. 6. disp. 4.* sed facta probatione diligenti, & examine tuæ conscientia, postea ne cogites de propria dispositione, sed de altitudine tanti mysterij, & id cedit in maiorem reuerentiam Eucharistia. Sunt vero aliqui casus in quibus licet sine confessione celebretur, sed in omnibus debet haberi dolor de peccatis, qui sit existimata contritio.

M

Certi

Certi sunt, cum imminet mortis periculum, nisi celebret: dummodo non sit in cōtēptum legis. Aut si sit morti proximus, & constitutus in articulo sumendi viaticum. Item si debeas celebrare, vt des alteri viaticum. Rursus si Sacerdos videat ex non celebratione oriri scandalum aliorum, aut patiatur detrimentum suae fama, honor, & aestimatio. Item si nō potest confiteri nisi per interpretem; aut esset confessor, qui nollet eum audire, aut absolueres; vel adest Sacerdos, sed non habet iurisdictionem, vel est irregularis, suspensus, interdictus, excommunicatus vitandus: dummodo non sit in articulo mortis; tunc enim a quolibet Sacerdote potest absolui. Item est confessor, sed timet poenitens reuelationem confessionis, vel aliud graue detrimentum. Ita DD. communiter.

Casus dubij sunt, si Sacerdos conficius culpae mortalis potest celebrare adstrictus praecepto audiendi Missam, & non sit alius, a quo eam possit audire?

Qui.

Quidam affirmant, sed melius negat *Soarez disp. 67. sect. 4.* Si adest Sacerdos, cui non incumbit cura animarum, & vrget obligatio communionis Paschalis, non potest celebrare, ad se, & alios communicandum. *Bonau. q. 6. p. 1. contra aliquos*, quia magis vrget praeceptum praeuia confessionis ante communionem. Si vero talis esset parrochus, cui incumbit onus celebrandi, non solum die paschatis, sed & die festiuo potest celebrare, sine praeuia confessione, quod non licet simplici Sacerdoti, qui non est deputatus, vt populus audiat Missam.

Casus varii sunt. Si pro occasione communionis occurrat solemnis dies, in quo communicare quis cupit. Si sentit se ad celebrandum magna deuotione accendi. Si pro voto aut praecepto tenetur celebrare. Si erat celebraturus pro anima alicuius defuncti, quae suffragijs creditur indigere. Si habet copiam confessoris, sed expectabat alium ad

M 2

maio=

maiozem commoditatem, his, & aliis casibus non licet celebrare sine confessione. *Auersa. q. 8. sect. 6.*

Auersa.

Si in Missa comittis aliquod peccatum mortale, vel recordaris fecisse, & non confessum, si est comoditas confitendi, teneo confiteri, nisi adsit scandalum, in quacunque parte missę. *Lugus disp. 14. num. 113. licet Soarez dicat si occurrat post consecrationem, non teneri ob sacrificij reuerentiam.*

Lugus. Soarez.

Decretum de non celebrando sine pręuia confessione ligat eum, qui dubitat peccasse mortaliter, quia peccata mortalia dubia confiteri tenemur, & Concilium loquitur de peccatis, quę confiteri tenemur.

Qui in culpa mortali celebrat, duo peccata mortalia committit, comunicando, & consecrando, non distincta specie, ut docet *Mayron. d. 8. q. vii.* sed numero, quia bene tenet grauius esse comunicare, quam consecrare, cum primū ad secundum ordinetur. Cū peccato veniali quātumuis graui non est culpa mortalis, imo nec venialis, si solum est peccatum habituale, si

autem committitur in ipsa celebratione, aut sumptione, erit nouum peccatum veniale, quia pręfert aliquam irreuerentiam positiuam. *Soarez. disp. 66. sect. 1.*

Soarez. Trident.

Pręcipit *Tridenti vbi sup.* quod qui urgente necessitate sine pręuia confessione celebrat elicitam cōtritione, quā primum confiteatur. *Villalob. tract. 7. dif. 37.* in dubium vertit an obliget sub mortali? Cōmuniter autē DD. agnoscut sic obligare, quia sūt verba pręceptiuā: quinimo *Scot. d. 9. q. 1.* indicat ex iure diuino oriri hanc obligationem. Illud quā primū moraliter est intelligendum intra duos dies.

Villalob.

Scot.

Dictum decretum cōprehendit Sacerdotem celebrantem prętermissa confessione ob inopiam confessoris ex necessitate, & tamen sine cōtritione. *Vazq. Vazq. disp. 208. m. 2 2.* Non comprehendit autē celebrantem ex malitia in culpa mortali. *Soarez disp. 66. sect. 7.* qui vero inchoata Missa recordatur sui peccati ante cōmunionem adstringitur dicto decreto.

Soar.

Soarez vbi sup.

Mayron.

Iesus in Eucharistia inuitans ad communionem. CAP. VIII.

VT magis mens deuota intendat conscientie puritati, & cordi munditie, visum fuit mihi apponere verba dulcia dilecti Iesu ex diuinis literis, & S. Patribus desumpta, quibus inuitat ad communionem, ad formam Philomenae sancti Bonauenturae. Si ad haec verba non emolliris, lapis es, & non caro; si non liquefit ad hunc calorem, glacies es, & non cor, lege attente, recogita mente, quia nescio per quam viam Deus amplius te requirat, ex quo per hanc penitus non te habet.

Psal. 44.

A More si diuino, o mens es ignita,
timore filiali si forte sulcita.
populum tuum, domum patris oblita,
inclina aurem tuam, vt audias ita.

Des.

Descende de Libano veni coronari,
descende Sponsa mea, veni transformari,
festina, veni lacta, venique cibari
carne deifica sponsi tui cari.

Eia dulcis anima gemma pretiosa,
filia que carissima, candida que rosa,
dans escam omni carni, dat tibi speciosa,
deitatem, & sanguinem, & corpus, & ossa.

Veni sponsa candida, veni rubicunda,
sonet meis auribus vox tua iucunda:
en venio comedere, ego gemebunda,
egrediens ex fonte lacrymarum vnda.

Veni te reficiam clamat Iesus bonus,
veni, & tollam tuis ex humeris onus,
o vox menti suavis, cordi dulcis sonus,
qui succendit animam, velut Chorus nonus

Matt. 11.

Si nescis pulcherrima, vbi pasca gregem
egredere, & abi, vide si id negem,
sub speciebus panis inuenies Regem,
sub specie sum vini, scindens horum legem.

Cant. 1.

Diuinus iste panis domo panis natus,
Clibano virgineo coctus, preparatus,
in Cruce fuit tibi ita temperatus,
quod panis est Angeli, panis delicatus.

Terria pars Trilogij

Exod. 3. Hic later Horeb rubus, atq; rubus talis,
incombustus ardescit, flos que Marialis
fructum profert, & cibat pastor diuinalis,

Esa. 36. Israël's dispersos congregans sub alis.

Verè iã, mens, non debes tantũ suspirare,
quod me non potuisti videre, tractare,
D. Cbrisof osculari tangere. presentem amare,
verè me quotidie potes manducare.

Psal. 44. Verbũ quod eructauit Maiestas diuina
in lingua Pastor bonus collocat ouina,
absconditus que manet sub specie bina,

quem in vêtre circũdedit virgo Iosephina.

Her. 11. 2, Reg. 12. Vt tibi conuiuium darem peregrino,
assumere diuitis ex obibus sino,
aueam supsi pauperis operante Trino,
cum morte iudicio, & solui diuino.

Ad Patrẽ ex hoc mundo trãsiens Viator
Ioann. 13. me cinxi, vt sic essem tui ministrator,
te cinge lege mea, vt sic cibi dator
ad populum accinctum ducat te saluator.

Abacuc 3 Inuenies hĩc panem diuini saporis,
inuenies que potum gratissimi roris,
comede, bibe, vide, panis est amoris,
sapientia Vinum miscuit dulcoris.

Hic

Eucharistici.

93

Hic panis est vitalis, veritas, & vita, D. Bonau.
est panis immortalis, bonitas infinita,
à sanctis ad gloriam via satis trita,
atque pignus gloriæ appellatur ita. D. Thom.

Quã dulce conuiuium, esca quam suavis,
digne que recipienti Paradisi clauis,
& ex corde amanti nullus labor grauis,
licet sit fastidio cordibus ignauis.

Hic cibus regenerat, firmat, vnit, iungit, D. Bonau.
confederat, eleuat, Deo que coniungit,
demit vires corporis, ad praelium vngit
illuminat, purgat, atque hostem pungit.

Alit, auget, reficit, recreat que mentem, D. Bonau.
transformat animam reddit sapientem,
deificans hominem facit diligentem,
pium, misericordem, benignum, clementem.

Ibi que mens potitur requie cupita,
experitur que sponsi oscula mellita,
à Rege que speciei eius concupita, Psal. 44.
si contritio delet, quod accusat vita.

Si Deus est, hic sceptrum ibi dominatus,
si Rex est, opes ibi, ibi comitatus,
si dux est, ibi ducit, tibi dux paratus,
si Pastor est bonus, pascit agnus natus.

Ioan. 10.

Si

Tercia pars Trilogij

Si medicus sapiens, ibi medicina,
 si missus est coeliens, ibi sunt diuina,
 si via singularis, ibi peregrina,
 si triplex hostis adest, hic Maestas Trina.
 Si index destinatus, ibi Virga regens,
 si magister vocatus, ibi nobis legens,
 si conciuis est noster, ibi vitam degens,
 si intra nos est, perat nil hesitans egens.
 Si consumens est ignis, tibi tunc calefeit,
 si suavis, & misis, ibi te mulcescit,
 si lux est illuminans, & ibi lucefcit,
 si latet speciebus, sed amore crescit.
 Si pulcher est Dominus, ibi speciosus,
 si caelorum gloria, ibi gloriosus,
 si niue candidior, ibi pretiosus,
 si sane rubicundus, & ibi formosus:

Iesus omnes inuitat dulcis praedicator,
 exulum refugium, pauperum amator,
 apponit se omnibus pius consolator,
 generosas edere nos omnes hortatur.

Benjamin sic dilectus, filius doloris
 à Iesu non spernitur statim peccatoris,
 sed allicit, inuitat, vocat cunctis horis,
 at delicta non videt tanti vis amoris.

Eucharistici.

Habet hic Pellicanus, perforatū pectus,
 non consumens feruorem vltima senectus,
 ad te, mens, Iesus ait mens est aspectus,
 quia ibi oculus, vbi est affectus.

D. Bonau.

Venite sitientes omnes, & gustate
 suo fonte gratiam, profundē que latō,
 quod à me tribuitur in iocunditate,
 accipite, bibite, atque manducate.

D. Thom.

Dulcius suo fonte gratia bibuntur,
 author adest gratia, riuuli redduntur,
 amoris aqua dulci mentes capiuntur,
 si ad hoc Sacramentum gratia ducuntur.

Hac signa amoris sunt, Iesu Dei pacis,
 qui sic te calefacit, mens, instar fornacis
 gusta suauitatem panis effica cis,
 ve non ponatur obex, si quod potes, facis.

Veni mens, & comede, vocat gloria diues,
 fac ita, & vines.

Iesus

1. Iacob.

Ioan. 8.

D. Crisost.

D. Crisost.

Iesus in Eucharistia exigit corporis
dispositionem. CAP. IX.

Sacerdos celebraturus cum ea puritate debet accedere, quã tanti mysterii altitudo exigit, quare aliqui SS. Patres ita de munditia corporali loquuntur, ut pollutum etiã sine culpa à celebratione reiciant. Sed veritas est, quod sic celebrare non est peccatum mortale. *D. Tho. q. 80. art. 8.* Ex congruentia vero, nisi aliud necessitas exigat, abstineat.

D. Thom. Si autem pollutio est voluntaria, potes celebrare si rite confessus es: quoniam *Ioã. Sancius. Sancius disp. 27.* purat non esse peccatum veniale celebrare sic, sed si nõ vergeat necessitas, omnes debent ex congruentia, & multi affirmant esse culpam venialem, celebrare.

Requiritur etiã ad celebrandum ieiunium naturale, ita ut post sumptionem cibi in quacumque minima quantitate non liceat celebrare. Hęc cõsuetudo dimanat
ab

ab Apostolis *Clem. Epis. 2. & in Concil. Clemens. Nicæno confirmata.* Hoc vero solum est de iure positivo humano à Papa dispensabile, quod si Christus Apostolos non ieiunos communicauit, mysterium tangit, nec illud egit, ut à nobis obseruetur.

Si aliquid ore sumpseris, etiã si dentibus atteratur, si nõ deglutiatur, sed proiciatur, potes celebrare. Idem dic si aliquid ab extrinseco sumpseris in ore, vel in saliuam conuersum, vel saliuę immixtum, per modum eiusdem saliuę deglutiatur, *D. Tho. ad 4. & similiter dum quis aliquem liquorẽ lingua degustat, vel ore sumit, & quamuis foras expuat, forte tamen aliquid immixtum saliuę per modum saliuę deglutiatur. Auerfa, q. 8. sect. 8.*

Si reliquię cibi ex cœna præcedenti intra dentes relicte deglutiuntur casualiter, celebrationem non impediunt. *D. Tho. D. Thom. vbi sup.* Si vero aduertenter traiciantur, aliqui dicunt nõ frãgere ieiunium, de quo videtur *Diana. 4. p. tra. 4. res. 104.* tu cõtrarium tenent, quia in rigore sumptus cibus dicitur
cum

Hurtado.

cum traicitur de ore in stomachū, quod in dicto casu voluntarie accidit. *Gasp. Hurtado disp. 9. q. 8.*

Si aliquid sumpsiſti quod non potest nutrire, nec alterari, nec habet rationem cibi, aut potus, aut medicinae, secundum opinionem probabilem potes celebrare, nisi talis res respectu sumentis sumeretur, ut cibus, ut mulier que terram comedit ad voluptatem, & eam comedit ad inducendum pallorem per modum medicinae, *Lugus disp. 14. num. 30.* qui dubitat de papyro, quia videtur posse alterari, & nutrire. De tabaccho res est scrupulosa, & in opinione positum, vide *Dian. 5. p. tract. 13. resol. 1.*

Lugus.

Diana.

Licet non ieiunis celebrare. 1. ad coti sumendū sacrificium, ut si Sacerdos moriatur consecrata altera specie. 2. si consecrata vna specie, vel utraque, inuenis non esse ieiunum, debes prosequi. *Auerſa, q. 8. sect. 9.* Si vero nullam speciem consecraſti, recede ab altari, si non times scandalum, vel infamiam, quod si hoc times po-

Auerſa.

potes prosequi, non quidem titulo perficiendi sacrificium, cum non sit inchoatum, sed ad evitandum scandalum. *D. D. Thom. Thom. q. 83. art. 6. & alii.* Missam autem non ieiunus incipere non debes, cum nulla possit esse causa.

3. Si hauriendo calicem deprehendiſti pro vino fuisse infusam aquam, siue cum malitia, siue inaduerterter, debes incipere ab illis verbis, *familis modo*, & vinum consecrare, illam vero aquam non eiicias ex ore, sed sume, quia est periculum eiiciendi aliquam reliquiam consecratam.

4. Si sumpta ablutione inuenis reliquias fuisse dimissas ex materia consecrata, potes illas sumere. *Caiet. 10. 3. opu. Caiet. tract. 33. q. 1.* Si vero esset formula aut magna particula melius esset eam reseruare, si commode fieri potest. *Soar. disp. Soarez. 68. sect. 6.*

Granado, tract. 10. disp. 8. admittit posse Sacerdotem sacris vestibus indutum in sacristia sumere fragmentum reperiū in

Granado.

in

in patena post celebrationem, quod nō
admitterem, nisi in casu, quo illa particu-
la non posset asseruari, aut sumi in alia
missa: sufficit enim quod concedatur Sa-
cerdoti existenti in altare etiam dictis
vltimis orationibus. *Auersa, q. 8. sect. 9.*

5. Deficiente ieiunio potest non ieiunus
sumere Eucharistiam, si videlicet ir-
ruant infideles: si Ecclesia conflagrante
non possit alio asportari.

6. *Mayor, d. 9. q. 3.* tenet licere Sacerdo-
tem non ieiunum celebrare ad commu-
nicandum infirmum in periculo mortis
deficiente particula, seu formula: sed tu
tene contrarium, eum in tali casu infir-
mus non sit obligatus ad communican-
dum: sicut nec in predicto casu posset si-
ne vestibus sacris celebrare.

Inquires quid faciet Sacerdos dubius
an cibum sumpserit post mediam noctē?
R. Si habet opinionem probabilem quod
sit ieiunus, potest celebrare. Si dubitat,
Ioan. Sancius, disp. 42. putat posse com-
municare, eo quod melior est conditio
pos-

possidentis. *Negar Villalobos eum aliis, Villalob.*
tract. 1. dif. 21. quia possessio stat pro præ-
cepto prohibente communionem non
ieiunō. *Auersa, q. 8. sect. 8.* tenet ample-
ctendam esse tutiorem partem, scilicet
non celebrare, cum sine notabili detri-
mento fieri potest, & hoc tene, vt secu-
rius.

Lugus. Ligus distinguit: si dubitas, an aliquid
sumptis, potes communicare, quia ad-
te impediendum deberet contra te pro-
bare, seu tibi constare comedisse: at si
scis te comedisse, dubitas vero ante me-
diam noctem, vel post, non potes com-
municare, quia tibi incumbit onus pro-
bandi non comedisse post mediā noctē.

Villalob. Aduertit Villalobos ubi sup. quod ad
primum pulsus cymbali iam est hora,
& ideo si vis celebrare mane, debes,
quod in ore habes, eicere; & si fuerint
duo horologia; est in tua potestate elige-
re, nisi esset tale, quod inordinate pullat.
Sanchez, tom. 2. de matrim. disp. 41.

*Auersa.**Mayor.**Sancius.*

Iesus in Eucharistia exigit diuini officij deuotam recitationem.

CAP. X.

SCio aliquos à culpa graui excusare eos, qui Missam celebrant sine recitatione matutini cum laudibus. Diana, tract. 14. resol. 36. Sed non ignoro alios contrarium docere: vide illum loco citat.

Non autem negabis Sacerdotem teneri ad diuini officii recitationem, idque per soluendum clarè, attentè, & deuotè, affectuosè, iocundè, timoratè, & humiliter, & si vis antè oculos habere Christum in Eucharistia, sic ordinabis horas.

Ad Matutinum.

CONsidera incendium summæ charitatis Iesu, quo summa bonitas, & benignitas pro te vermiculo fatidico tā poe-

nosè sustinuit crucis opprobriū, & quomodo se prius discipulis tradidit in nobilissimi corporis cibationem, dulcissimi que sanguinis potionem.

ANGelica uirtutes, ciuesque superni, venire adoremus filium æterni, qui pro nobis est natus, traditus est sperni, per manus discipuli, ministri inferni.

Sed Iesus prius suis in escam se dedit, mysticèque moriens, idem nunc concedit, panis uiuus ueniens, panique succedit, & si sensus deficit fides tamen credit.

In hac morte mystica, requiè non datur, exultans cor iubilat, mens que iocundatur, memor esto, quoties mens. hac recitatur, quad diuina charitas tibi commendatur.

Cor cantans, vox, & opera, concordet
Psalmo, Lyra.

Nam suos cibans dextera, Rex cœli
fecit mira.

Descendit Dei filius ad pauperis honorem,
nobis prebēs carnē suā, sanguinis que rorē.

Ad Primam.

Considera illā antiquā sententiā Adē in
paradyso datā propter esum ligni,
in sudore vultus tui vesceris pane. Panis
iste, panis est Eucharistiæ, qui mentē re-
ficit, cum lacrymarum labore, cum spiri-
tus feruore, cum charitatis ardore.

*Iam Pater familias exit primo mane,
inuitans dulcissimo, vesceris ut pane,
operarios quarit iste panis sane,
torpens cor ab opere dimittit inane.*

*Eia dulcis anima, eia vigilemus
in vinea Sabaoth manum terra demus,
coram Deo cernui bis nato ploremus
venite festinantes, flentes adoremus.*

*Berthlem domo panis iustitiæ lumen
nascitur ex virgine timentibus numen,
in cuius penni s panis est vitale flumen
possidenti gratiæ montium cacumen.
In mētē veniens loquitur de Tribu Iuda leo,
me digne māducās, in me manet, Orego in eo*

*Labora, meditare, flens laudes Deo cane,
nam in sudore vultus tui vesceris pane.*

A D

Ad Tertiam.

Considera illā sūmā benignitatē Dei
altissimi, qui dignatur in mentem, vt
hospes intrare te honorans, & dicens.

*Ostia leua cordis hospiti benigno,
hoste cibi vitalis expulso maligno,
vitalis iste cibus visibili signo,
coelestis paradyssi comparatur ligno.*

*Hospes o dulcissime, o fons pietatis,
tibi quis consuluit, vt veniens gratis,
venias sub specie nostra paupertatis,
nisi zelus præbendi tuis escam natis.*

*Dulcis hospes animæ, cordis mei vita,
præueni cor gratia, venias, & iia,
in aure vox resonet sponsa concupita,
Ecce venio, gusta oscula mellira.*

*O fons splendoris, vas dulcoris, dos voris,
quis miretur igitur pro te si suspiro, iuncta
sine meritis tam zelanti viro.*

*Hospes ecce venit, exire obuiam ei
virginis est filius, atque filius Dei.*

N 3

A D

Ad Sextam.

Considera mirabiles effectus, quos magnificus dominus in mente efficit, si digne suscipitur, reficit, sanat auget, nutrit, &c.

Sub utraque specie Christus nobis datur. tali cibo, potu que mens impinguatur, de conuiuio tali Thomas sic affatur, dulcedo spiritalis fonte suo datur.

Mens cœlesti pane iubilat sopita, in igne, qui est Deus, manet, & ignita, fœlix, qui fruitur requie cupita, in via uiuens adhuc Dei sui uita.

Dic, dic, dulcis anima recepta, quid scis, Hostia consecrata? Feruet amor mentis? Liquescis per amorem hospitis presentis? Quiescis in brachijs sponsi venientis?

Lux de luce prodiens, cuius nomen est Vir oriens descendit in hospitium suorum, secum afferens panem Angelorum.

Mens, cor, & lingua, sensus, vigor, motus dentur Deo, qui præbet in cibum se totus.

A D

Ad Nonam.

Considera accerbissimam passionem, quam pro te Iesus pertulit, ut tibi acquireret panem Angelorum, & uinum robustorum, tibi Iesus cibus, tibi potus, in Israël magnus, in Iudæa potus.

Eucharistia dono sumpto singulari, suam mortem præcipit Iesus meditari, spinas, Crucem, vulnera, clauos osculari, nam plusquam timeri, uult Christus amari.

In Missa quotidie istud recitatur, ob hoc agnus innocens mystice mactatur, mens impletur gratia, donis, & ornatur, & futura gloriæ nobis pignus datur.

Fœlix, qui respiciens agnum delicatum, agnum sine macula, spinis coronatum sic affert suo patri recte meditatum, liuidum uerueribus, clauis perforatum.

Accedens ad comunione recolere Xpi passionem cum fletu recita Iesu labores sitim, famem, æstus, & sudores.

Dominicæ passionis memoriale perenne, reliquit Iesus nobis nocte suæ cœne.

N 4

A D

Ad Vesperas.

Considera, quod Iesus apparuit hora vespertina duobus discipulis de ipso loquentibus, & quomodo eorum corda calefecit, & ab eis cognoscitur in fractione panis; recita in Iesu nomine dicendo mane nobiscum Domine.

Remansit cum duobus hora vespertina, progrediens in via Maestas Diuina, in fractione panis sanæ peregrina, à suis est cognita nostra medicina.

Iam iam ad vesperascit orbis fabricator, iam iam mundus senescit, noster reparator, mane nobiscum clamat iustus, & peccator, cœlestem panem petens, ut miser viator.

Hec quã damnabiliter est homo cecatus, qui cum sic à Domino sit ipse cibus, hunc declinat medicum, qui sic est paratus, aperire languido suum dulce latus.

Parauli petierunt panem, accessit qui frangeret eis,

Iesus,

Iesus, qui frangit panem, prius tamen exclusis reis.

Cognouerunt eum in fractione panis, qui sũptus mors est malis, vita tamẽ sanis.

Ad Cõpletorium.

Considera quod olim pectoribus defunctorum Eucharistia reponebatur: cessauit hoc, & quotidie nunc in pectore Sacerdotis Christi corpus ponitur, tamquam pignus æternæ resurrectionis.

Eucharistiã sacrã mens digne sumentis, est nouum monumentum corporis viuẽtis, carnisque viuæ Christi, carnis innocentis; ab hoc procul recedat hostis nostræ mētis.

O lux innaccessibilis: pietas immensa, mens quidẽ contremiscit cogitans suspensa, si die rationis reddet cum offensa, quod in via suscepit altaris in mensa.

Sacramentũ frequenta, ó mens, istud pia, nec te frangat radio vitæ huius via, Dei carne nutritam mentem melodia, post hanc vitã suscipit Iesus cum Maria.

Non

Tertia pars Trilogij

Non quiescas, non tepescas offerens hoc sacrificium.

In hoc crescās, ut calescas meditans hoc beneficium.

Ad Sponsum clamat mens pia cūctis horis, osculetur me osculo sacro sui oris.

Iesus in Eucharistia exigit determinatam horam ad missa celebrationem. CAP. II.

TEMPUS celebrandæ Missæ regulariter loquendo incipit ab aurora vsq; ad meridiem. Aurora dicitur, quādo accipit illuminari per primam Solis irradiationem, vel paulo ante quadrantē, aut per dimidiam horam, *Bonac. disp. 4. q. vlt. p. 9.* qui dicit non esse peccatum mortali celebrare vna hora cum dimidia ante Solis ortum.

Licet autem ante auroram celebrare, 1. in nocte Natiuitatis Domini ex capit. nocte sancta, in qua tenet *Soar. disp. 80. sect.*

Bonac.

Soar.

Eucharistici.

sect. 4. posse nocte omnes tres Missas celebrari, & vbi est consuetudo posse fieri affirmat *Bonac. vbi sup.* Et vidatur colligi ex dicto cap. vbi dicitur nocte sancta Natiuitatis Domini Saluatoris Missas celebrant Presbyteri, quod non solum potest referri ad plures Sacerdotes, qui singuli possunt vnā Missam celebrare, sed etiam ad singulos, vt quilibet possit missas celebrare. Tu vero ita consuetudini.

Bonac.

2. Ex privilegio possunt Regulares causa itineris, vel alterius rei de licentia superioris celebrare per horam autē diē. Intellige ante illud tempus auroræ, quod omnibus conceditur. *Vide Villalob. tract. 8. dif. 22.* 3. Ex privilegio, aut consuetudine idem possunt Episcopi. 4. Ex causa necessaria idem potest quilibet Sacerdos, vt pote ad communicandum periclitantem: & tantā potest esse necessitas, vt hoc possit extendi ad tempus post mediam noctem. *Victoria num. 95.*

Villalob.

Victoria

Quanto autem post meridiem liceat celebrare

ce-

celebrare Missam, diuersimode assignatur, *Azorius, lib. 10. c. 15.* ait infra tertiam partem vnius horę, *Layman, lib. 1. tract. 5. c. 4.* infra dimidiatam horam, *Bonacina Vbi sup.* infra tres quadrantas, aut infra vnam horam. *Auersa, q. 11. sect. 16.* ait standum esse consuetudini locorum, non verò licet extendere vsque ad horam nonam, licet olim fuerit in vsu, vide *D. Tho. q. 83. art. 2.* Ex priuilegio licet celebrare post meridię, de quo vide *Villalobos, & alios;* & sine illo docent cõmuniter DD. posse celebrari ex publica causa post meridię, vt pote in diebus festiuis, & in die con-
Auersa. cionis, vt omnibus prohibeatur. *Auersa Vbi sup.*

Ex primata causa permittitur per hõ-
 ram post meridiem celebrare Sacerdoti
 impedito ratione itineris: & magis si oc-
 currat necessitas communicandi infir-
 mum periclitantem. *Vazquez, num. 41.*
 limitat ad tres horas post meridiem co-
 munionem infirmi. Denique ex dispen-
 satione Episcopi notant aliqui iusta de
 cau-

causa licere celebrare post horam præ-
 scriptam, sicut in aliis præceptis Eccle-
 siasticis.

*Iesus in Eucharistia exigit defectuum
 correctionem.* CAP. XII.

CVM homo faciliter distrahatur, so-
 lent occurrere varij defectus in ce-
 lebratione Missę, quibus debet Sacerdos
 occurrere, aduertendo cum *Villalobos tract. 8. dif. 32.* quod si eis non occurrat ob ig-
 norantiam, aut turbationem, inaduerten-
 tiam, aut in considerationem, non impu-
 tabitur ad peccatum mortale, nisi esset
 adeò ignorantia crassa, quod in re tam
 graui non admitteret excusationem.

Si Sacerdos subito inter celebrandũ
 deficit, si non consecraverat panem, sa-
 crificiũ est relinquendũ, quia substantia-
 liter non fuerat inchoatũ, at si consecra-
 uit, alter Sacerdos debet perficere, et si sic
 non fecerit, aut in peccato mortali, aut

201
 excommunicatus, & vt ait *Soar. disp. 89. sect. 1.* tenetur ad id Sacros, & tenetur conteri si sine grauissimo incommodo potest impedire talem defectum.

Si Sacerdos post consecrationem recordatur non esse ieiunium, aut in peccato mortali, aut excommunicatum, debet facta contritione perficere, *D. Tho. q. 83. ar. 6.* Si vero ante consecrationem recordatur, debet missam relinquere, si potest fieri sine scandalo.

Si Sacerdos deprehendat hostiam non fuisse de pane triticeo, vel liquorem infusum non fuisse de vite, vel non habuisse debitam intentionem, debet omnino hunc defectum supplere, ac de nouo consecrare, & post consecrationem sumere, & si hic defectus fuisset voluntarius: tenetur enim in se reuersus respicere.

Cave ne sis scrupulis anxius de prolatione verborum, aut debita intentione, quia regulariter debes existimare integre prouulisse, & intentionem habuisse saltem virtualem. Quod si verè es dubius

buis de defectu essentiali, deberes supplere sub conditione.

Si Sacerdos consecrauit, sed casu species deperduntur, vt pote si calix effundatur pœnitus, vel si hostia vento abripiatur, vel à mure rapiatur, & non capiat, vel videat panem, & vinum esse veneno infectum, aut si venenosum animal incidere in calicem, ita vt sine periculo graui sumi non posset, necesse est hunc defectum supplere, & iterum consecrare, quia etiam sumptio est de substantia sacrificij, ita notatur in Rubrica Missalis. Dixi si Calix omnino effundatur, quia si aliquid sanguinis in Calice remaneat, vel ex linteo, vel tabula possit lambi, & sic sumi, non est aliud consecrandum.

Si Sacerdos consecrata hostia aduertit in Calice non esse vinum, debet illud apponere si est vinum: Si non apposuit aquam, debet eam in modicissima quantitate apponere, & consecrare vinum, si vinum non fuit cōsecratum. Si vero post consecrationem vini aduertis aquam non fuisse

D. Thom. fuisse appositam non apponat, quia non est de essentia, *D. Tho. art. 6.*

Si consumpto corpore Christi hauries calicem deprehendit non esse vinum, incipiat ab illis verbis, *simili modo*, oblatio calice saltem mentaliter custodite vinum consecrat, & sumat. Et quoties defectus cuiusvis speciei deprehendatur post sumptam alteram speciem non oportet denuo consecrare, nisi illam speciem, quæ defecerat, eam que consecratam sumere. *Scot. d. 8. q. 3. Saar. disp. 80. sect. 1.*

Si Sacerdos per inadvertentiam, ignorantiam, aut perturbationem omiserit suplere defectum essentialem in ipsa actione, & missa; postea non debet suplere cum iam tempus præterierit, & est omnino distincta actio. *Coninch. & alij.*

Idem dicit *Bonacina*, *quest. ult. p. 10.* si sit periculum grauis scandali in inquirenda, & consecranda specie, cuius defectus deprehenditur. Hoc autem non admittit *Vazq. disp. 213. n. 19.* quia in hoc

hoc casu nullum possit oriri scandalum, nisi pusillorum eo quod Sacerdos mittat vinum in calicem, & consecrat.

Debet Sacerdos suplere defectus cum magna quiete, & dissimulatione sine strepitu, & perturbatione, & cum consecranda est species, debet iterum facere oblationem, quæ habetur in ofertorio saltem mentaliter, & consequenter consecrare, si est panis, incipiat qui pridie quam pateretur, &c. Et si est vini, *simili modo*, &c. ac deinceps prosequatur ab eo loco, ubi desinit, non repetendo alia intermedia, quæ dixit. Si alii defectus committantur, qui sunt accidentales, ut si oblitus est Sacerdos dicere Gloria, symbolum Nicenum, aut etiam aliam ex partibus præcipuis Missæ, non est necessarium suplere, sed potius debet progredi. Notat vero *Auersa* q. 11. *sect. 16.* quod si paulo post aduertat se aliquam ex præcipuis partibus Missæ prætermisissæ, ut euangelium, & inchoasset symbolum debet suo ordine reassumere, semper autem eligendum

Scot.
Saar.

Coninch.

Bonacina
Vazq.

Auersa.

Tertia pars Trilogij

dum quod minus potest offendere, vel perturbare populum.

Si sumendo sanguinem, remanserit aliqua particula in calice, digito ad labium calicis illā atrahat, & sumat eam, vel apponat aquam, & simul cum ea sumat illam. *Villalob. tra. 8. dif. 33.*

Si vinum congeletur, pannis calidis debet liquefieri. Et si hostia ad fractionē eius in calice ceciderit, si commode potest, sumatur per se; sin vero sumatur cū ipso sanguine, si irruant nostrę fidei hostes, & nō consecrasti, relinque massam, si fuerit post consecrationē, sume sacrificiū sine alia cæremonia, si fieri potest sine scandalo, & iniuria religionis Christi; sin vero pro Christo debes mortē subire.

Quid vero faciendū sit cum Sacerdos euomit, hostiā, vel in terrā aliqua particula delabatur, vel sanguis effanditur, vide in Rubri. Miss. §. 10. Ex quo apparet ad hęc ita respōdēdū. Si animal comedit Eucharistiā, extrahenda est Eucharistia, si potest, & cōseruāda donec corrūpatur; post

Eucharistici.

107

post corruptionē cōburēda, sicut ipsum animal est cōburendū, & cineres ipsius mittēdi sunt in piscinā; si animal ceciderit in calicē, & est ante cōsecrationē, sume aliud vinū; si post illā, & Sacerdos nō potest sine incommodo vtrūque sumere, sumere debet species consecratas extracto animali, & diligēter abluto, & cōbusto eius cineres in piscinam mittere.

Si totus sāguis est cū veneno in linteis, vel stuppa tā diu seruetur donec species vini fuerint dissecatae, & tunc stuppa cōburatur, & cōbustio in sacrariū proiciatur hęc restē perpende, quia ex his potes colligere, quid in aliis faciendum sit.

Iesus in Eucharistia dat Sacerdotibus salubrem monitionem. CAP. XIII.

AD vos, o Sacerdotes dulcis Iesus factus, quos ut Dei ministros terra veneratur, per vos que mysterium missę celebratur, & verē Dei agnus mysticē mactatur.

1. Cor. 4.

Tertia pars Trilogij

En me ipsum pro vestra trado libertate,
vestris simul manibus me dedo, notate,
exhibete gratias pro hac potestate,
distribuite iuste, dignè me tractate.

Ioan. 15. Seruitutis nomine iam iam vti nolo,
sed in cunctis amicos appellare volo,
do quod tribuit Pater in superno polo,

D. Thom. & quod virgo præstitit, de quo nihil tollo.

1. Cor. 4. Sacratibus vestris manibus caeli pono claves
exhibere vos iunctis mites, & suaves,
pacificos, modestos, Sacerdos quod habes
à Deo accepisti, cur reo non faues?

Matth. 5. Mundi lux ego dixi estis Sacerdotes,
terre, sal, & ciuitas, caeli sane dotes,
illumina, tempera, defende quod pores,
ut fractum consolides, attentè que notes.

Celebratis in omnibus te geras attente,
volue, reuolue sacra mysteria mente,
nec vadas celebrare more te ducente,
vide quod coram Deo loqueris potente.

Ah quoties celebras te, te properante;
age, age quod agis, mente reclamante,
sic te opponis miser Maieitati sanctæ,
rationi reginæ sensu dominante.

At-

Eucharistici.

107

Attende quod recipis in mystica mēsa,
humanitas est Christi pro nobis suspensa,
recipiturque simul deitas immensa,
accedere, nec minima præsumas offensa.

Desidèrè que mentis vide ne reperiās,
vsque dum sis feruidus, nec in te quiescas,
in amore dilecti ita tui crescas,
quod in tuo calore alijs calescas.

Accede cum amore tuarum medullarū,
non nixus auxilio virium tuarum,
si sitiens accedes fontem gratiarum,
tua rumpet viscera imber lacrymarum.

Ne capias venenum forte loco mellis,
dulcedo totus Christus nihil habens fellis,
ah quoties celebras, nolis, siue velis,
hostia gratuita celebratur caelis.

Statim, ac incipias missam celebrare,
propone corde tuo ista cogitare,
Christifera tormenta, passionis mare,
cogita, recogita, plora que amare.

Meditare cum fletu illius labores,
sitim, famem, frigora, æstus, & labores,
quæ dignanter pertulit propter peccatores,
ut sic illorum prauos renouaret mors.

O 3

San.

Tertia pars Trilogij

Sanguineus in horro sudor, & exiuit,
tormentum patibuli, alacris, & iuit,
& serui Pontificis alapam subiuit,
tacens, patiens fuit, dolens te quæsiuit.

A præside Pilato fuit flagellatus,
vt stultus ab Herode Rege reputatus,
à militibus simul spinis coronatus,
inter duos Latrones Cruce reclinatus.

Ibi suum cor ardens tibi denudauit,
ibi suo sanguine te ó de albauit.

Vide, mens, sic aspersa, quod te sic amauit,
inclinato capite, clamans expirauit.

Puritasque corporis in te sit insignis,
nec intus, nec opere, nec verbis, nec signis
Vitiij luxuria appareat ignis,
ne teneas Dominum manibus indignis.

Cur non, lapsus laqueo huius passionis,
statuum tuum firmiter memoria ponis,
nostri sunt mulieres laquei prædonis,
quæ te priuant diuinis tot, tantisque donis.

Pudet pudet dicere, quæ modo dicturus
erubescere lubrice, qui celebraturus,
ascendis nocte lectum prolem geniturus,
Maria natum manè, ore, qui sumpturus.

In

Eucharistici.

108

Infigens os in loco Iesu cicatricis,
adhuc ibi inhians ori meretricis,
oscula Deitatis spernens creatricis,
voluptates corporis optas infallicis.

Parce mihi Domine, sic taces, sic siles?
dormis ne? sic te spernunt creatura viles?
qui Ecclesiæ tuæ nomen dedit miles
contra te, Iesu bone, fit fortis Achilles.

Cum egrotet anima culpa tan vetere
ex mensa Iesu cupis buccellam merere?
coeli panem suauem audes, & petere?
petis quod febricitans solet appetere.

Istud vitiū turpe sunt sensus fontes
exteriorum nomen apud nos habentes
isti nunc in infernum descendant vinètes,
ne contingat descendant illuc morientes.

Quoties communicas, Iesum recepisti,
infigis que osculum in faciem Christi,
inimicus existens, Aue, si dixisti,
ad quid tibi respondet, amice venisti?

Si petis panem, pignus gloriæ futuræ,
hilaris tu concede panem creaturæ,
neque tradas naturam misere clausuræ,
auarus enim semper est carcer nature.

O 4

Nec

D. Hiero.

Origenes.

D. Augu.

D. Thom.

D. Cbrisof

Tercia pars Trilogij

Nec feras manus plenas Sacerdos, ut ludas
pauperibus, ab ope monstrans eas nudas,
nec mentem diuitijs in gehenam detrudas,

D. Crisost. ab hac mēsa sit procul, & Simon, & Iudas.

Et cum de domo me a debeas curare,
id in tua propria soles applicare,
D. Augu. noli amplius rogo lacus vulnerare,
culpam tuam lanceam vide superare.

D. Berna. Falstas, scurvilitas non egrediatur
ex ore, quod sanguine Christi rubricatur,
nec gula possideat mentem, qua cibatur

D. Thom. caelesti dulci pane, & impinguatur.

Si veritas in Missa mystice signatur
videtur, si mens à fratre tuo separatur,
si ita, à te mea lex non obseruatur,
vis quod inconstituta tunica scindatur.

Forrē queres anima, quare Rex cælorū
elementorum latet specie duorum?
ut magis augeatur fides, & bonorum,
D. Alber. & ne magis accrescat peccatū malorum.

Cur sub alba specie Iesus est velatus
ab omnibus videri, qui cupit amari?
quia Sponsus candidus Sponsæ candidatus,
in vno crine colli mansit vulneratus.

Si

Eucharistici.

Si maiorem populi dignitatem habes
clarior apparebit in te tua labe,
secularium culpis tua vita faues,
dum non cunctis emittis odores suaves.

Vae nobis, o Maiestas semper infinita,
Vox quidē digna, quod sit acunctis audita
presenti iam tempore loqui potest ita,
erit sicut populi Sacerdotis vita.

Qua mēs nā cōtumescenti quis nō admira-
quoties Chrysostomi dicti recordatur,
quod ex Sacerdotib⁹ maior pars damnatur,
neque dicens temerē Sanctus loquebatur.

Time pastor Sacerdos vita maculatus,
ne sit grex à Domino pro te castigatus,
solet esse hac vita iustus flagellatus,
& impius à poena pro nunc liberatus.

Recognosce Sacerdos tuam dignitatem
diuina sis naturæ consors, vilitatem
non redeas in veterem, ama puritatem,
& priusquam comedas, quare sanitatem.

Si reſta nutriuntur corpora non sana
ipsa esca leduntur, & quotidiana,
sic ladie comedentem proles Mariana
si fortē charitate caret Christiana.

Deus

Ej. 1. 23.

D. Crisost.

D. Leo.

Hypocrit.

Deut. 4.

Deus ignis consumens, charitas ignita,
si positus in pectore, mens non ardet ita,
sane cor est frigidum, res, & inaudita,
quod in te fit charitas, ita consopita.

D. Bo. 140.

Ponis mel in lingua, protinus dulcescit,
in pectore si calor, penitus calefcit?
atque cibo solido nonné corpus crescit?
adhibes, & mitia, vulnus, & mitefcit.

Dic, dic effectus talis experiris homo,
recipiens hunc cibum mentis tuae domo,
si non? fortè teneris falso mundi pomo,
affectum ex effectu clarissime promo.

Sis ergo in omnibus castus, mundus, purus,
neq; iste sermo tibi videatur durus,
ira Sacerdos sanè est celebraturus,
post celebrationem, quasi moriturus.

Si vrget tentatio: Proregis honesti,
resiste fortis verbis vitiorum pesti,
Genes. 39. quomodo hoc faciam? Domino coelesti,
Ioann. 13. tradente mihi cuncta ante diem festi.

Si plura scis de Deo, scias, & amare
fcire; & non amare plus est ignorare,
sic viue, sic que cura vitam ordinare,

Aug. ut dignè quotidie possis celebrare.

* Pra-

Preparatio ad Missam celebrandam.

Cum tota vita Iesu in saeculo secun-
dum Vbertinum lib. 4. de vita Salua-
toris quasi vna solemmissima Missa fue-
rit, in qua ipse fuit altare, & templum, &
hostia, ideo quidquid agitur in Missa ni-
hil aliud representat, nisi Christi, vitam,
& passionem, quam Sacerdos ante cele-
brationem recolere debet, & in ipsa ce-
lebratione praemeditari.

Sacerdos celebraturus praemittere de-
bet confessionem Sacramentalem, & si
non sit cōsciens sibi de culpa mortali est
salubre cōsiliū eam praemittere in cō-
scientia discretā, non scrupulosa. 1. Quia
gratia augetur, 2. Quia in ea exercentur
plures virtutes, nempe humilitas, obe-
dientia Sacerdoti vicem Dei gerenti, do-
lor de peccatis, spes, veritas, & alia. 3.
Propter culpas graues, quae propter igno-
rantias culpabiles, non putatae sunt tales,
quando fuerunt commissae, sed postea
quia

Tertia pars Trilogij

quia antea eas commisit, eas non confiteatur propter obliuionem inculpabilē, remittuntur enim indirecte in cōfessione, dummodo non omittantur ex malitia.

4. Propter censuras, in quas ex ignorantia crassa potes incidere, quę non auferuntur contritione, sed absolutione, & potes remanere absolutus ab illis ex obliuione dimissis per illam absolutionē generalem, etiam reseruatis, dummodo absoluens id possit ex officio, aut priuilegio, & habeat intentionem auferendi omnes censuras: *Bonac. disp. 1. de cens. q. 3. p. 6. Soar. disp. 7. sect. 1.* qui addunt censuras non indigere alia absolutione, sed solum peccata oblita, vt directe absoluantur, & vt confessio integra fiat.

5. Quia ex frequenti confessione cōscientia fit timida, ibi sentimus quantum proficimus; ibi á profectu, quam longe distamus. 6. Propter reuerentiam Eucharistię, quam sumere non audes, nisi præcedente Sacramento Pœ-

Eucharistici.

III

nitentię in quo debes ellicere verum actum doloris, saltē attritionis, quam oportet, vt habeas; etiam si coneris ad actum contritionis, potest enim ad eam conari, & ad eam non peruenire. Vnde ad maiorem securitatem ellice actum attritionis, qui est facilior, & sufficiens dispositio ad gratiam cum Sacramento.

Motina ad celebrandum.

Finis operi tuo nomen imponit: Vnde in celebratione tanti mysterii rectam intentionē præferre debes. Væ, væ, Domine Deus, ait D. Bonau. de *Prepar. ad Miss.* quanti infelices ascendunt ad sacros ordines, & diuina mysteria tractant, non panem cęlestem, sed terrenū quærentes; non ergo debes celebrare propter turpelucrū, nec propter tumore, aut ambitionem, aut vanam gloriā, aut consuetudinem, sed propter hæc motiua.

Pri.

Primo ad honorem, & gloriam supremae Maiestatis, quam in celebratione recognoscere debes. 2. Propter memoriam Passionis Domini, quam recoleere debes; hoc facite in meam commemorationem. *1. ad Cor. II. 3.* Ut interiorius viuificeris, nam per virtutem huius Sacramenti aliquando fit de atrito contritus; per gratiam enim illuminamur, purgamur, & perficimur. *D. Thom. 3. p. 9. art. 3.*

4. In augmentum deuotionis, vnde dicitur in *Psal.* Impinguasti caput meum, & calix meus inebrians quam preclarus est. 5. Ad mitigationem fomitis, quia sicut aqua refrigerat, ita Eucharistia refrigerat ab ardore concupiscentiae. *D. Tho. vbi sup. art. 6.*

6. In augmentum virtutum, & in remedium culparum venialium. *D. Thom. vbi sup. 7.* Ut arma suscipias contra diabolum, parasti in conspectu meo mentem aduersus eos, qui tribulant me, *Psal. 22. 8.* Ut subuenias viuis, & defunctis.

*1. Cho. II.**D. Thom.**D. Thom.**D. Thom.**D. Tho. a. D. Thom. opus. 57.*

Frequentia celebrationis.

Satis controuersum est, quo tempore teneatur Sacerdos celebrare, res est certa quod habentes curam animarum ad minus tenentur diebus festinis celebrare, nisi per alium satisfaciant populo. De aliis dicit Bonau. quod Sacerdos, qui de altari non viuit, non peccat si conscientia dicat quod ob sui indignitatem, & Sacramenti reuerentiam abstineat, subscribunt plures Theologi putantes Sacerdotem numquam celebrantem non peccare mortaliter, de quo vide *Sour. 3. p. disp. 80. sect. 1.*

Sed sententia *D. Tho. 3. p. 9. art. 10.* tenenda est non excusari a culpa mortali Sacerdotem, qui sine causa rationabili non celebrat ad minus in praecipuis festis, & maxime in illis, in quibus deuoti saeculares solent communicare, tum quia cum Christus ordinauit Apostolos Sacerdotes dixit hoc facite in meam com-

memorationem, quę verba præceptum continent, tum quia iudicabitur tãquam feruus nequam, qui abscondit pecuniam domini sui: tum denique propter scandalum sæcularium, qui cognoscentes Sacerdotem suo officio non uti vident.

Quotidię celebrare laudabile est, si ex huiusmodi celebratione nõ minuatur reuerentia debita. Si autę minueretur, tũc aliquando cessandũ est, quia maiorę efficaciam recipit homo in vna missa cũ bona præparatione, quam in multis, si non se præparat diligẽter: vnde si sentiat per multam frequentationem, quod reuerentia minuitur, & feruor non crescit debet interdum abstinere, vt postea cum maiori deuotione accedat. *Scrut. Sacerdos. tract. 2. p. 2.*

Pro quibus est celebrandum.

CVM in Eucharistia contineantur merita Christi, quę infinita sunt, idcõ Sacerdos liberaliter se gerere debet

bet in applicatione eorum. Debet ergo pro omnibus orare, & si aliquem fidelẽ, præcipue propter odium excludat, vt non sit particeps tanti beneficii, mortaliter peccat. *D. Bonau. de preparat. ad miss. cap. II.*

Debes pro defunctis orare in primo memento, quia est probabile sacrificiũ in consecratione consumari, & eius effectus non debet esse suspensus, sed statim datur. *Soan. disp. 51. sect. 3.* Id quę colligitur ex illis verbis Canonis pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis pro se, suis quę omnibus, pro redemptione animarum suarũ. Nec contra hoc est, quod post consecrationem succedit memento pro defunctis, nam cum Christus sit ibi præsens, potest Sacerdos amplius orare, & plura à benigno Iesu impetrare pro defunctis.

Memento pro uiuis, & defunctis.

Pater Sancté, Pater Æterné, Pater Omnipotens: ego seruus tuus offero tibi hoc sacrificium ad honorem, & gloriam tui nominis, & ad honorem sacrae humanitatis Christi Domini mei, & Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum.

Deinde offero pro me in gratiarum actionem pro beneficiis mihi á te collatis, pro expiatione peccatorum meorum, ut mihi concedas fidem, spem, charitatem, humilitatem, obedientiam, castitatem, patientiam, vitam; ut tibi seruiam, & mortem in gratia, cæteraque disponas, ut tibi magis placeant.

Offero etiam pro illa persona, vel personis, pro quibus hoc sacrificium offerre debeo.

Offero etiam pro tua sancta Ecclesia, pro Papa, Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Sacerdotibus, Doctoribus, Rectoribus, Clericis, Mo-

na-

nachis, Religiosis, Monasteriis, & omnibus Christo famulantibus, pro Regibus, pro Ducibus, pro Principibus, & cæteris nobilibus, pro benefactoribus meis, & mihi recomendaris, pro parentibus, con sanguineis, amicis, fratribus, siue corporalibus, siue spiritualibus. Pro paganis, seismaticis, & hereticis, ut ad te Deum uiuum, & verum conuertantur: ac denique pro his, quos vis, & quibus debitor sum: nota quod pro hereticis potest Sacerdos orare tanquam particularis persona.

Offero etiã pro animabus existentibus in purgatorio, singulariter pro his, quibus charitate spirituali coniunctus fui, & pro animabus, quæ sunt destitutæ suffragio, & pro his, quæ sunt in grauioribus pœnis, & pro his, quæ á purgatorio liberandæ propinquiores sunt amen.

Meditatio dum Missa celebratur.

Sacerdos ad altare egrediens se debet considerare personam Christi geren-

tem, qui in ara Crucis se obtulit Patri pro nostris peccatis, & ideo in Missa debet apponere diligentiam magnam in signis, & actibus, maiorem in verbis maximam in intentione, & vitam Christi ad sequentes considerationes reducere.

Iesus ut parcat, exoratus.

CONSIDERA quam provide Mater Ecclesia initio Missæ præmittit confessionem peccatorum opponens se Pharisæo, qui ascendit orare, & noluit Deum rogare, sed se laudare, ille incipit gratiarum actione, & Sacerdos incipit peccatorum confessione. Ille finivit peccatorum onere, Sacerdos finit actione gratiarum. Licet ergo in Missa sis Nuntius, & Legatus, dic non lingua, nec labiis, sed corde. Domine mi quis sum ego, ut præsumam tam nobile Sacramentum ministrare, humilia te, quia miser, & indignus es, quotidie peccas,

*Laudu.
Carb.*

in-

incorrigibiliter perseverans.

Iesus à Patribus desideratus.

CONSIDERA desiderium antiquorum Patrum, de adventu Christi in carne, quod designatur in introitu Missæ, ut ait Rupertus. Utinam tu tam affectuose desiderares verbum, iam missum, quantum illi cupierunt promissum. Illi feruidi in eius expectatione, & tu tepidus in eius corporis, & sanguinis communionem. Accede feruidus vitando non solum mortalia, sed etiam venialia per negligentiam, & otium facta, per distractionem, & prauam consuetudinem commissa.

Iesus nobis datus, nobis natus.

Considera, quod postquam venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum in mundum, quem virgo concepit, virgo peperit, & quem genuit, educavit, hunc adventum

D. Bonau. significat Gloria in excelsis Deo, ò si es-
ses dignus accipere infantem inter bra-
chia spiritualia, & intueri faciem eius, &
diligenter, & reuerenter deosculari. De-
Psal. 36. lectare in illo, & dabit tibi portionē cor-
dis tui, præbe illi cor tuum, vt tibi præ-
beat corpus suum. Dirige orationē Bea-
tæ Trinitati, Patri mittenti, Filio venien-
ti, Spiritui sancto supervenienti in Ma-
riam in eius incarnatione.

Iesus à Baptista prænunciatus.

Magister bonus prius cæpit facere,
quam docere, & ideo vsque ad tri-
gesimum annum operabatur in occulto,
quod palam loc uturus erat, prænunciari
voluit à Baptista, cuius officium, nempe
vocis, significat Epistola, in qua debes
considerare, quod Christus veniens ad
mentem exigit puritatem rectitudinem,
bonitatem, & ad bonum præpitudinē,
pœniteat te peccasse, & dole de præteri-
ta vita, vt sic merearis audire verba æter-
næ vitæ.

Iesus

Iesus mundo manifestatus.

Considera quod cum Iesus ad trigef-
simum annum peruenisset à Ioanne
baptizatus, & hostē deuicto se mundo
manifestauit per præpicationem, per in-
firmorum curationem, per mortuorum
suscitationem, per miraculorum effe ctio-
nem, per discipulorum vocationem, per
discipulorum missionem, & hanc prædi-
cationem Christi Euangelium significat,
cuius verba summa reuerentia, & tremo-
re audire debes, attente audiendo, & ea
exequendo. Vnde audiens ea stas, quasi
paratus ad executionem.

D. Bonau.

*Iesus per totum mundum
prædicatus.*

Considera in simbolo doctrinam,
quam Apostoli acceperunt, mundo
prædicatam, & fidem Christi per eos de-

P 4

cla-

claratam. Symbolum, quod canitur in missa, est symbolum Nicenum: symbolum enim Apostolorum solum continet duodecim Articulos Fidei propter duodecim Apostolos, qui illud post Ascensionem Domini composuerunt. Et credendum est, quod B. Virgo Maria, erat præsens in medio eorum, vt magistra. Exerce actum firmum Fidei, præcipue circa existentiam Christi in Eucharistia. Vnde in fine te signas signo Crucis, quasi paratus ponere vitam in defensionem Fidei.

Iesus Ephrem moratur ad moriendum paratus.

Considera quod post symbolum sequitur offertorium, & eo dicto Missam prosequeris sub silentio, per quod datur intelligi mansio Christi cum discipulis suis in Ephrem, conspiratio Iudeorum in concilio. In tuere Iesum quasi

D. Bonav.

quasi imbecillum. & pauperem, mortem quasi verum hominem timentem. Sed licet in Iudæam non ambulabat, ambulabat se præparans pro mundo moriturus.

Iesus Triumphator acclamatus.

Considera ad offertorium statim addi præfationem, quæ significat illum mirabilem Hymnum, quem pueri Hebræorum in ingressu Iesu in Hierusalem cecinerunt dicentes, Osanna filio David, benedictus, qui venit in nomine Domini. Hic triumphus excedit triumphos Romanorum: illi enim solum corpora subiugabant, Iesus vero corda, etiam vsu rationis carentium sibi subiecit. Latificat valde hic Hymnus mentes pias, & si pius es, congaude, & mente consurge, & cum Angelis clamma, Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c.

Ie-

Iesus orans prostratus.

Considera quod post prefationem sequitur Canon Missæ. Incipit que. Tigitur, à litera, quæ signi crucis formam habet, ut intelligas Crucis mysteria peragi. Hymno dicto exiit Iesus in montem Oliuarum ad Patrem oraturus. A quo traditur tamquam donum gratuitum, à Iuda vili pretio, à Pontificibus propter inuidiam. Hanc triplicem traditionem significant illa verba. Hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia illibata. In tuere Iesum cuius sudor est sanguis vide in quanto dolore est, & communicata tribulatione coniunge orationem pro Ecclesia, pro Papa, &c.

D. Augu.

Iesus pro nobis à Sanctis rogatus.

D. Bonau.

Facto memento sequitur communicações, quasi Sacerdos dicat. Et si propter peccata nostra non meremur exaudi.

diri, communionem, id est, ceterum Sanctorum omnium exaudiri mereamur, præcipue Virginis Mariæ, cuius sanctitas supergressa est vniuersas. Perpende mysterium, In hac commemoratione, quæ fit ante consecrationem, petimus suffragium Sanctorum in ea, quæ fit post consecrationem, petimus consortium, quia antequam corpus consecratur, quod vniuersalem significat Ecclesiam, id est, antequam regnum adueniat, est necessarium sanctorum suffragium, sed post consecrationem, & aduentum regni, assequemur in patria sanctorum consortium.

Innocenc.

Iesus nostra absolute placatus.

Considera quod Deo semper humilium deprecatio placuit, & ideo sequitur hæc igitur oblationem, quia Deus licet iratus propter culpas nostras, placatur missæ sacrificio in nomine totius famillæ, id est Ecclesiæ, sibi oblato, seruitus hæc latría mystica à Clemente vocatur, quia

D. Clem.

Preparatio

quia reuera Missa est actus perfectissimæ latriæ.

Iesus indicibus presentatus.

IN illis quinque signis, quæ sunt ante consecrationem debes considerare progressum Christi in sua passione per quinque stationes; nempe in domo Anæ, in domo Cayphæ, in domo Pilati, in domo Herodis, in domo Pilati. Vide quid pro te fecit, qui te fecit, quot tormenta pro te pertulit.

Iesus pro nobis mystice mactatus.

CVM perueneris ad qui pridis quam pateretur, debes præcipue applicare cor ad attendendum, & os ad distincte proferendum, vt nihil de forma verborum omittatur. Considera quod ille, qui se Patri obrulit cruentè in Cruce pro nobis, nunc in altari incruenter se offert, & mystice mactatur. Vide

ad Missam.

119

de Iesu bonitatē, qui dignatur captiuus esse in altari, iuxta illud Hieremiæ, ecce ego in manibus vestris sum. Si ergo est in tuis manibus, reuerenter, & decenter contracta, quem Pater Æternus genuit, & virgo peperit, Filius est Patris sancti, & matris immaculatę.

*D. Bonau.
Hierem.*

26.

Iesus a Sacerdote eleuatus.

HOSTIAM consecratam statim eleuas in altum, quod significat eleuationē Christi in cruce. Sic debes mentaliter orare. O Pater cœlestis peccauimus, & te ad iracundiam prouocauimus; sed nunc respice in faciem Christi tui, quem tibi presentamus, & te ab ira ad misericordiam prouocamus.

Iesus pro nobis Patri oblatus.

ELEUATA hostia, & calice, incipis. Unde & memores; quæ uerba usque ad Memento debes reuerēter, & deuote reci-

reci-

Soro.

recitare, quia secundum aliquos sunt de
essentia sacrificij. Vide quod fit mentio
de passione, quæ vulnerat charitatem, de
resurrectione, quæ roborat fidem, & de
ascensione, quæ lætificat spem, quis hæc
considerans celeriter per illa verba per-
curreret tepide, & indeuote? Considera
quid offers, cui offers, pro quibus offers,
& quomodo offers.

*Iesus à Latrone, & Centurione filius
Dei prædicatus.*

Innocenc

Nobis quoque peccatoribus percutere
pectora conuenit, confessionem
Centurionis, & Latronis imitantes,
verè Filius Dei es, qui sub speciebus pa-
nis, & vini latet, qui pro nobis passus est,
qui sine mortalibus viuere possumus, si-
ne venialibus raro, sed qui pepercit La-
troni in Cruce pendenti, parceret tibi ex
corde peccata confitenti.

*Iesus**Iesus in sepulchro collocatus.*

Eleuatur calix cum hostia, & statim
deponitur, vsque ad fractionem ho-
stia. Considera depositionem Christi de
Cruce in sepulchro: Vnde Calix operitur
palla, non vt hætenus ad cautelam, sed
ad mysterium, ita vt palla designetur la-
pis ad hostium monumenti, oculis in
hostiam intenditis deuote recita Pater no-
ster in quo petis quidquid est necessariū
ad tuam, & aliorum salutem.

*Gauant.**Iesus resuscitatus.*

In fractione panis considera Christi
resurrectionem à duobus discipulis
cognitā euntibus ad Castellum Emaus:
vide rectum ordinem, quem Ecclesia ser-
uat. In ipsa actione, dicit, pax Domini
semper vobiscum, per quod datur intel-
ligi pax discipulis commendata in Chri-
sti resurrectione.

*Innocenc.**Iesus*

Iesus manducatus.

Communionem præcedit oratio, Domine Iesu Christe. In qua tria petis, à peccatis liberationem, præceptis diuinis obedientiam, & Deo firmam adhesionem. Dic cum deuotione, & corde cõtrito, & conscientia non ficta. In communionem cor præpara ad ingressum hospitis tam benigni. Os apponis ad fontem vitæ, ad fontem sapientiæ, ad fontem æterni luminis. Dulciter ex ipso fonte bibuntur aquæ. Debes notare, quod eandem hostiam numero, quam consecrasti, debes sumere, quia debet consummi idem sacrificium numero, quod perficitur.

Iesus pro nobis Patri representatus.

D. Bonau.

Finita communionem sequitur oratio, & signatur quod Iesus pro nobis in coelis orat representando Patri suâ Passionem, & vulnera, & postea dicit Sacerdos: Ite Missa est. Ecce

Ecce tibi descripsi formam breuẽ, per quã potes leuiter manducari ad meditando vitam, & Passionem Christi. Crede mihi, quod si aliquibus diebus in meditatione hac perseueras, utilitatẽ magnã experieris. Ignem posuisti in sinu, & nõ ardet, nec sentis calorẽ? mel in lingua, & non sentis dulcedinem? Ecce appono tibi orationem, qua poteris mentem ad deuotionem excitare.

ORATIO AD IESVM.

IESV mentis dulcedo, cordis læticia,
mihi prebens gratia bona felicia,
possessio que mea sine cristu,
ne dona prepediat mea malitia.

En Iesus flens venio mente verecunda,
humilitate culpas fateor profunda,
vt columba ante te sisto gemburada,
vitiõrum sordibus benigne me munda.

Accedo, sed vbi est vestis nuptialis?
si intro non vestitus, en pœna gehenalis,
ego fame pereor, & est fames talis,
quod eam non satiat cibus naturalis.

Matt. 26.

Q

Ad

Preparatio

Ad me Iesu nūc venis, tu vis me cū esse,
me vocas, vt veniam, precipis adesse,
me me, adsum; sed vide decorem, abesse
inueniesque scyphum gratiæ concessæ.

Gen. 44:

Accedo famelicus, innanis recedo,
causa est vita mea, causa est vt credo,
& erravi, & erro animæ dulcedo,
oculus est animæ facilis prado.

Psal. 50.

Tibi soli pecaui meo creatori,
qui pro me vermiculo dignatus es mori,
sed animæ contrita intende dolori,
esto que propitijs mihi peccatori.

Luc. 18.

Ad hanc cōmunionē me Deus dispone,
timorem cum amore meo corde pone,
pulcher, mitis, suavis, fortis, sancte, bone,
meos gressus dirige, vitamque compone.

Psal. 118.

Te desidero Iesu, mea fortitudo,
expectans expectavi vestem mihi nudo,
hæc vestis est gratiæ, mentis rectitudo;
domum tuam Domine decet sancti iudo.

Psal. 92.

Veni, veni Rex cali, noli iam tardare,
vbi est Deus eorum solet acclamare
nostra salutis hostis, dignare te dare,
cum Propheta clamo, festina, pradare.

Esa. 8.

Ad

ad Missam.

Ad te Iesu venio, ad Dominū seruus,
non venio tumidus, nec sanè superbus,
nec in fide vacillans, nec fide proteruus,
sed venio sitiens, vt ad aquas ceruus.

Psal. 48:
D. Ambros.

Bethlemiticæ aquas, quas David cupiuit,
Prophetarumque turba simul concupiuit;
professor legis nouæ feliciter bibit,
terra vocem suauem turturis audiuit.

Cant. 2.

Ecce te suscipere accedo te duce,
humilisque venio ductus tua luce,
ò Deus immortalis triumphans in cruce
pœnitentiæ vera præpara me nuce.

O Pater Omnipotens, Deus Maiestatis,
fidem mihi tribue, viam veritatis,
arque spem firmissimam tuæ bonitatis,
diuina que denique stolam charitatis.

Luc. 15.

Magister, & Domine, speculū virtutis,
cunctas ignorantias meæ iuuentis
ne Deus recarderis, nec Deus salutis
tempore derelinquas meæ senectutis.

Psal. 24:

Volens Iesu Domine dare locum iræ
secedis meditari iētum mortis diræ,
concede mihi donum charitatis miræ,
vt sic pro te mortem valcam subire.

Ioann. 11.

Præparatio

O Iesu ad cormicum dignare venire
 exploratores tuos vide præterire,
 inter se se dicentes, hinc possumus ire,
 Iesum ab hoc misero credimus transire.

O vita mea foelix, vita sine morte,
 aperiantur tibi cordis mei parva,
 ipsiusque obsecro sis iaculum forte,
 O foelix si moriartalis mortis sorte.

D. Bonau. Vnica suauitas, vnica dulcedo,
 suspirantis animæ salutaris prædo,
 totum quidquid habeo, vel sum, tibi dedo,
 denique depositum meum tibi credo.

1. Reg. 16. O Iesu benè venias, qui gratis egressus
 à summo cælo venis, tràquillus est gressus?
 pacificus, o mens, est meus hic ingressus
 ad victimam venio currens, & non fessus,

Iesu mea dulcedo, Agnus Dei dictus,
 cuius vnda sanguinis homo derelictus
 lotus labe criminis est, & Demon victus
 ecce ad te venio animo non fictus.

Adoro que prostratus plantas Dei veri,
 Iesus nam dulcissimus in his docet quæri,
 inimicus hodie, sed amicus heri,
 numquid obliuiscetur Deus misereri?

Præ-

ad Misam.

123

Præbe mihi Domine panem Angelorū,
 transeat à me calix, potus perfectorum,
 in via de torrente bibam viatorum, Psal. 109.
 conquassabo capita in terra multorum.

O Iesu escam volens mihi præparari,
 passione, spinis, clauis, sinis perforari,
 hoc facis, vt esca modo singulari
 ex se suavis, posset magis dulcorari.

Eia me recollige tuis visceribus,
 famelicum refice tuis vberibus,
 inebria me Iesu tuis verberibus,
 Iesu mihi medere tuis vulneribus.

O Iesu, qui corpore tenes cicatrices,
 pro meis culpis sane indicas foelices,
 introibo per eas, quid vero dices?
 intrans funde lacrymas tui contemptrices.

O Iesu plusquã mater dignare lactare,
 quem baptisma peperit, vt possis cibare,
 accedens ad vulnera, stumen salutare
 ex fontibus hauriam gratiarum mare.

Per Iesu, mens, vulnera festina intrare
 hæc vox dulcisona potest quierare,
 Longinus iam lancea sciuit reserare
 ianuam Paradysi, ensem abrogare.

Ape-

D. Ambr.

Esaia 12.

D. Bonau.

Preparatio

Idiota.

Aperuit sacrum latus mihi. Vulneratū
in nexu naturarum, vulnus a quō datum?
ab amore, qui nescit, quid sit spectatum,
& cum sit impatiens vult omne paratum.

Ad vulnus os ponētem tene me timore,
animamque timidam quicta dulcore,
inebria cor meum doni tui rore,
astringe dulcissime me Deus amore.

D. Bonau. O Iesu vere Deus fac ex sputo lutum
meumque line visum Siloe ablutum,

Ioann. 9. Ut tuorum dolorem vulnerum acutum
videam, atque calo iter paratum.

Psal. 118. O Iesu pastor dulcis, ut ouis erravi,
quare seruum tuum cum pane suavi,
scis quoties pro pane isto suspiravi,
animalia exul cum immunda pati.

Luc. 15.

D. Bonau. Fac me summa charitas tibi coherere
coniungique iugiter sursumque habere,
dulce domicilium, tecumque manere,
& me velut filiam alere, docere.

Collaudet te, o Iesu, omnis creatura
præterita, & præsens simul, & futura,
o felix, qui te laudat Deus mente pura,
fruens, sed felicior Deo sine cura.

Vnde

ad Missam.

124

Vnde hoc mihi donum, o fons pietatis, Luc. 1.
quod Verbum Dei mei, & æternitatis,
in manus serui sui se se ponat gratis
fidele verbis suis, plenis sanctitatis.

Psal. 44.

In manibus te meis Iesu bone ponis,
in manibus me pono tuis plenis donis,
sperans laureari una ex tuis coronis,
quas eleētis omnibus in cælo reponis.

O Virgo dulcissima, dulciorque melle,
preservataque, culpa moralium felle,
concede mihi natum iuxta suum velle,
obstaculaque cuncta benigna repelle.

En ego suppliciter a te peto duo,
qui iustissimas poenas pro peccatis luo,
ut admittar hodie conuiuio suo,
me que Virgo visita salutari tuo.

Via, vita, veritas, Virgo foecundata,
ma que Virginitas extat illibata,
hoc tua humilitas fuit operata, Ecclesia.

Vos sancti, qui gloriam estis assecuti,
sanguine offerendo qui estis abluti,
qui ratione status culpæ estis tui.
orate hoc nos mundo, ut sciamus vii.

Q4

QVID

Quid agendum post communione[m]

Post communionem recollige te in-
tra te, & pro tanto beneficio Deo
gratias persolve. Si consolationem sen-
tis aliquam, non tibi tribuas, sed diui-
næ bonitati, quæ etiã malos, & indig-
nos consolatur, & dic in corde tuo. Ad
meam miseriam detestandam me devinxit
beneficiis suis. Si mihi peccatori talia fe-
cit; quid faciet, si vitam meã correxero.

Deinde redona Deo, quæ ipse tibi do-
navit, nempe unigenitum filium eius, sua
merita cum omnibus bonis. Filius datus
est nobis; Verbum ergo Dei nostrum est,
tolle quod tuum est, & vade ad patrem
tuum, & offer illud, quasi tuum pro tuis
culpis; & Pater tuus, qui est in abscondito,
reddet tibi, & simul cum eo omnia tibi
donabit.

Chri-

Christus in Eucharistia superabundans
donum, sed Deus exigit a te simul cum
illo te, tuumque cor, memor esto illius
holocausti, quod obtulit David, 2. Reg. 2. Reg. 33.
cap. 33. offert illi Areuna boues in holo-
caustum, cæteraque necessaria, at David
inquit, nequaquam ut vis sed etiam præ-
tio a te, & non offeram Deo meo holocau-
stum gratuitum. Quid ais David? quid
habes, quod non accepisti quod offerre
potes, de super est? sic sane, sed Davidi
holocaustum gratuitum videbatur, quod
nihil de sua substantia, sudore, labore, &
industria continebat.

Pie Sacerdos offers Deo de suis do-
nis, ac datis hostiam puram, hostiam san-
ctam, hostiam immaculatam, verè gra-
tuitam, sed de tuo aliquid offer, nem-
pe pietatis opera, macerationem car-
nis, præcipue die celebrationis aliquod
præclarum opus, sicut agebat. D. Hyacin-
tus. Postquam Deo dederis, quæ per te
potes, & si pauca, ipse veniet in animam
tuam secum ferens altissima dona.

Beate

2. Reg. 33.

1. Cor. 4.

Esa. 9.

Marc. 20.

Matth. 5.

D. Bonau. Beatę Elisabeth Virgo Maria dixit, vt
 in medi. refert Bonauent. Filia tu credis, quod om-
 vit. Xpi. nem gratiam, quam habui, habuerim sine
 labore? sed non est ita, imo dico tibi quod
 nullam gratiam, vel donum, vel virtutem
 habui a Deo sine magno labore, continua
 oratione, ardeni desiderio, profunda deu-
 oione, multis lacrymis, & multa afflictione
 dicendo, cogitando semper placira sibi, si-
 cut sciebam, & poteram, excepta sanctifi-
 cationis gratia, qua sanctificata fui in ve-
 ro matris.

Hęc considerans mente consurge, &
 alta intende, quę auxilio Dei assequi po-
 teris, si te ad illa disposueris. Clama ad
 Deum profunda humilitate, ipse enim
 Iesus tibi, & omnibus de corde pulsanti-
 bus aperiet, qui cum Patre, & Spiritu
 Sanct. viuut in secula seculorum,
 Amen.

B R E -

B R E V I S

E X P O S I T I O

M I S T I C A M I S S A E.

VIA ad debitam Missę ce-
 lebrationem maximè cõ-
 ducit eius ritus ordinatif-
 simos considerare, eorum
 mysticam significationem
 cognoscere, decreui clarè, & distinctè,
 & in compendio per singulas Missę par-
 tes percurrere, aliqua que notare, quę
 mysterium rãgunt, & spiritui deseruiūt.

Accessus Sacerdotis ad Altare.

Q Via nemo potest dicere, Iesus nisi
 in Spiritu Sanct. in oblatione Iesu
 Patri Eterno Sacerdos inuocat vaitatē
 essentię, & discretionem personarum di-
 cendo in nomine Patris, &c.

Quia horrendum est incidere in ma-
 nus 10. *Ad Heb.*

nu. Dei viuentis, psalmum iudica me
Deus pronuntiando, insinuat velle po-
tius incidere in manus Dei morientis,
qui in Cruce iudicat moriens, in iudicio
vivi iudicaturus.

Prou. 18. Quia iustus in principio acusator est
sui, se confitetur peccatorem dicendo,
Confiteor Deo.

Quia tempore passionis, ita est Iesus
Redemptor, vt non consideretur iudex,
omittitur iudica me, &c.

D. Augu. Quia in vltimo iudicio adhuc defen-
sioni non datur locus, omittitur Psalmus
in Missa defunctorum.

INTROITVS MISSÆ.

D. Bonau. **Q**VIA ex stirpe David Iesus hu-
manitati assumptis, (Maria e-
nim de Regia stirpe David originem
duxit) ideo in dextero cornu Missa in-
choatur.

D. Bern. Quia Iesus augustissimum virginalis
vteri diuerforium intrauit, ideo introitus
Mis-

Missæ Conceptionem Iesu ex Spiritu S.
in vtero Mariæ significat.

Quia Iesus ardenti desiderio à Pa- *Esa. 64.*
tribus expectabatur, ideo introitus bis
decanatur.

Quia in Psalmis cōprehenditur quid-
quid in Sacra Scriptura per modum lau- *D. Dion.*
dis continetur, ideo serè semper introi-
tus sumitur ex Psalmis David.

KYRIE ELEYSON.

QVIA triplex est miseria vitæ præ- *D. Thom.*
sentis, nempe ignorantie, culpe, 3. p. q. 11.
& poenæ, ideo tribus vicibus Kyrie tri-
plicatur.

Quia dracma decima, scilicet humana *D. Bonau.*
natura, que perdita erat, inter novos Cho- *vbi sup.*
ros Angelorum instauratur, ideo Kyrie
nouies decanatur.

Quia Iesus est secunda persona in
Trinitate, ideo prima repetitio Patris,
secunda Filio, tertia Spiritui Sancti, diri-
gitur.

GLORIA.

QUIA eundem Deū colimus in ter-
ris, quem Angeli venerātur in cœ-
lis, ideo post Kyrie, gloriam Deo cani-
mus.

Quia in ingressu Iesu in mundū An-
geli gloriam cecinere, ideo Sacerdos in-
choat hymnum, & chorus respondet ge-
rens vicem multitudinis Angelorū, lau-
dantium, & dicentium gloria, &c.

Quia Iesus est mediator inter Deum,
& homines: reconcilians imā summis,
ideo gloria in medio dicitur.

DOMINVS VOBISCVM.

QUIA post Incarnationem est no-
biscum Dominus verus Deus, &
homo, ideo quasi eam annuntians Sacer-
dos, ait Dominus vobiscum.

Quia Sacerdos ita debet esse purus,
& à terra segregatus, vt nihī de corpore
habeat, ideo populus resalutat, & cū spi-
ritu tuo.

Quia dextera denotat rectitudinem
intentionis, ideo dicuntur prædicta ver-
ba, cum Sacerdos se vertit ad dexteram
revertitur que per eandem partem.

Quia Episcopus debet esse pacificus,
& non litigiosus, ideo dicit, Pax vobis.

Quia dona Spiritus Sancti sunt septem,
ideo per illa verba septies populus salu-
tatur.

Quia olim Sacerdos collecto populo
orabat, ideo collecta dicitur.

Quia fit nomine totius populi in vnū
collecti cum spiritu Sacerdotis, ideo illa
vnio debet esse vera, & non fictitia.

Quia orationes dicuntur in numero
impari, ideo si vna solum dicitur, vnitas
essentiæ significatur, si tres, tres personę;
si quinque, quinque Iesu vulnera, si septē,
significantur septem dona Spiritus Sacti.

Quia adstantes debent esse deuoti,
seruidi, non distrahi, nec murmurantes
in Missa præmittit Oremus.

Quia non meritis nostris confissi, sed
Christi Iesu preces fundimus, ideo finit
oratio per Dñm, &c.

Scru. Sac.
vbi sup.

Martinon.
disp. 655.
Scru. Sac.
vbi sup.

Scru. Sac.
vbi sup.

Martinon.
vbi sup.

Innocent.

D Bonau.
vbi sup.

D. Bonau.
vbi sup.

Luc. 7.

Scru. Sac.
vbi a p.

Dur. ind.

Quia

EPISTOLA.

D. Thom.

QVIA Eucharistia est Sacramentum fidei, ideo per Epistolam, & doctrinā Prophetarū institutio fidei signatur.

Quia verus, & novum testamentum de Domino loquuntur, ideo Epistola ex utroque legitur.

Quia D. Paul. scribebat ad conuersos, inter quos debet esse spiritualis germanitas, ideo incipiunt Epistolæ, fratres.

Euran. li. 4. cap. 1. 6.

Quia scriptores Epistolarum canonicarum non ad conuersos à se specialiter, sed ad omnes generaliter scribebāt, ideo in eorum Epistolis dicitur, Charissimi.

Quia in libris historialibus, prophetalibus, & Apocalypsis tangitur tempus rei præsentis, præteritæ, & futuræ, ideo dum legimus illorum Epistolas, dicimus, in diebus illis.

Quia libri sapientiales continent doctrinam communem omnibus, ideo incipimus, Lectio libri Sapientiæ.

Quia

Quia Epistola significat officium Ioannis, ideo eam legens ad altare se vertit, quia eius prædicatio in Iesū dirigebatur. Durant

GRADUALE.

QVia Ioannes prædicabat poenitentiam, post Epistolam dicitur graduale à gradiendo de statu culpæ ad gratiæ statum, de virtute in virtutem.

ALLELUYA.

QVIA Alleluia significat gaudium Angelorum, & hominum in æterna felicitate, ideo dicitur post graduale, quasi finis graduum, viæ que virtutum.

Quia est canticū lætitiæ ideo omittitur tempore quadragesimæ, & ieiuniorum, & septuagesimæ: his enim tēporibus nostram miseriam representamus.

Quia est gaudiū Resurrectionis nostræ, recōciliationis, & æternæ glorificationis, ideo tēpore Paschæ repetitur læpius.

R

Quia

Scrui.Sac. Quia virtute Miffa deuenire speramus ad gloriam paradysi ideo aliquando in folemnitatibus dicitur fequentia, fiue proffa victoriam fignificans.

lium refpondetur, & cum fpiritu tuo.

Quia tempus continet diem, & Euangelium continet doctrinam Epiftolarū, ideo in Euangelio non dicitur in illis diebus, fed in illo tempore. *Scrui.Sac.*

EVANGELIVM.

QUIA doctrina Euangelica omnes alias præcedere debet, & excellere, ideo Euangelium in alto loco legitur.

Quia Sacerdos debet habere plenam cognitionem doctrine Euangelicę, ideo ei datur liber apertus ad ofculandum.

Quia corde creditur ad iuftitiam, ore autem confeflio fit ad falutem, ideo inſtructi per fidem Iefu, ore cõfitemur eū. *D. Thom.*

Quia Iefus ore proprio docuit fidem Chriftianam, ideo Sacerdos vicē Chrifti gerens incipit: Chorus fequitur.

Quia Sacerdos repræfentat Iefum, qui paratus eſt dare bona fpiritualia fine peccatorum acceptione, cum dicit, Credo, debet habere manus erectas.

Quia paratus eſt nobis bona abundanter largiri, debet manus habere exteſas.

Quia nos debemus ſapere, quæ ſuſum ſunt, ideo debet manus leuare.

Quia Deo ſoli de donis gratias agere debemus, ideo manus iungere debet.

Efa. 14.

D. Hyero.

D. Bonan.

Quia doctrina Euangelica aduerſatur ei, qui ſedem ſuam ad Aquilonem collocare voluit, ideo Euangelium contra Aquilonem legitur.

Quia perfectiūs illuminamur doctrina Euangelij, quam aliis doctrinis, ideo cerei illuminantur.

Quia prædicatores S. Euangelij debent habere authoritatem prædicandi, ideo legens benedictionem petit.

Quia autem circumſtantes debent eſſe attentæ, ad doctrinam Chrifti, ideo falutantur diſto Dominus vobifcum.

Quia Euangelizans ſine gratia Dei proficere non poteſt, ideo legenti Euangelium

D. Thom.

Duran.

Quia tempore Concilii Niceni quæ plures hereses fuerunt exortæ, & forte nulla de descensu Iesu ad inferos, ideo saluo meliori iudicio in Symbolo, quod in Missa recitatur, expressè non fit mentio de prædicto articulo, sed in Symbolo Apostolorum.

OFFERTORIUM.

Quia offerimus nosmetipsos, & ea quæ sunt necessaria ad Missam, nêpe panem, & vinum, & oblationes ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ; hæc

D. Thom. pars dicitur offertorium. *D. Thom.* 2. 2. q. 86. art. 1.

Quia instante passione iam Iesus nõ palam ambulabat, sed iuxta desertum. Ideo post offertorium fit silentiũ. *Scrvt.*

Scrv. Sac. Sac. tract. 2. p. 2.

Quia post prædicationem Evangelii, fidei confessio sequitur, & in corde laus, in ore fructus, in opere fides, ideo Sacerdos dicit, Oremus. *p. Bonan.*

D. Bonan. in exp. Miss.

SVSCI-

SVSCIBE SANCTE PATER.

OFFERIMVS TIBI.

Attende ad verba, & signa mysteria, quia solus Deus potest sanctificare rem oblatam a populo, ideo Sacerdos offert panem, & vinum, aliaque sibi oblata, & facit signum Crucis super panem, & vinum. *Scrvt. Sac. tract. 2. p. 2.*

Scrv. Sac.

Sicut ratione rei contentæ post consecrationem dicitur hostia immaculata, ita ratione rei continendę dicitur nunc immaculata.

Quia Sacerdos offert sacrificium, vt Christi minister, qui est vnus, & simul cum populo, ideo in oblatione hostiæ vitur verbo offero, in oblatione calicis offerimus.

Quia aqua significat populum, qui indiget benedictione, & vinum significat Christum, qui ea non eget, solam aquam benedicit Sacerdos.

R 3 Quia

Quia Ecclesia debet incorporari Christo, & non Christus Ecclesie, ideo debet poni in Calice modicissima aqua, ut valeat a vino absorberi, non mutabis me in te, sed mutaberis in me, D. August.

D. Augu.

Quia tempore passionis Discipuli in fide defecerunt, ideo Patena partim absconditur in corporali, Gau. 2. p. tit. 16.

LAVABO INTER INNOCENTES:

Quia Sacerdos indiget septem donis Spiritus Sancti ad digne celebrandum, ideo utitur Psalmo septem versibus constante.

Quia debet esse purus interius per confessionem, ideo lauat manus recepta oblatione.

Quia debet esse mundus a minutis culpis, ideo extremitates digitorum lauat

Sirn. Sac.

Sirn. tract. 2. 2. p.

SVSCI-

SVSCIBE SANCTA TRINITAS.

Quia Sacerdos Christum representat, qui exinanivit semetipsum formam ferui accipiens, ideo se inclinat dicendo suscipe sancta, &c.

Quia ad dignam celebrationem indiget tribus, nempe potestate ordinis, quae tribuitur Patri, & sapientia ad discernendum quid agere debeat, quae tribuitur filio, & sanctitate ad receptionem fructus, quae Spiritui Sancti tribuitur, ideo Sanctam Trinitatem inuocat.

ORATE FRATRES.

Quia Apostolis diligentiores non sumus, qui admoniti sunt vigilare, & orare, ne intretis in tentationem: ideo monemur, ut oremus, & si Sacerdos preces paulo diutius pro trahat, nec tristitia afficiamur, nec fastidiamus, & oscitemus. S. Anast. Synai. orat. de Sac. Synaxi.

S. Anast.
Synaxi.

R 4

Quia

Quia non sufficit admonuisse, ideo eius finis adiungitur, vt me, & vos, eius populum faciat deuotum, & sic ipsi veriusque fiat acceptabile votum.

SECRET A.

Quia bonum est prestolari cum silentio, ideo in memoriam reuocato tempore, quo Iesus latuit propter metum Iudeorum Sacerdos orat sub silentio.

IOANN.

P R A E F A T I O.

Quia haec pars Missae praecedit principale sacrificium, & in ea populus ad deuotionem excitatur, praefatio dicitur.

D. Thom. q. 83 art. 3.

D. Thom.

Quia Ecclesia militans in terris petit admitti voces suas cum virtutibus Angelicis in caelis, ideo admonemur, vt corda sursum habeamus. D. Bonau. in expo. Mis.

D. Bonau.

Quia Deus est vnus in essentia, & in personis trinus ideo Sanctus ter dicitur, semel vero Dominus.

T E

T E I G I T V R.

Quia Iesus docuit, vt in nomine eius a Patre petamus, ideo Sacerdos orationem Patri dirigit in nomine filii.

Quia Iesus fuit traditus a Patre, a Iuda, & a Iudeis, ideo super oblata tres peragit cruces. Gaud. 2. p. tract. 6.

Gaud.

Quia propria magis ad affectum mouent, quam aliena, licet Dei sint cuncta, tamen cum fit oratio pro Ecclesia, additur tua, ad mouendum Deum. Euran. lib. 1. cap. 26.

M E M E N T O , E T O M N I V M
circumstantium.

Quia Sacerdos est minister destinatus ad offerendum sacrificium Missae, ideo debet applicare illud. 1. Generaliter pro omnibus fidelibus viuis, & defunctis. 2. pro se ipso, & hunc fructum, qui specialis dicitur ex sententia multorum DD. non potest alteri applicari.

pli

plicare. 3. Pro his pro quibus intendit specialiter celebrare, & hic appellatur fructus, seu valor medius. *Bon. disp. 4. q. vlt. p. 4.*

COMMUNICANTES.

QVia Martyr idē est quod testis, ideo solum in Canone Martyres ponuntur, quia testes passionis existunt. *D. Bon.*

D. Bon. in exp. Mis.

Quia dum viuimus serui inutiles sumus, ideo sanctorum patrocinium imploramus, ut imma summis coniungantur, & qui terrestres sumus cœlestes efficiamur. *D. Bonan. Vbi sup.*

D. Bon.

HANC IGITUR OBLATIONE.

QVia multa facimus, quæ Deo grata non sunt ex defectu bonæ actionis, rectæ intentionis, & diuinę acceptationis, ideo oramus, ut Deus associet hostiã, approbet, & confirmet, benedicat, adscribat, id est taliter quod nullo modo possit de

de sua memoria obliuione deleri, nec vlla possit mutatione conuelli, sit que cõueniens diuinę rationi, & diuinę placeat voluntati. *Innoc. cap. 12.*

Innoc.

QVI PRIDIE QVAM PATERETVR.

ADuerre omnia diligenter ab his verbis vsque ad vnde, & memores. Qui pridie quam pateretur, hoc est, quinta feria post parasceuem, accepit panem in sanctas, ac venerabiles manus suas, puto poni venerabiles, ut venerationis mentione attentior fiat Sacerdos ad opus futurum.

Eleuatis manibus in cœlũ, omittunt Euangelistæ; sed Apostoli traddiderunt, leuauit manus, quia omne donum de sursum est, gratias egit. Inde Eucharistia dicta est, Bendixit, ac deinde fregit, deditque Discipulis suis, non enim fregit, & postea dixit, hoc est corpus meũ. *S. Tho. 3. p. 9. 78. art. 1.*

Iaco. R

D. Tho

Eleuatur Christi corpus, in quo signifi-

ficatur eleuatio Christi in Cruce, vt circunstantes videant, & petant necessaria saluti, sanguis etiam eleuatur ad denotandum totum Christum eleuatū fuisse in Cruce pro nobis.

VNDE ET MEMORES.

Quia indignus est homo administratione tanti Sacramenti, ideo Sacerdos excusat præsumptionem per obedientiam ad mandatum Christi. *D.*

D. Thom.

Thom. q. 83. art. 4.

Quia ab institutione Eucharistiæ solum tria mysteria subsecuta sunt, nempe passionis, Resurrectionis, & Ascensionis, solum de his tribus fit mentio.

SVPRA QUÆ PROPITIO.

Quia multa valide peragimus, ex se quidem Deo accepta, nostris vero culpis vitiantur, ideo petimus, vt sacrificium peractum sit Deo gratum. *D.*

Thom. quæst. 83 art. 4. Pende illa verba, sanctum sacrificium, immaculatam

ho-

hostiam, que possunt referri ad sacrificium Melchisedech, & ad nostrum, cum hac differentia, quod nostrum sacrificium est per se sanctum, & immaculatum, illud vero ideo fuit tale, quia figura fuit nostri sacrificii. *Soan. ad quæst. 83.*

Searez.

D. Thom.

SVPPLICES TE ROGAMVS.

HÆC dicens Sacerdos se inclinat designans humilitatem, & obedientiam Christi in passione. Et mentio Aneglinæ magni consilii, Iesu fit, qui preces Ecclesiæ in Missa offert Patri. *D. Bon. in exp. Missæ.* Finitur oratio per Christum Dominum nostrum inclinato capite, quia omnes nos peccatores sumus, & dicimur.

D. Bonas.

NOBIS QVOQVE PECCATORIBUS.

Quia pro defunctis orauit Sacerdos, ideo pro se ipso quemadmodum, & pro aliis orat, & vide quod vtitur numero plu-

ra-

S. Alber. rali, quia sacrificium non est vnus personę, sed militaris Ecclesię. *Alber. Mag.* cum profers illa verba nõ estimator meriti, sic intellige, estimat Deus merita contra Iouiani errorẽ; sed precamur, vt ex sua liberalitate superaddat.

PATER NOSTER.

DVO nota, & quod voce eleuata Pater noster dicitur, vt memor sis illius clamoris Iesu in Crucẽ: Pater, in manus tuas commendo spiritum meũ, & quod Deus Pater noster appellatur, vt scias nos esse filios per gratiã. *Scrut. Sac. tra. 2. p. 2.*

Scrut. Sac.

LIBERA NOS.

Svb silentio dicis, libera nos, vt inam liber a culpa, & ab omni terrena afflictione postules, vt Dei auxilio præterita mala deleantur, præsentia vincantur, futura præcaueantur: Pax nobis detur, ne perturbati peccatis mortalibus grauemur, & nostro arbitrio relinquamur. *D.*

D. Bonau. Bonau. in expos. Mis.

PAX

PAX DOMINI.

QVia prædicta pax Christi operatur, ideo eleuatur hoc loco vox, vt maiori conatu pace postulata sit a Deo pio concessa, & nobis communicata.

AGNVS DEI.

AGnus ab agnoscendo dicitur est, quia si qui recenter natus matrem agnoscit, præcamur, vt Deus nos agnoscat a se creatos, a se redemptos, & a se sanctificatos. Quia vero Iesus Ianuis clausis ingressus est ad Apostolos, ideo operto Calice cum palla dicitur ter Agnus Dei. *Innoc. lib. 6. cap. 4.*

Innoc.

DOMINE IESV CHRIS TE,

HIC nota in Missis Defunctorum nõ dari pacem, quia osculum est signũ pacificationis discordantium; at mortui discordes non sunt. Accedit communio, vbi Sacramentum sumis, & aliis præbes for-

Breuis expositio

formulas consecratas, quas ante sumptione hostiæ nō potes administrare, quia pertinent ad idē sacrificiū. Ita communitur DD.

POST COMMUNIO.

Sle dicta, quia significat boni operis cōsummationem, vel gaudium, quod habuerunt discipuli post resurrectionem Christi.

ITE MISSA EST.

QVASI dicat. Ite ad propria. Ite sequimini Christum. Ite, festinate ingredi in istam requiem, quia Missa iam est consummata. Deo gratias, sine tempore ponitur, quia ei debentur omni tempore, pro beneficiis, quæ accipimus, acceptis, & accipiendis, securē accipies, si fide petieris.

MA-

Salutatio Mariæ.

QVIA deuotio ad MARIAM in Sacerdote debet esse ardentissima cum manibus cōtrectet, quem ipsa peperit, ideo ante

Ad superiora
tendes sine mora.
Timor est bonus
clamat chor⁹ nonus
Scrupulis infectus,
raro est perfectus.
Ne sis otiosus,
nec sis tædiosus,
Nunc lege, nunc ora,
nunc manu labora.
Cœlestia cerne,
& terrena sperne.
Si es manualis,
non es instar salis.
Non es lux diuina,
si es vespertina.
Preterita luge,
& futura fuge.
A te procul ira,
pacis fera dira.

Fratris culpas plāge
pro quib⁹ cor ange.
Nā portas peccata,
mundo perpetrata.
Parcus in sermone
cor in ore pone.
Iudicium mentis
est verbū loquentis.
Cura vitæ bonæ,
non eius coronæ.
Merces est securæ,
de meritis cura.
Auditus conclusus,
visus solus vsus,
Presens pœna lenis,
futura perennis.
Si satis futura,
sed grauis, & dura.
Longa sane vita,
quæ clauditur ita.

ORA PRO ME PECCATORE.

Vesp. seq. dup. con. praced. iol. 140.

IVNIVS. habet dies 30.

3 Reliquiar dup. (in Dice.) offic. de communit
no. de. i. p. In 2. s. p. de eodem communit
orat. extra prop. Eccles. illa verba nempe in bac
lesta, mutanda. In Martyr continentur Eccles.
nisi in Martyr. In Vesp. con. sequen (Vesp. de
mensis)

14. Ss. Marcellini &c. mar. col. rub. Resp. duo
1. no. cum laud. deff. in Miss. ora. 2. Fidel.
& Collog. 2. Miss. De deff. post 1. Et de Ss. post
3. ad libit. in Martyr. In pro. loco sequen
Christ. dup. in hymn. ad Vesp. Tantū ergo. Et O
nustetur quādo Ss. Sacram. est discopere
hymn. variantur ad omnes horas, vt in fest.
f. s. f. Corp. Christ. dup. vela cum o. f. &
& Post. Natju. & per o. f. Celebrans (ad h
post communionem dat benedict. in Miss. vt dicit
Cena Dñi au. 2. Finita Miss. celebrans ad f
ni. &c. hinc quæ dicitur in f. s. p. prædic
ecc. prædic. potest. Q. sacram. communium
Sacram. f. Tabernaculū Sp. Eucharist. regulat
manib. celebrantis, & imago Hostie debet
brant. f. Finita Procel. Subdiac. deponit Cruci
ri, ceterosq. candiabra incredentia, & cū e.
f. Deposito Sacramento super Altare cum mis
imponitur a celebrante hanc incensum in r
neq. & sit u. c. s. f. rina de more, cantant
genuflexo Vesp. Tantū ergo. Et Genitor. Di. O
Et cum Alleluia. Celebrans hanc (ministrat. & ve
librum hinc de. tenentib.) dicit Dñs

Deus qui nobis quæ terminatur. Qui uis
cula saculorum, nullūq. aliud addens, ascendit
flectit, & ipse in nullo Diaconi ministerio, ac
nib. Tabernaculum, benedicit cum eo populo
ad eandem uetia in modum Crucis semel. ut
parceat, reuenter reponit, facit genuflexion
gradus vt prius, & amoto velo a Subdiacono
dit, genuflectit, surgit, accipit Sacrament. &
lucum.

cat. mar. lect.
ex 2. loco.
continentur E
Miss. sine Cr
audi. pro 1. d

ex 3. loco. plur.
miss. in C
Soci
feli
alut
m. V.
m.

ge. sic

